

**İLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
KARAR VERME BECERİLERİNE İLİŞKİN
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

Bilal ÖNCÜL

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir 2013

**İLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
KARAR VERME BECERİLERİNE İLİŞKİN
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ**

Bilal ÖNCÜL
38188300506

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Burçin TÜRKCAN

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eylül 2013

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bilal ÖNCÜL'ün "İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri" başlıklı tezi 04.09.2013 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard.Doç.Dr.Burçin TÜRKCAN	
Üye	: Doç.Dr.Ali ERSOY	
Üye	: Yard.Doç.Dr.Nil Yıldız DUBAN	

 Prof.Dr. H.Ferhan ODABAŞI
 Anadolu Üniversitesi
 Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

İLKÖĞRETİM 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KARAR VERME BECERİLERİNE İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Bilal ÖNCÜL

İlköğretim (Sınıf Öğretmenliği) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eylül, 2013

Danışman: Yard. Doç. Dr. Burçin TÜRKCAN

Toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarının çeşitlendiği günümüz koşullarında verilen kararların toplumsal etkisi dikkate alındığında, etkili ve mantıklı karar veren bireylerin yetişmesi önemli bir gerekliliktir. Türkiye’de 2012 yılında değişen sistem gereğince kesintili dörder yıl olmak üzere 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmiştir. Öğrencilerin 4. sınıf sonunda karşılarına çıkan, üst öğrenim basamağı konusunda tercih yapabilmeleri, günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara çözümler üretebilmeleri ve ortaya çıkan çözümlerden birini tercih edebilmeleri önemlidir. Bir başka deyişle demokratik ve toplumsal yaşamın bir gereği olarak seçimler yapabilmek, yetişmiş bireylerin ödevleri arasında yer almaktadır. Gelişimsel olarak ergenlik sürecinde tam anlamıyla kazanılmış olması gereken karar verme becerisine etki eden faktörlerin belirlenmesi, bu becerinin uygun biçimde geliştirilmesi ve kullanılması açısından önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin ortaya konması biçiminde belirlenmiştir.

Araştırma, 2012-2013 öğretim yılında Eskişehir ili Tepebaşı ve Odunpazarı merkez ilçelerine bağlı ilkokullarda görev yapan 171 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen ve uygulanan anket yardımıyla toplanmıştır. Verilerin analizi yüzde, frekans değerleri hesaplanarak sunulmuştur. Bunun yanında araştırmaya dahil olan öğretmenlerin kişisel ve mesleki niteliklerinin ankete verilen yanıtlara etkisini belirlemek amacıyla ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerileri kişisel ve çevresel özelliklere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bunun yanında öğrencilerin karşılarına çıkan kararın niteliği de kararın şekillenmesi açısından önemli özellikler arasında yer almaktadır. Araştırmada karar verme sürecinde öğrencilerin kullandıkları alt beceriler de incelenmiştir. İnceleme sonucunda akademik başarı, cinsiyet, geçmiş deneyimler ve karar verme stili gibi kişisel özelliklerin; aile, öğretmen ve arkadaş grubu gibi çevresel özelliklerin karar verme becerisine etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Kararın niteliği olarak, önemli ve karmaşık kararlar alırken öğrencilerin zorlandıkları ortaya konmuştur. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin bilgi toplama konusunda zorlanmadıkları fakat problemin anlaşılması konusunda sorun yaşadıkları süreç becerilerine ilişkin olarak belirlenmiştir.

Sonuçta öğretmen görüşlerine dayalı olarak, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin kişisel ve çevresel özellikler ile kararın niteliği ve süreç becerileri gibi özelliklerin etkisiyle kararlarını şekillendirdikleri söylenebilir. Bu sonuçlar çerçevesinde, kararların şekillendirilmesinde ilgisi olan tüm paydaşların bilgilendirilmesi ve öğrencilerin karar alma sürecinde desteklenmesi önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: ilköğretim, sosyal bilgiler, karar verme becerisi

ABSTRACT**TEACHERS' OPINIONS ABOUT THE PRIMARY 4TH GRADERS' DECISION
MAKING SKILLS**

Bilal ÖNCÜL

Department of Primary Education

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences

September, 2013

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN

Considering the effect of decisions made in present conditions in which the society and individuals have a variety of needs, it is an important necessity to raise individuals who can make effective and reasonable decisions. Due the change in the education system in 2012, Turkey has 12-year compulsory education with three interrupted 4-year periods. It is important for 4th graders to able to make a preference for the next education period, generate solutions for the problems they encounter in daily life and choose one of these solutions. In other words, making choices as one of the necessities of democratic and social life is one of the duties of educated individuals. In this sense, identifying the factors affecting the decision making skills which are supposed to be acquired during adolescence is considered as significant in terms of developing and using these skills appropriately.

The aim of this study is to identify the opinions of primary school teachers about primary 4th graders' decision-making skills. The study was conducted with 171 primary

school teachers working at the schools in the Tepebasi and Odunpazari districts of Eskisehir in the 2012-2013 academic year. The study employed screening model, which is one of the descriptive research methods. The data were gathered through the survey developed and administered by the researcher. The analysis of the data was presented in percentages and frequency values. Besides, to identify the effect of teachers' personal and professional characteristics on their answers to the survey, chi-square test was used.

According to the findings primary 4th graders' decision-making skills vary depending on personal and environmental feature. Besides, the characteristics of the decisions students face is among the determiner factors. It was also examined the sub-skills that the students use in their decision-making skills. Considering the findings of the study, it was concluded that personal feature such as academic success, gender, past experiences and decision-making style, and environmental feature such as family, teachers and friends affected the participants' decision-making skills. It was presented that students had difficulties in making important and complicated decisions. Regarding to the decision-making process skills, it was found that primary 4th graders didn't have any trouble with gathering information; however, they had difficulty in understanding the problem.

To sum up, depending on the primary school teachers' opinions, it can be concluded that primary 4th graders' decisions can be shaped by the effects of personal and environmental characteristics, and factors such as the characteristics of the decision and the decision-making process skills. According to these conclusions it was suggested that all stakeholders should get informed about shaping the decisions and be supported in decision making process.

Key Words: primary school, social studies, decision-making skills

ÖNSÖZ

Yirmi birinci yüzyılda insanoğlu teknoloji alanında her geçen gün farklı bir yenilikle karşı karşıya gelmiş, bu yenilikle karşılaşan toplumların ekonomileri, eğlence anlayışları, kültürleri, amaç ve beklentileri değişime uğramıştır. Yeni beklentiler ve amaçlar toplumları her zaman yeni yaşam koşullarına sürüklemektedir. Ulaşılmak istenen amaç, varılmak istenen hedef neresi olursa olsun insanın karşısına yol ayrımları çıkmaktadır. Her tercihin bir reddediş olduğu ve seçeneklerin alabildiğine çoğaldığı günümüz dünyasında etkili ve mantıklı karar vermeyi öğrenmek her bireyin olmazsa olmazıdır. Bu bağlamda karar verme becerisine sahip olmak, sosyal ikilemlerle ve toplumsal sorunlarla mücadele etmek durumunda olan bireyin en önemli sorumluluğudur.

Bireylerin toplumsal yaşam içerisinde kendilerine uygun rolleri ve görevleri yerine getirirken ihtiyaç duydukları beceri, yeterlik, değer ve bilginin eğitim yoluyla ve Sosyal Bilgiler dersinde kazandırıldığı varsayılmaktadır. Dünyada eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme ile birlikte düşünme becerileri içerisinde yer alan karar verme becerisi ülkemizde etkin bir vatandaş yetiştirmek amacıyla, 2005 yılında Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karşısına çıkacak sorunlara çözüm bulma sürecinde başvuracakları temel becerilerde biri olan karar verme becerisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Kuşkusuz araştırma sürecinin çeşitli aşamalarında zorlanılan ve desteğe ihtiyaç duyulan dönemler bulunmaktadır. Süreç boyunca her an değerli katkılarını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Yard. Doç Dr. Burçin TÜRKCAN'a gösterdiği sabır için teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma konusunun belirlenmesi aşamasından, raporlaştırma aşamasına kadar bana sürekli yardımları olan değerli hocam Sayın Prof. Dr. Şefik YAŞAR'a teşekkürü bir borç bilirim. Araştırma sürecinde her zaman beni sabırla dinleyen ve deneyimlerini

paylaşan değerli hocam Sayın Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim. Araştırmanın çeşitli aşamalarında görüşlerine başvurduğum ve tezin şekillendirilmesinde büyük katkısı bulunan Sayın Doç. Dr. Meral GÜVEN'e teşekkürlerimi sunarım. Tez jürimde yer alarak değerli görüşleriyle tezime katkı sağlayan Sayın Doç. Dr. Ali ERSOY'a ve Sayın Yard. Doç. Dr. Nil DUBAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırma sürecinde yanımda olan, katkısı ve desteğini esirgemeyen çalışma arkadaşlarım ve dostlarım Araş. Gör. Nur LEMAN GÖZ'e, Arş. Gör. Emel GÜVEY AKTAY'a, Araş. Gör. Ömür GÜRDOĞAN BAYIR'a, Araş. Gör. Ati MERC'e, Yard. Doç Dr. Tuba ÇENGELCİ'ye, Araş. Gör. Hamit KARADEMİR'e, Araş. Gör. Murat EKİCİ'ye, Araş. Gör. Yusuf ÖZTÜRK'e ve tezimin her aşamasında heyecanımı paylaşan ve değerli katkılarını sunan oda arkadaşım Araş. Gör. Mahmut BOZKURT'a teşekkür borçluyum. Ayrıca tez süresince zaman ayıramadığım ve bana her zaman destek olan değerli dostlarım Yasin ODABAŞI'na, Mehdi GÖZÜTOK'a, Muhammed GÜNDOĞDU'ya, Ünal DOĞRU'ya, Araş. Gör. Serdar AYDIN'a ve ismini burada sayamayacağım tüm sevdiklerime teşekkürlerimi sunarım.

Lisansüstü eğitimim için beni uygun şartlarda Anadolu Üniversite'sine gönderen ve kadromun bulunduğu Muş Alparslan Üniversitesi'ne teşekkür ederim. Araştırma için okullarında uygulama izni veren okul yöneticilerine, uygulamaya katılan ve değerli görüşlerini paylaşan sınıf öğretmenlerine teşekkürü bir borç bilirim.

Yaşamımın her anında ihtiyaç duyulan desteği sağladıkları için anneme, babama, abilerime ve zaman zaman deneyimlerine başvurduğum dayım Doç. Dr. İbrahim KARAMAN'a sonsuz teşekkürler.

ÖZGEÇMİŞ

Bilal ÖNCÜL

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı

Eğitim Durumu

Lisans	2007	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı
Lise	2002	Erzurum Anadolu Lisesi

İş Durumu

2011-	Araştırma Görevlisi Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
2010-2011	Araştırma Görevlisi Muş Alparslan Üniversitesi

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı	: Erzurum – 1984
Cinsiyeti	: Erkek
Yabancı Dili	: İngilizce

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vii
ÖZGEÇMİŞ	ix
İÇİNDEKİLER	x
TABLolar LİSTESİ.....	xii
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Karar Verme	5
Karar Verme Kavramı	5
Gelişimsel Açıdan Karar Verme.....	8
Mesleki Karar Verme.....	10
Karar Verme Becerisini Etkileyen Etmenler	11
Karar Verme Süreci	15
Karar Verme Süreci İle İlgili Yaklaşım ve Kuramlar.....	18
Karar Verme Stil ve Stratejileri	20
İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerisine İlişkin Gelişimsel Özellikleri	23
İlgili Alanyazın	25
Amaç.....	29
Araştırmanın Önemi	30
Sınırlılıklar	31
Tanımlar.....	31

İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM	33
Araştırma Modeli	33
Evren ve Örneklem	34
Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri	34
Veri Toplama Aracı	36
Verilerin Çözümlemesi	38
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR	40
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	122
Sonuç	122
Kişisel Özelliklere İlişkin Sonuçlar	122
Çevresel Özelliklere İlişkin Sonuçlar	123
Kararın Niteliğine İlişkin Sonuçlar	124
Karar Verme Süreç Becerilerine İlişkin Sonuçlar	125
Tartışma	125
Öneriler	131
Uygulamaya Yönelik Öneriler	131
Yapılacak Araştırmalar Yönelik Öneriler	131
EKLER.....	132
EK 1	133
EK 2	135
EK 3	137
KAYNAKÇA.....	138

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 - Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğretmenlerin Özellikleri	35
Tablo 2 – Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	41
Tablo 3 - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi.....	52
Tablo 4- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi	65
Tablo 5- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi	86
Tablo 6- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi	101

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Karar verme davranışının belirleyicileri modeli (Bronner, (1993)'dan uyarlanmıştır).....	13
---	----

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Problem Durumu

İnsanlık tarihi, gelişmişlik düzeylerini temsil eden ilkel çağ, tarım çağı, sanayi çağı ve bilgi çağı biçiminde bölümlendirilmektedir. Bu bölümlendirme içerisinde bilgi çağı, bilginin temel kaynak olarak kullanıldığı, bilginin üretim ve yayılmasının kolaylaştığı, bilgi üzerine çalışan nüfusun arttığı döneme karşılık gelmektedir. Bilgi çağını biçimlendiren toplumsal ve sosyolojik öğelerin başında bilgi ve iletişim teknolojileri, küresel rekabet, kültür etkileşimi gelmektedir (Öğüt, 2003). Bilgi çağıyla şekillenen toplumsal yaşamda ise sosyologlar, insanlar arası farklılıkları ortaya koyarken genellikle dil, din, ırk, ulus ya da ideoloji değişkenlerini dikkate almaktadırlar. Toffler (2011)'a göre yeryüzünde yaşayan insanların içinde buldukları zaman dilimi bakımından da ayrıştığı söylenebilir. Toplumsal yaşamın değişimi, teknolojinin hızlı gelişimi ve üretilen bilgi miktarının artışı özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinde farklı bir birey tanımı ortaya çıkarmıştır. Örneğin 1950'li yıllarda ilköğretimi bitirmiş birinden beklenen beceriler okuma, yazma ve aritmetik hesaplarını gerçekleştirebilmesi iken bugün yetiştirilmesi gereken bireylerin eğitim sistemine olumlu anlamda yön verebilecek nitelikte olması beklenmektedir (Erdem, 1998).

Her canlının, yaşamını sürdürmek için çevresiyle mücadeleye girmesi gerekmektedir. Doğa içerisinde kalıcı olabilmek, açlığını ve susuzluğunu dindirebilmek, üremek, doğanın ve diğer canlıların etkisiyle meydana gelen tehlikelere karşı korunabilmek için çaba göstermesi gerekmektedir (Şahin, 2006). İnsanoğlunun dünyaya hükmetmesini sağlayan yönü, öğrenme sayesinde karşısına çıkan duruma uygun hareket edebilme kabiliyetidir. Bunu gerçekleştirebilmesi, insanın eğitim yoluyla edindiği bilgi ve becerileri, yaşamıyla ilgili gerçekleri algılayabilecek, çevresinde meydana gelenleri kontrol edebilecek ve ileride karşılaşacağı durumları öngörebilecek

biçimde kullanmasıyla mümkün olmaktadır (Fox, 2005). Toplumu oluşturan bütün bireylerin öğrenmeyi öğrenmeleri en temel gerekliliktir. Hızlı değişim, bilgi çağının olmazsa olmazı bireylerin uyum sağlaması gereken durumdur. Mezuniyetlerinin üzerinden on yıl geçmiş olan eğitimciler, eğer bilgilerinin zamana uygun şekilde tazelenmezse “eskimiş” durumuna düşeceklerdir (Drucker, 2000).

Ortaya çıkan toplumsal değişim ve yeni kazanımlar yaşam biçimlerini etkilemektedir. Bu geniş kitleleri etkileyen hızlı değişim üretilen ve iletilen bilginin miktarını da artırmıştır. Süreç, eğitim yönünden de yeni gereklilikleri zorunlu kılmaktadır (Gültekin, 2012). Değişim süreci sonunda ortaya çıkan kuşak çatışmaları, öğretmen ve ailelerin, çeşitli etkenlerin oluşturduğu karmaşık sosyal mesajları algılamasını güçleştirmekte ve çocuklarının hayatları konusunda endişelenmelerine neden olmaktadır (Elias ve Clabby, 1988). John Dewey “Eğer bugün, dün öğrettiğimiz gibi öğretiyorsak, çocuklarımızın geleceğinden çalıyoruz” diyerek bugünün çocuklarına uygulanacak eğitimin farklı bir anlayışla planlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda geleceğin çocukları bilgiye ulaşma yollarını bilen, olay ve olgulara eleştirel gözlerle bakabilen, sorunlara cesur çözümler üretebilen ve makul kararlar alma yetisine sahip bireylerden oluşacaktır. Yaşar ve Karadağ (2011)’a göre son dönemlerde yaşanan sosyolojik ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak geleceğin bireyi, sürekli değişen ve çeşitlenen bilgiye nasıl ulaşılacağını bilme, ihtiyaç duyduğunda edindiği bilgileri kullanabilme ve yeni bilgiler üretebilme nitelikleriyle tanımlanmaktadır.

Bireyleri içinde yaşadığı topluma ve yaşadığı dönemin özelliklerine uygun bir biçimde yetiştirme hedefi çerçevesinde, insanoğlunun tarih sahnesinde yer almasından itibaren, bir etkileşim ve öğrenme döngüsünden yani eğitimden söz etmek mümkündür (Glasser, 1999; Gürkan, 2005; Varış, 1991). Bireysel olarak ise eğitim doğumdan ölüme kadar devam eden bir süreçtir. Bu sürecin önemli bir kısmı okulda ve sınıf ortamında gerçekleşmektedir (Küçükahmet, 1997). Okulda gerçekleşen eğitim formaldır. Formal eğitim belli amaçlar çerçevesinde önceden yapılmış planlamalar ışığında, belli yaş gruplarına, bir sonraki eğitim ortamına ve hayatın bütününe temel oluşturacak şekilde gerçekleştirilmektedir (Bloom, 1979; Fidan, 1997).

Öğrenme “kendiliğinden öğrenme ve yönlendirilmiş öğrenme” olarak ikiye ayrılmaktadır (Gürkan, 2005, s.5). Bir başka deyişle okulda yapılan eğitim – öğretim

faaliyetleri bir amaca yönelik tasarlanmaktadır. Cullingford (1995)'e göre, eğitim sisteminin bütününün ve sınıfta gerçekleştirilen öğretimin bir amacı olmalıdır. Amaçsız şekilde tasarlanmış eğitim programları yoluyla hiçbir eğitimcinin, etkili bir öğretimi gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bu bağlamda, eğitimin temel amacı, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak, istendik davranış değişikliği meydana getirmektir (Demirel, 2011). İstendik davranış ifadesindeki kasıt ülkede mevcut sistem ne olursa olsun, toplumu oluşturan bireylerin, o topluma yararlı hale getirilmesidir (Küçükahmet, 1997). Bunun için “eğitim kurumlarında planlı ve programlı öğretim etkinlikleri hazırlanır ve uygulamaya konulur” (Yaşar, 2005, s.60).

Kuşkusuz, toplumsal değişimden en yoğun biçimde etkilenen eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumları yürüteceği programları, yetiştireceği nesillerin ihtiyaçlarına uygun olarak ve toplumsal değişime paralel olarak düzenlemekle yükümlüdür (Deveci, 2011; Gültekin, 2007). Günümüzde eğitim sistemi yetiştirdiği bireylerden yeni bilgiler üretebilmeyi, bilgiye ulaşma yöntem ve tekniklerini bilmeyi, milli ve evrensel değerleri özümsemeyi, topluma uyum sağlayabilmeyi beklemektedir. Bunun yanında yetişmiş bireylerden toplumsal yaşama uyum sağlayacak becerilerle donanmış olmaları ve zihinsel çalışmalarını birleştirerek çok yönlü gelişime açık olmaları beklenmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2012).

Bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlamaları için sahip olmaları gereken temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkların kazandırılması ilköğretimin hedefleri arasındadır (Çubukçu ve Gültekin, 2006). Etkili bir vatandaş yetiştirme hedefi kapsamında bu becerilerin en önemlilerinden biri de düşünme becerileridir. Düşünme becerilerinin ilköğretim öğrencilerine kazandırıldığı önemli derslerden biri olan Sosyal Bilgiler dersinin amacı, bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları problemleri çözmelerine yardımcı olacak bilgileri kazandırmak, demokratik yaşamın değer ve tutumlarını geliştirmek ve demokratik toplum içerisinde bir birey olarak yer almalarını sağlamaktır (Barth ve Demirtaş, 1997). Amerika Birleşik Devletleri Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi [NCSS]'in 1989 yılında belirlediği Sosyal Bilgiler Öğretim Programıyla ilişkili beceriler şu şekilde sıralanmıştır (Akt. Martorella, 1998):

1. Bilgi edinme ile ilişkili beceriler
 - a. Okuma (reading) becerileri
 - b. Çalışma (study) becerileri

- c. Referans ve araştırma becerileri
- d. Elektronik araçlara yönelik teknik becerileri
- 2. Bilginin kullanımı ve organize edilmesiyle ilişkili beceriler
 - a. Düşünme becerileri
 - b. Karar verme becerileri
 - c. Üstbiliş (Metacognitive) becerileri
- 3. Kişiler arası ilişkiler ve sosyal katılımı ilişkili beceriler
 - a. Bireysel Beceriler
 - b. Grup etkileşim becerileri
 - c. Sosyal ve politik katılım becerileri

Ülkemizdeki 2005 yılında yeniden düzenlenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğrenciye doğrudan kazandırılması gereken beceriler olarak eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, girişimcilik becerisi, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerisi, gözlem becerisi, mekân algılama becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, sosyal katılım becerisi ve empati becerisi gösterilmektedir (MEB, 2005). NCSS bu becerilerden karar verme becerisinin 7 – 12 yaş grubunda en yoğun biçimde verilmesini öngörmektedir (Akt. Martorella, 1998). Baysal ve Öztürk (2007)'e göre bu beceriler arasında etkin bireylerde bulunması gereken iki temel beceri olarak, doğru ve mantıklı karar alma ve problem çözme vatandaş yetiştirme açısından önemlidir.

Eğitilmiş bir bireyin sahip olması gereken bilişsel beceriler arasında eleştirel düşünme ve etkin kararlar alabilme önemli bir yere sahiptir (National Commission on Excellence in Education [NCEE], 1988'den akt. Seferoğlu ve Akbıyık, 2006). Karar verme becerisinin etkin bir biçimde kullanılması, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Şöyle ki, yaratıcı düşünme becerisi bireyin karar verme sürecinde ortaya koyduğu birden fazla çözüm önerisinin oluşturulmasında, eleştirel düşünme ise ortaya konan çözüm önerilerinden doğru olanın seçilmesi aşamasında devreye girmektedir (Baysal, 2009). Bu bağlamda, günlük yaşamda karşılaşılan sorunlarla ilgilenen Sosyal Bilgiler dersinde karar verme becerilerinin incelenmesi,

ilköğretimin etkili ve doğru karar verebilen vatandaşlar yetiştirme sorumluluğu çerçevesinde önem kazanmaktadır.

Karar Verme

Genellikle alınan kararların çoğu mutlak bir bilinç halinde gerçekleşmemektedir. Bir kararın tam olarak ne zaman alındığının incelenmesi güçtür. Bir kararı almak bazı anlarda bir eylemle sonuçlanmamaktadır. Hatta hiçbir şey yapmamak bazen kişinin sergilediği bir tutum olarak gösterilmektedir. Her kararın hayatın gerçeklerini kapsayan bir olgu olduğu ve sonuçları bulunduğu söylenebilir. Bir çimentonun yavaş yavaş katılaşması gibi alınan kararlar da süreçte belli bir olgunluk evresi geçirdikten sonra dönüşünün olmadığı bir zamanla sonlanmaktadır. Karar alma süreçleri zor ve nihai olsa da yakın bir zamanda değişime uğrayabilir ya da iptal edilebilir. Başka bir deyişle karar sonrası süreç isteğe bağlı olarak yeniden planlanmaktadır (Barker, 1998). Yaşamımız bizim ve başkalarının günlük hayat içerisinde verdikleri kararlarla biçimlenmektedir. “Bu beceriyi geliştirmek sosyal bilgilerin en önemli konularından birisidir” (Naylor ve Diem, 1987, s.275).

Bireylerden farklı beklentileri olan, yeni toplumsal hayata uyum sağlaması beklenen ve bu nedenle eğitim sürecinden geçen çocuklara da yalnızca bilgi aktarılması, onların bu süreci etkili bir biçimde geçirmelerine yardımcı olmamaktadır. Bu nedenle, yeni sosyal bilgiler anlayışında, ortaya çıkan problem ve sorun tiplerine uygun, çözüm önerileri geliştirme yeterliği kazanmış bireyler yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu dönüşümün belki de en önemli göstergesi, öğrencilere karar verme becerisi kazandırmanın gerekliliğidir (Kaltsounis, 1987). Karar verme becerisinin eğitsel ve toplumsal gerekliliği içerisinde farklı disiplinlerde çalışan bilim insanları tarafından, karar verme kavramı çeşitli yönleriyle açıklanmaya çalışılmaktadır.

Karar Verme Kavramı

Karar verme konusunda yapılan çalışmalar ve benimsenen kuramsal görüşler ilk dönemlerde daha çok Ekonomi ve Matematik alanında yoğunlaşmaktadır. İnsan düşüncelerinin işleyişinin merak edilmesiyle başlayan süreç, düşünme becerileri ve

karar verme becerilerini, Sosyal Bilimleri de kapsayan çeşitli disiplinlerden araştırılan bir konuya dönüşmüştür. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, bireylerin mantıklı ve etkili karar alması konusuna yoğunlaşmış ve bu tip kararların doğasıyla ilgilenmişlerdir.

Değişken çevresel koşullara uyum sağlayabilen insan, ihtiyaçlarını karşılama sürecinde karar verme davranışı göstermektedir. Karar verme, olaylara ilişkin olasılık hesapları yaparak, iki ya da daha fazla seçeneği değerlendirme ve bu seçenekler arasında tercih yapma becerisi olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000). Bu değişken çevrede, kimi kararlar yalnızca bilgi kullanılarak, kimi kararlar ise bilginin ötesinde bireyin değer sisteminin de etkisiyle alınmaktadır (Kaltsounis,1987). Bu bağlamda eğitimciler, aileler ve yöneticiler sosyal yaşamın şekillendirdiği okul ortamlarında, akademik bilginin yeterli olmadığını düşünmektedir (Elias ve Clabby, 1988). Bireylere karar verme konusunda asıl verilmek istenen bilgi, beceri ve değerlere dayalı olarak, alınan kararların eleştirel düşünme ve problem çözme anlayışı ile gerçekleştirilmesidir (Court, 1990). Karmaşık, yetersiz, şüpheli ve zıtlıkların bulunduğu durumlarda, bireyi en doğruya götürmek için harcanan çabaya karar verme denmektedir. Bu tip durumlarda bireyler üç tip karar almaktadır (Vickers, 1961'den akt. Hicks, 2004'den akt. Develioğlu, 2006):

- a) Gerçeklik kararları (durum hakkında verilen kararlar),
- b) Hareket kararları (alınan kararların eyleme döküldüğü kararlar),
- c) Değer kararları (en çok arzu edilen sonucun ne olduğu hakkında verilen kararlar).

Karar kavramı, düşünme ve muhakeme süreci sonunda ortaya çıkan hüküm, süreklilik, düzen, sebat vb. anlamları taşımaktadır. Bunun tersi olarak kararsızlık durumu ise zihinsel düzensizliği, sabırsızlığı, huzursuzluğu karşılamaktadır. Baysal (2009)'a göre karar verme çeşitli seçenekler arasında belirli ölçütlere uygun olarak seçimler yapmak biçiminde tanımlanırken, Gürçay (2001, s.55)'a göre "bir ihtiyacı karşılamak amacıyla var olan seçeneklerden duruma en uygun olanın seçilmesi" karar verme olarak tanımlanabilir. Kararın İngilizce karşılığı olan "decision", Latince'de kesmek, kesintiye uğratmak, direnmek ve muhalefeti sonlandırmak anlamına gelen "decidere" teriminden gelmektedir (Tosun, 1974). Bu durumda verilen karar zihinsel dengesizliği sonlandıran, insanın doğasından kaynaklanan zihinsel denge arayışının

yansıması olarak ortaya çıkan bir eylemdir. Görüldüğü gibi, karar kavramı eylemden ayrılarak gerçekte hareketsizliği; zihinsel dengesizlik ve kararsızlık halinden, eylem ve harekete geçişi ifade etmektedir (Marco, Hartung, Newman ve Parr, 2003). Bu eylem ve hareketin öğeleri üç boyutta incelenmektedir (Lipham, Rankin ve Hoeh, 1985'den akt. Yavuz, 2001):

- a) **Kararın içeriği;** kararın ilgili olduğu etkenleri temsil etmektedir. Bireyin çevresi, eğitim durumu, sahip olduğu kaynaklar, okul ve toplum ilişkisi.
- b) **Karar verme süreci;** bireyin karar verme basamaklarını uygularken karşılaştığı etkileyici faktörler bu basamakta önemlidir. Kararı bu basamaklardaki değişkenler etkilemektedir.
- c) **Karara katılma;** kararın niteliği ya da nasıl alındığı değil karara kimlerin katıldığı da önemli bir etkidir. Karar verme kararın uygulanmasına ilişkin girişimleri de kapsamaktadır.

Harris (1998)'e göre karar verme kişinin hissettiği soruna, geliştirilen alternatif çözüm yolları arasından, değerler ve kişisel tercihler çerçevesinde çözüm üretme çabalarıdır. Bu süreçte bireyin amacı mümkün olduğu kadar çözüm yolu üretmekten çok kendi amacına, isteğine, değerlerine, hedefine en uygun çözüm yolunu bulmaktır. Karar verme davranışı, karar verilmesi gereken durumun farkına varılması ile başlayan ve bireyin bu durum karşısında ne zaman ve nasıl tepki vereceğinin belirlenmesi ile sonuçlanan bir etkinlik biçiminde tanımlanmaktadır (Alver, 2004).

Karar verme davranışını, tasarlanması gerekli olan, özelleşmiş bir problem çözüme süreci biçiminde tanımlayan Bronner (1993)'a göre, davranışla ilgili karakteristik özelliklerin temelinde; karar verme becerisini engelleyen durumlar, karar sürecinde izlenen yolun şekli ve karar verme sürecinin kontrolü gelmektedir. Allison, Jordan ve Yeatts (1992)'e göre ise verilen kararların doğasında sıralan şu özellikler bulunmaktadır (Akt. Ersever, 1996):

- a) Toplumun tüm kesimlerinin etkili olduğu bir süreçtir.
- b) Verilen her karar kişiyi rahatlatmaktan çok çeşitli alanlarda riskli duruma yönlendirmektedir. Karar verici aslında verdiği her kararda iyi seçenekler arasından birini tercih ederek risk almaktadır.

- c) Karar verici aldığı kararlarda dışsal ve içsel bazı duygusal faktörlerin etkisindedir.
- d) Verilen kararlar bireyin ve çevresindekilerin hayatında bazı sonuçları ortaya çıkarmaktadır. Bireyler bu süreçlerle yüzleşmek durumunda kalır.
- e) İçerisinde bireylerin ve toplumun olduğu karmaşık bir süreçtir.

İnsanların günlük yaşamlarında nasıl kararlar verdiği, bu kararı etkilemenin ya da etkili hale getirmenin merak edilen bir konu olduğu yadsınamaz bir gerçekliktir. Genel olarak karar vermenin bir güçlüğün giderilmesi için bireyde meydana gelen psikolojik süreçler biçiminde tanımlandığı görülmektedir. Bunun yanında karar verme kavramı gelişimin ve psikolojinin konusu olarak da karşımıza çıkmaktadır. Psikolojik açıdan kişilerin verdiği kararlarda etkisi olduğu düşünülen, kararsızlık kavramına değinmek gerekmektedir. Çünkü herhangi bir durumda kişi, zaman zaman indirgediği seçenekler arasında kararsızlık yaşamaktadır (Ersever, 1996).

Bir soruna getirilen farklı çözüm yolları içerisinden uygun olanın seçilmesi olarak nitelendirilen karar verme davranışı kuramsal olarak farklı görüşlerle açıklanmaya çalışılmıştır. Bunun yanında çalışmaların ortak konusu olarak karar verme çok boyutlu açıklanmaya çalışılan, bir güçlüğün bireye verdiği rahatsızlığın giderilmesi durumunda şu ya da bu seçeneğe yönelme işidir (Kuzgun, 1992). Genellikle araştırmacının ilgilendiği eğitsel çalışmaların yanında farklı disiplinlerle ilgilenen uzmanların görüşleri ve ortaya konan farklı modeller yer bulunmaktadır.

Gelişimsel Açıdan Karar Verme

Günlük yaşamın karmaşası içerisinde birey, doğumundan ölümüne kadar birçok karar durumu ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu kararlar kimi zaman bir ebeveyn yardımıyla kimi zaman yalnız başına alınan hayati bir karar olmaktadır. Verilen her kararın yaş durumuna bağlı olarak şekillendiğini söylemek mümkündür. Bu bağlamda karar verme gelişimsel bir olgu olarak ele alınmaktadır.

Özellikle ergenlik döneminde, bireylerin karar verme alanındaki yeterliği ile ilgili bazı değişiklikler meydana gelmektedir. Bu değişiklikler karar verme konusunda istekli olma, karar verme davranışının bilişsel bir etkinlik olduğunu kavrayabilme,

seçenekler üzerinde düşünürken erişilemeyecek ama ideal seçenekler yerine az istenen ama erişilebilir seçeneği tercih etme, kararın olası sonuçlarıyla ilişkili olarak etkilenecek kişileri ve sonuçları dikkate alma, doğru karar verebilmek için bilgi ve değer arasında uygun bir denge sağlama biçiminde sıralanmaktadır (Mann, 1989'dan akt. Ersever, 1996). Bu değişimlerin ergenlik dönemine kadar gerçekleştirilmesi, bireyin bu kritik dönemde alacağı kararların ortaya çıkaracağı olumsuz sonuçlardan en az etkilenmesine olanak sağlamaktadır.

Bireyler doğumdan ölüme kadar çeşitli süreçlerin ve yaşadığı toplumsal hayatın etkisiyle önemli ya da önemsiz kararlar almaktadır. Verilen her karar bir sosyolojik problemin çözümünü gerektirdiğinden, süreci gelişimsel bir boyutta da değerlendirmek gerekmektedir. Akılcı ve mantıklı kararlar almak, gelişmiş bireyin bir özelliği olsa da ergenlik dönemi bu beceri için önemlidir. Mann (1989)'a göre ergenlikte karar verme becerilerinin gelişiminde bilişsel süreçlerin etkin kullanımı, makul hedeflerin belirlenmesi, mevcut bilgiyi uygun bir biçimde dönüştürme, kararın ortaya çıkacağı sonuçların düşünülmesini ve verilen kararda ısrarcı olunmasını içerir (Akt. Gürçay, 2003). Gazda (1989) karar verme ve problem çözme becerilerinin yaşın ilerlemesiyle olumlu yönde geliştiğinden bahsederek, çocukluk dönemlerinde kullanılan içtepsel ve sezgisel karar stilleri yerini daha mantıklı ve etkili kararlara bıraktığını belirtmektedir (Akt. Ersever, 1996).

Gazda (1989)'ya göre çocukluk dönemlerinde daha çok içtepsel ve sezgisel alınan kararların yaş ilerledikçe bilişsel düşünmenin ve alınan eğitimin etkisiyle daha etkili kararlara dönüştüğü söylenmektedir. Edelekoğlu, (1996)'na göre bireylerin sağlıklı kararlar alması, kaygı ve çatışmadan uzak kalması ile mümkündür. Ancak ergenlik dönemi boyunca yaşanan kaygı durumunun alınacak kararların şekillenmesinde etkili olduğu belirtilmektedir.

Gordon (1996)'a göre ergenlik dönemindeki bireyler için karar verme; bilişsel yetenek, sosyal ve psikolojik gelişim ile kültürel ve sosyal etkiler olmak üzere üç faktörle açıklanmaktadır. Gelişimsel bakış açısıyla Piaget ergenlik dönemindeki bireyin 8 -10 yaşındaki bir bireye göre olaylara daha soyut yönden bakabileceğini varsaymaktadır (Akt. Deveci, 2011). Kültür, kişilerin karar verme stillerine etki eden bir faktördür. Küresel olarak doğu – batı kültürleri arasında karar verme stilleri arasında

farklılaşmanın ve ülkeler arasında bireylerin karar verme stilleri arasında farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. (Brown, Abdallah ve Ng, 2011).

Mesleki Karar Verme

Karar verme kavramı farklı disiplinlerde çalışılan geniş bir konudur. Özellikle psikoloji alanının bir parçası olarak meslek seçimi konusunda karar verme çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Mesleki karar verme kavramını açıklarken Kuzgun (2000) problem çözme ve karar oluşturma sürecinden bahsetmektedir. Bununla birlikte, mesleki danışmanlık bağlamında süreç iki bölümde değerlendirmektedir:

- Danışanı anlama, meslek kararı vermenin nasıl ve neden sorun haline geldiğini belirleme,
- Danışanın meslek seçme sorununun çözümüne ilişkin uygun tekniği belirleme.

Mesleki kararlar, kendine özgü belirsizlik durumunda verilen karar verme tiplerinden biridir. Süreçte yer alan belirsizlikler, tercih aşamasındaki bireyin sahip olduğu zihinsel belirsizlikleri ve eksik bilgi temelli kararları yansıtmaktadır (Ersever, 1996). Özellikle mesleki kararlar verilirken karar verme stilleri ve kariyer karar verme öz yeterliliği önemlidir (Osipow, 1999). Karar verme stilleri, kişinin kariyer planlaması sürecinde oluşturacağı, zihinsel yapının şekillendirilmesinde ortaya çıkmaktadır (Harren, 1979). Bununla birlikte Bandura (1977, 1986)'ya göre öz-yeterlilik (self-efficacy) kavramı da kişilerin kariyerleri konusunda aldıkları kararları açıklamaya dönüktür. Bu bakışa göre kariyer konusunda verilen kararlarda birey kendi yeterliliklerinin bilincinde ve bu yeterlilikleri süreçte dikkate almaktadır (Akt. Mau, 2000).

Mesleki karar verme çalışmaları içerisinde Kuzgun ve Bacanlı (1996) bir ölçek geliştirmişlerdir. Mesleki Olgunluk Ölçeği adlı bu ölçeğin uygulandığı lise bir, lise üç ve orta üçüncü sınıf öğrencilerinden elde edilen bulgulara göre, sınıf düzeyi arttıkça mesleki olgunluğun arttığı tespit edilmiştir. Fakat araştırmacılar tarafından bu değişimin daha ziyade mesleki bilinç ve eğitim süreci etkisiyle ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır (akt. Ersever, 1996). Dolayısıyla mesleki karar verme birden çok ölçeğin paralel

biçimde uygulanmasıyla ya da uzun süreli araştırmaların ortaya koyabileceği bir beceridir.

Karar Verme Becerisini Etkileyen Etmenler

Karar vermeye ilgili erken dönem çalışmalarda daha çok normatif bir bakış açısıyla kişilerin nasıl en iyi seçeneği tercih edecekleri üzerinde durulmuştur. Modern çalışmalar ise problemin niteliği ve karar sürecinde etkili olan tercih durumları ile ilgilenmektedir (Kleindorfer, Kunreuther ve Schoemaker 1993; Payne, Bettman ve Johnson, 1993'den akt Thunholm, 2004). Bunun yanında geçmişteki karar verme konusundaki yaygın düşünce, süreçte bireysel farkların bulunmaması yönündedir. Bireysel karar verme stilleriyle ilgili çalışmalar bunun doğru olmadığını göstermektedir (Kuzgun, 1992; Wright, 1985).

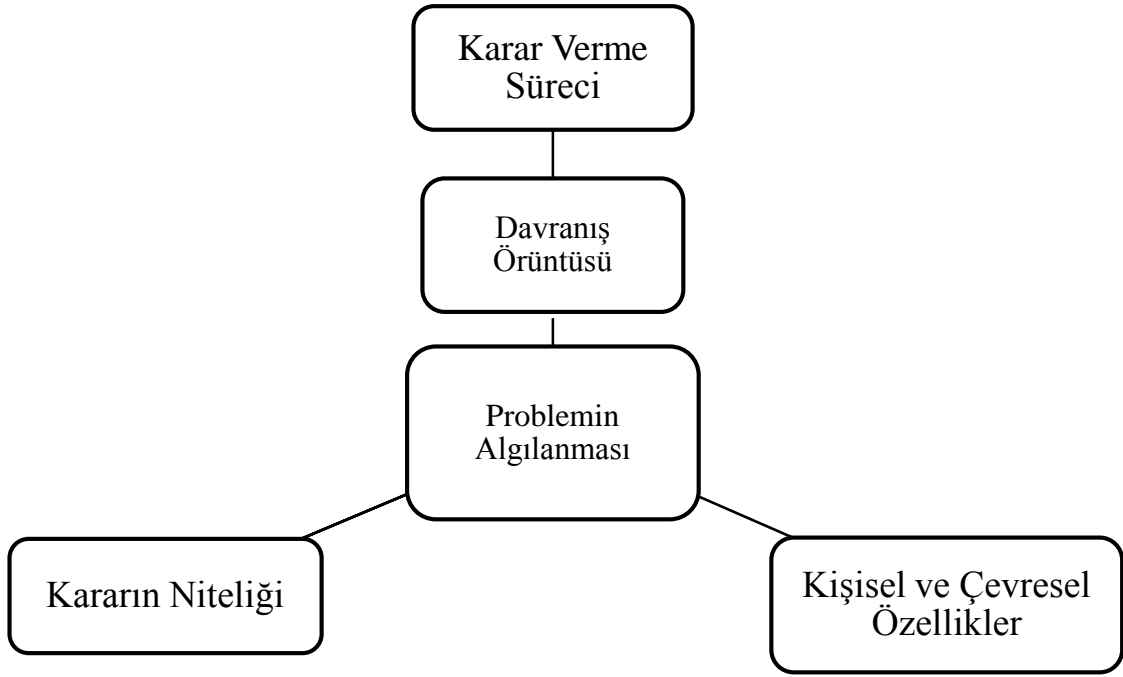
Dunham ve Pierce (1989)'e göre bireylere sunulan alternatiflerin ağırlığı, önemi ve olasılığı farklılaşmaktadır. Sonuçta alternatiflerin de bilginin de yansıtacağı nokta kişinin kendisidir. Motivasyonlar ve bireysel özellikler karar verme eğilimlerini etkiler. Aynı karar durumu için bir kişide oluşacak risk algısı farklılık gösterebilir. Böyle bir durumda, risk algısı yüksek olan kişi bilgi toplama ve değerlendirme sürecine daha az zaman harcayarak, hızlı karar alacaktır (Akt. Taşdelen, 2001).

Verilen tüm kararların düşünsel yanı önemlidir. Bu aşamada düşünme, algılama ve yargılama olmak üzere iki aşamalı bir süreçtir. Carl Jung bu sistemi birbirini tamamlayan iki çift zihinsel fonksiyon modeliyle tanımlamıştır. Algısal fonksiyon duyu ve sezgi; yargıya varma fonksiyonları ise hissetme ve düşünmedir (Barker, 1998). Daha açıklayıcı bir ifadeyle, karar verme özel bir problemin çözümünde, karar verilmesi gereken durumun farkına varma ve problemin algılanış şekliyle alakalıdır (Ersever, 1996).

Karar vermeye etki eden ve karar sürecinin akışını belirleyen etmenleri karar öncesi, karar anı ve karar sonrası diye ayırmak mümkündür (Zeleny, 1982'den akt. Ersever, 1996). Bireyin aldığı karar öncesinde karar verilecek durumla ilgili edinilen doğru ve ayrıntılı bilgi (Kuzgun, 2000), zeka faktörü (Ball, Mann ve Stamm, 1994; Köksal, 2003), karar verecek kişiye verilecek destek, karar için seçilen strateji (cinsiyet,

yaş ve akademik başarı) etkili olmaktadır (Deniz, 2002). Karar verme durumundaki birey için en önemli kişisel değişken, karar verme stilleridir (Kuzgun, 1992; Taşdelen, 2001). Bunun yanında zaman kavramı ve risk faktörü (Burke ve Murray, 2003), seçenekler hakkındaki belirsizlik, elde edilen bilginin kalitesi ve miktarı, belirlenen hedefler, muhtemel çözüm yollarının varlığı karar anında bireyi etkileyen faktörler olarak gösterilebilir (Cannon-Bowers, Salas ve Pruitt, 1996'dan akt. Sanz de Acedo Lizarraga, Sanz de Acedo Baquedano ve Cardelle- Elawar, 2007). Son olarak bireyin zihninde karar sonrası oluşacak yeni durum, karar verici tarafından öngörülen bir durumdur. Bu aşamada da kararın doğuracağı sonuçlar sürece etki edebilir. Kararın etkileri üzerinde duran pişmanlık teorisine göre, verilen kararın ortaya çıkardığı sonuç bireyde pişmanlık duygusu ortaya çıkarabilir. Örneğin evden çıkmadan önce şemsiye almamak, yağmur yağması durumunda bireyde bir pişmanlık yaratmaktadır (Baron, 2000; Connolly ve Zeelenberg, 2002).

İnsanların kararlarının ortaya çıkardığı sonuçların, yerel etkilerinin yanında toplumsal etkilerinin de ortaya çıktığı bir gerçektir. Alınan her karar ya da tercih edilmeyen her seçeneğin, toplumsal yaşamda kişisel, sosyal, ekonomik ve çevresel sonuçları bulunmaktadır (Brown, Abdallah ve Ng, 2011). Bronner (1993) tarafından toplumun her kesiminin etkilendiği kararların ya da toplumu yönlendiren seçimlerin ortaya çıkmasında üç temel belirleyici ve bu belirleyicilerin oluşturduğu bir model ortaya atılmıştır. Bu model karar verilecek durumun önemi, karar probleminin karmaşıklığı ve verilmesi gereken kararın acilliği açıklanarak aşağıdaki belirleyici faktör modeliyle anlatılmaktadır:

Şekil 1: Karar verme davranışının belirleyicileri modeli (Bronner, (1993)'dan uyarlanmıştır)

Şekil 1'de yer alan modelde, karar verilmesi gereken bir problemin birey tarafından hissedilmesi sürecin başlangıcıdır. Problemin algılanması sürecinde durumun uygun bir şekilde tanımlanması aşamasını; karar verme durumunu anlamlandırma, açıklama ve sınıflama aşamaları izlemektedir. Problem çeşitli şekillerde ortaya konduktan sonra birey oluşturduğu seçenekler hakkında bilgi toplayarak süreci devam ettirmektedir. Einhorn ve Hogart, 1981; Carroll ve Johnson, 1990'a göre değerlendirme yapıldıktan sonra karar verici, seçeneklerden birine yönelme evresinde kendi kişisel seçimlerini ortaya koymaktadır. Bu aşamada artık süreç bir davranışa dönüşmüştür (Akt. Ersever, 1993). Bu bağlamda süreçte yer alan unsurlar Bronner (1993) tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır:

1. Kişisel ve Çevresel Özellikler: Doğası gereği karar verme eylemi, yalnızca karar problemiyle açıklanabilecek boyutta basit değildir. Bir süreç olarak karar verme, kararı alacak bireylerin kişisel ve çevresel nitelikleri ve yardım alınabilecek kişilerin varlığı gibi öğelerle şekillenmektedir. Kişisel ve çevresel özelliklerin başında cinsiyet gelmektedir (Sardoğan, Karahan ve Kaygusuz 2006; Kuzgun, 1998). Yaş ilerledikçe

kişinin deneyimleri ve karar verme durumuyla daha önceden karşılaşma olasılığı artacağından daha etkin kararlar alacağı belirtilmektedir (Kuzgun, 2006). Akademik başarısı ya da zekâ seviyesi karar süreçlerinde etken olduğu ve bireyin tercih ettiği karar verme stilinin belirleyici bir faktör olduğu belirtilmektedir (Ann, 1989). Kişilerin çevresel özellikleri gerek problemle ilgili bilgi toplarken yardım almaları sürecinde gerekse tercih esnasında destek olmaları bakımından belirleyici rol üstlenmektedir. Özellikle ilköğretim öğrencilerinin sosyal çevresini oluşturan aile, öğretmen ve arkadaş grubu alınan kararların şekillendirilmesinde önemli bir faktör olarak görülmektedir (Edelekoğlu, 1996; Bednar ve Fisher, 2003; Tunç, 2011).

2. Kararın Niteliği: Temel belirleyicilerin önem, karmaşıklık, süre ve karar veren kişi sayısı olarak belirtilen karar problemi, problemin tüm yönleriyle algılanmasını içermektedir. Bu bağlamda alınacak kararların önemlilik bakımından günlük kararlar, yönetici kararlar, politik kararlar olarak sıralandığı söylenmektedir. Kararın karmaşıklığında bireyin elde ettiği ya da elde edemediği bilgiler devreye girmektedir. Elde edilemeyen bilgilerin miktarı karmaşıklığı artırmaktadır. Bunun yanında elde edilen bilgiler sonucunda ortaya çıkan seçeneklerin fazla olması karmaşıklığı artırıcı durumlardandır. Aynı zamanda içinde bulunan durumun belirsizliği, birden fazla amacın bulunması, farklı bakış açılarıyla değerlendirme yapma zorunluluğu genel olarak karar verme sürecine doğrudan etki eden faktörlerdir (Alabaş ve Baykoç, 2000). Süreçte takip edilmesi gereken davranış örüntüsünün bu faktörlere bağlı olarak biri veya birkaçı ihmal edilmektedir (Karakaşoğlu, 2008). Kişi sayısı bakımından ise karar sürecinde yer alan birden çok kişi, süreçte takip edilmesi gereken basamakların hızlı bir şekilde geçilmesine ve etkili kararlar alınmasına yardımcı olmaktadır.

3. Karar Verme Süreci: Verilen kararlar kuşkusuz bireyin sahip olduğu kişisel ve çevresel faktörlerden etkilenebilmektedir. Bazı bireyler, süreçte kontrolün kendilerinde olduğu hissine kapılırken bazı bireylere göre dışsal faktörlerin rolü oldukça önemlidir (Candangil ve Ceyhan, 2006). Sürecin işlerliği yönünde ortaya çıkan engeller; algı, kararlılık ve yetkinlik biçiminde sıralanmaktadır (Bronner, 1993). Algısal olarak karar verme becerisi, sürecin ilk aşamasında ortaya çıkmaktadır. Problemin ya da sorunun uygun bir biçimde algılanması önemlidir. Kararlılık ya da kararsızlık durumlarında bireylerin süreci yönetmek için kişisel özellikleri devreye girmektedir.

Örneğin aceleci kararsızlık özelliği gösteren bireyler süreçte araştırma yapmaktan kaçınma, söz konusu durum üzerinde etraflıca düşünmek yerine anlık değerlendirmeler yapma ve o anda hoşuna gideni tercih etme yoluna gitmektedir. Bunun yanında araştırmacı kararsızlık yaşayan bireyler bütün seçenekler üzerinde detaylı araştırmalar yapmalarına rağmen en uygun seçeneği belirlemede güçlük yaşamaktadır (Bacanlı, 2000). Karar verme davranışını özel ve karmaşık bir problemin çözüm süreci olarak algılayan Bronner (1993)'e göre yetenek karar verme sürecinin karmaşasıyla baş etme gücüdür. Bu yeteneğin bireyde olması kararların daha mantıklı alınmasında etkili olmaktadır.

Karar Verme Süreci

Karar verme süreci çok miktarda faktörün ve birçok faaliyetin dahil olduğu farklı şekillerde sonuçlanan son derece karmaşık bir düşünme mekanizmasıdır (Sanz de Acedo Lizarraga, Sanz de Acedo Baquedano ve Cardelle- Elawar, 2005). Karar verme davranışını zihinsel süreçlerle ilişkilendirirken bireyin herhangi bir sorunu hissetmesi ve bu durumu zihinsel olarak düzeltme ihtiyacı duyması beklenmektedir. Kuzgun'a (1992, s.162) göre bireyi karar verme davranışına iten üç koşul bulunmaktadır:

1. Karar verme ihtiyacını ortaya çıkaran bir güçlüğün varlığı ve bu güçlüğün birey tarafından hissedilmesi,
2. Güçlüğü giderecek birden fazla seçeneğin bulunması,
3. Bireyin seçeneklerden birine yönelme özgürlüğüne sahip olması.

Eğitim - öğretim faaliyetleri kapsamında karar verme becerisini geliştirmenin asıl amacı çocukların doğru ve etkili kararlar vermesini sağlamaktır. Bu bağlamda verilecek kararların belli aşamaları değerlendirilmelidir. Süreç içerisinde birey bu aşamaları ya da ödevleri doğru şekilde gerçekleştirdiği sürece kararlar etkili hale gelmektedir. Karar verme süreci boyunca, karar verecek olan kişinin doğru seçimler yapabilmesi, karar verme sürecini nasıl geçirdiği ile yakından ilgilidir. Carney ve Wells (1995) karar verme sırasında bireylerin üstlendikleri görevleri şöyle sıralamaktadır (Akt. Kesici, 2002, 50-51):

1. Doğru, güncel ve ayrıntılı bilgiler toplama.
2. Seçeneklerin bir listesini oluşturma.
3. Bir karar için en az iki seçeneğin olmasına dikkat etme.
4. Mutlaka en az iki seçenek arasında gerekli kılma.
5. En ince farkları ve detayları görebilme, değerlendirme ve seçenekleri belirleme.
6. Seçenekleri eleyerek bire indirme.
7. Karar için gerekçeler geliştirme.
8. Kararı yeniden değerlendirme, gözden geçirme.

Herhangi bir belirsizlik durumunda sağlıklı bir karar alabilmek için bireyin izleyeceği birkaç adım bulunmaktadır. Bu adımlar şöyle sıralanmaktadır (Archer, 1980; Hammond, 2002; Sardoğan, Karahan ve Kaygusuz, 2006):

1. Karar verilmesi gereken bir durumun farkına varma, durumu tanımlama,
2. Karar verilmesi gereken durum ile ilgili bilgi toplayarak seçenekleri belirleme,
3. Belirlenen seçenekleri araştırma, inceleme ve değerlendirme,
4. Birey yaşamı açısından en olumlu ve etkili sonuçlar doğuracak olan seçeneği tercih etme ve uygulamaya koyma,
5. Sonuçları değerlendirerek gerekirse yeniden seçim yapma ve yapılan seçimle ilgili yakın sosyal çevreden geri bildirim alma.

Karar verme becerileri geleneksel olarak düşünme becerileriyle, özellikle eleştirel düşünme becerisiyle ilişkilendirilse de karar sürecinde bilinçaltı ya da sezgiye dayalı etkenlerin de güçlü bir şekilde rol alması söz konusudur. Başka bir deyişle, bireyin neyi yapıp neyi yapmayacağı konusunda kararsızlık yaşadığı durumlarda, içgüdülerine başvurduğu belirtilmektedir (Bowkett, 2006). Buna karşın bireyin neyi yapacağına karar vermesi esnasında birçok değişkenin devreye girdiği söylenebilir. Bireylerin uygulanabilir karar verme becerileri geliştirmesi; kararla ilgili bilgilerin edinilmesine, özel durumlarda toplumsal değerlerin kabul edilmesine ve bu parçaların mantıklı karar verme kurallarıyla birleştirilmesine bağlıdır (Parker ve Fichhoff, 2005). Bowket (2006)'e göre karar verme sırasında öğrenciler çoğunlukla aşağıdaki stratejik düşünme adımlarını izlemektedir:

1. Alınması gerekli olan karar tanımlanır.
2. Alınacak karar ya da meşgul olunan problem daha küçük veya daha kolay üstesinden gelinecek parçalara bölünecekse öncelikli ilgilenecek sorun alanını belirlenir.
3. Alınacak kararlar ilgili olumsuz ve olumlu seçenekler listelenir.
4. Karara ulaşmak için stratejiler keşfedilir.
5. Karar uygulandıktan sonra gözden geçirilir. Hangi seçeneği neden seçtiği konusunun, doğru anlaşıldığından emin olunmalıdır.

Karar kuramıyla ilgili araştırmaların karar verme süreci üzerinde yoğunlaşması gerektiğini belirten Zeleny (1982), karar verme sürecinin evrelerini üçe ayırmaktadır (Akt: Ersever, 1996):

Karar öncesi dönem; süreç öncelikle zihinsel bir çatışmayla başlar, bu çatışma sonucunda birey karar vermesi gerektiği konusunda güdülenmektedir. Birey sorunun çözümü için ideal seçenekler aramaya başlar. Seçenekler ve ortaya çıkacak sonuçlar zihinsel olarak irdelenir. Elde edilen bilgiler değerlendirilerek sıralanmaktadır.

Karar döneminde karar verici; karar durumuna uyum sağladıktan sonra, birey elinde bulunan tüm seçenekleri ideal olanla karşılaştırmakta ve elemeye başlamaktadır. Birey ideale en yakın olarak öngördüğü seçeneğe yönelerek uygulamaya geçireceği kararı belirlemektedir.

Karar sonrası dönemde ise; birey verilen kararların sonuçlarına odaklanmaktadır. Alınan kararların uygulamaya geçirilmesi sonucunda ortaya çıkan durum hakkında çıkarımlar yapılmaktadır.

Etkili kararlar verebilmek için, bireyin karar verme davranışını nasıl gerçekleştirdiğini, bireyin hangi aşamalardan geçerek karara ulaştığının bilinmesi gerekmektedir (Varoğlu, 2000). Archer (1980)'ın karar verme süreci ile ilgili araştırmasına iki binden fazla danışman ve üst düzey yönetici katılmıştır. Bu çalışmanın sonunda dokuz aşamalı bir karar verme süreci ortaya çıkmış ve aşamalar aşağıda belirtilmiştir:

1. Karara etki eden çevresel etkenlerin ortaya konması,
2. Karar vermeye iten sorunun veya durumunun belirlenmesi,
3. Elde olan girdilerin açıkça belirlenmesi,

4. Sorunun veya durumun teşhis edilmesi,
5. Alternatif çözümlerin oluşturulması,
6. Geçici çözümlerin değerlendirilmesi için yöntemin oluşturulması,
7. Alternatif çözümlerin değerlendirilmesi,
8. En iyi alternatifin seçilmesi.

Karar Verme Süreci İle İlgili Yaklaşım ve Kuramlar

Karar verme ile ilgili olarak belirlenmiş iki temel yaklaşımdan söz edilmektedir. Bu yaklaşımlardan ilki karar verme sürecini istatistik kullanarak tahmin etmeyi amaçlayan normatif (normative) yaklaşımdır. Diğer yaklaşım olan betimleyici (descriptive) yaklaşımda ise bireyin karar alışı süreci psikolojik boyutuyla incelemektedir. Bu yaklaşım, alınan kararların aslında nelerden etkilendiği, kaynağının ne olduğunu ve çevresel etkenleri içermektedir.

Karar verme sürecini açıklamayı amaçlayan normatif ve betimleyici yaklaşım arasındaki en temel ayırım, karar vericiyi algılama biçimleridir. Normatif yaklaşım bireyin mevcut seçeneklerin tamamını gözden geçirecek şekilde “sınırsız” kapasitesinin olduğunu varsaymaktadır. Bu varsayıma dayanarak bireyler karar verirken geçerli seçeneklerin tamamını değerlendirerek en geçerli olanı seçmektedir. Betimleyici yaklaşımda ise bir “sınırlılık” durumu mevcuttur. Bu bağlamda bireyin mevcut seçenekler içerisinde, kendisine en yakın seçeneği tercih etmesi ve zaman, zihinsel kapasite, yardımcı etkenler göz önüne alındığı için kişilerin hatalı seçimler yapabileceği varsayılmaktadır (Sanz de Acedo Lizarraga, Sanz de Acedo Baquedano ve Cardelle-Elawar, 2005). Betimleyici yaklaşımda, kararın nasıl verildiği hakkında detaylı bilgi edinmenin, kararların en uygun biçimde nasıl verilmesi gerektiğini ortaya koyabileceği görüşü vardır. Çünkü bireylerin, karar verirken bilişsel kapasitelerini sonuna kadar kullanmadıkları, kısa ve kestirme yolları tercih ettikleri bilinmektedir (Candangil, 2005).

Betimleyici yaklaşımın bir uzantısı olarak geliştirilen en önemli kuram karar verme sürecinin günlük yaşamda kullanımının ve karar vermeyi etkileyen etkenlerin araştırıldığı doğal (naturalistic) kuram olarak gösterilmektedir (Klein, 2008). Karar alma süreci birçok etkenin katkı yaptığı bilişsel bir süreçtir. Çok miktarda seçeneğin

karşılaştırılması ve birinin tercih edilmesi bilişsel olarak karmaşıktır. Herhangi bir seçim yapıldığında birden çok seçenek aslında elenmekte ve bu durum bireyde bir belirsizlik durumu oluşturmaktadır (Wheeler, 2011). Gerçek dünyada, karar verme sürecinde bireylerin karşılarına çıkan belirsizlikler gerekli bilgilerin uygun biçimde toplanmasıyla giderilmektedir (Lipshitz ve Strauss, 1997).

Toplumsal yaşam içerisinde karşılaşılan sosyal ikilemler, bireyleri seçeneklerden birini tercih etmeye mecbur bırakmaktadır. Sosyal bağımlılık olarak isimlendirilen bu durumda yapılan seçimler kişinin hem kendi yaşamına hem de toplumun diğer fertlerinin yaşamlarına etki etmektedir. Bu süreci oluşturan toplumsal ve kişisel istekler; kısa süreli ve uzun süreli istekler toplumsal ikilemlerin (social dilemma) ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Messick ve Brewer, 1983).

Toplumsal ikilemlerin ortaya çıktığı zengin ve etkileşimli çevresel koşullar içerisinde, bireyler kiminle evlenecekleri ya da hangi şirketle anlaşma yapacakları konusunda kendi başlarına hareket edemezler. Bu aşamada çevresel etkenler oldukça önemlidir. Bazen kişilerin sosyal beceri düzeylerine bağlı olarak bağımlı karar verdikleri durumlar da ortaya çıkabilmektedir (Sanfey, 2007). Sosyal karar verme becerisini geliştirmek için tasarlanan, oyun teorisinde bireylere (1) ortamda bir çatışma durumu olduğu, (2) her aşamada seçimler yapılması gereken birden çok alternatifin bulunduğu, (3) katılımcıların yaptıkları seçimlerin olumlu ve olumsuz sonuçlarının düşündürüldüğü senaryolar verilmektedir (Rapaport, 1960'den akt. Shaftel ve Shaftel, 1967). Bu sayede bireylerin sosyal ortamlarda krizlerle karşılaşmalarına gerek kalmadan, elde edilen tepkiler incelenmektedir. Sosyal karar verme çalışmalarında da kullanılan bu yaklaşıma göre araştırmacıların toplumsal çatışma çözümlerinde, bireylerin aldıkları kararların incelemesi amaçlanmaktadır.

Karar vermeyi açıklamaya çalışan bir başka kuram da özellikle ekonomistlerin kullandığı Fayda (utility) Kuramıdır. Tarihsel olarak 17. Yüzyıla dayanan bu kuram John von Neumann ve Oskar Morgenstern tarafından son hali "The Theory of Games and Economic Behavior" adlı kitapta şekillenmektedir. Bu kurama göre, bireylerin mevcut seçenekler arasından kendine en uygun seçeneğe yöneldiğini varsayılmaktadır (Lee, 1971). Beklenen fayda kuramı diye de adlandırılan bu kuramın temelinde seçeneklerin düzenlenmesi, yönlendirme, iptal edilebilirlik, dönüştürülebilirlik,

süreklilik ve karmaşıklık biçiminde sayılan ilkeler bulunmaktadır. Bu ilkelerden seçeneklerin değerlendirilmesi ilkesi, mantıklı bir kararın iki seçenek arasından birinin tercih edilmesi ya da kayıtsız kalması biçiminde açıklanmaktadır. Yönlendirilme ilkesine göre, mantıklı karar verme tüm karar ve etkenlerden bağımsız düşünülmektedir. Seçeneklerin risk bakımından durumuna bakıldığı iptal edilebilirlik ilkesine göre, iki seçenek arasında olası farklı sonuçlar göz önünde bulundurulmaktadır. Dönüştürülebilirlik ilkesindeyse birey üç seçenek arasında tercihlerin birbirleriyle bağlantısı ve dönüşlüğü bulunmaktadır. Son ilke olan süreklilik ilkesi uyarınca verilen kararın orta düzeyde fayda sağlanacak seçeneğe yönelmek yerine, riski göze alarak, daha fazla yarar sağlayacak seçeneğe yönelmesidir (Plous, 1993'den akt. Ersever, 1996).

Karar Verme Stil ve Stratejileri

Karar verme kavramı söz konusu olduğunda, bireysel farklılıklar önemli bir belirleyicidir. Kişinin süreçte nasıl davranmayı tercih ettiği kararın şekillenmesinde önemlidir. Bu kavramı açıklamak için araştırmacılar alanyazında farklı anlamları olsa da karar verme davranışını açıklarken birbiri yerine de kullanılan stil ve strateji kavramını kullanmaktadırlar (Bacanlı, 2012, Kuzgun, 1992). Bu araştırmada karar verme davranışını açıklamak için yurt içinde daha çok kullanılan karar verme stili kavramı tercih edilmiştir.

Karar verme stilleri bireyin karar vermesi gereken durumda hangi yolu seçmesi gerektiğini belirlemesi işlemidir (Ersever, 1996). Kişisel karar verme ve kariyer seçimini yakından inceleyen bilim insanları tarafından, karar vermede bireysel farklılıklar tespit edilmiştir (Galotti ve Mark, 1994; Kuzgun, 2005; Sanz de Acedo Lizarraga, Sanz de Acedo Baquedano ve Cardelle-Elawar, 2005). Harren (1979)'a göre karar verme stilleri planlı, sezgisel ve bağımlı olmak üzere üç farklı tipte tanımlanmaktadır. Scott ve Bruce (1995)'a göre ise karar verme stilleri rasyonel (planlı), kaçınılmaz, sezgisel, bağımlı ve içten gelen olmak üzere 5 farklı biçimde sıralanmaktadır (Akt. Bacanlı, 2006).

Çeşitli bilim insanları tarafından ortaya konan karar verme stilleri arasında, yurt içi alanyazında en çok kullanılan Kuzgun (1992)'un Karar Verme Stratejileri Ölçeği ile belirlediği karar verme tipleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. **Sezgisel Karar:** Bireyin karar verme durumundan kurtulma yolunda duygularına güvendiği tiptir.
2. **Bağımlı Karar:** Bireyin karar verirken başkalarının fikirlerine önem vermesi ve başkalarının doğru bildiklerine inanması halidir.
3. **Mantıklı Karar:** Karar verirken seçenekleri dikkatle inceleyerek olumlu ve olumsuz yönlerin ışığında karar alma durumudur. Araştırmalar dikkate alındığında en etkili karar verme stratejisi olarak görülmektedir (Bacanlı, 2000). Mantıklı karar verme stratejisi şu şekilde özetlenebilir (Can, 2009):
 - a) *Karşılama ve karar verme:* Seçenekleri ortaya koyma ve soruna ilişkin bilgi toplama, seçeneklerin olası sonuçlarını belirleme ve kendi kararını verme
 - b) *Yerine getirme ve değerlendirme:* Planlama, yerine getirme, gözden geçirme ve inceleme.
4. **Aceleci Karar:** Kararsızlık durumunun yarattığı zihinsel huzursuzluk halinden kurtulmak için kararı hemen kesinleştirmek, acele etme durumudur.
5. **Kararsızlık:** Karar verme ile ilgili çalışmalarda ve kuramsal görüşlerde, bir soruna yönelik kişinin bir tercihte bulunamaması, kişisel bir özellik olarak “kararsızlık” ya da bir durumu ifade eden “karar vermemiş olan” biçiminde görülmektedir. Yaygın kaniya göre kararsızlık bireylerin kaçınması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Karar vermeyi problem çözme sürecinin bir parçası biçiminde değerlendiren araştırmacılara göre ise birey, en akılcı çözüm yolunun ne olduğu ve bu çözüm yoluna nasıl ulaşılacağı konusunda karar vermek durumundadır. Söz konusu durumda bir eyleme geçilmemesi karar verme becerisinin zayıflığına yani kararsızlığa işaret etmektedir (Sardoğan, Karahan ve Kaygusuz, 2006).

Karar Stratejileri Ölçeği'nin geçerlilik çalışmalarının bir parçasında Kuzgun (1992), belirlediği karar stratejileri arasında cinsiyet yönünden farklılaşmanın bulunup bulunmadığını belirlemek için lise öğrencileriyle uygulamalar yapmıştır. Bu uygulamalar sonucunda, kız öğrencilerin, erkek öğrencilere oranla daha az içtepsel

karar stilini benimsemiş olduğunu, erkek öğrencilerin daha bağımsız kararlar verdikleri yargısına ulaşılmıştır.

Karar verme stillerini değerlendirirken unutulmaması gereken, herhangi bir stil hakkında iyi ya da kötü yargısına varmak diğer değişkenleri göz önüne almadan mümkün değildir. Örneğin bireyin kriz anında ve hızlı karar verilmesi gereken durumlarda düşüncesiz ya da sezgisel karar verme stili en uygun stil olabilir. Çünkü zaman, toplanabilecek azami bilgi, kararın niteliği göz önünde bulundurulması gereken etkenlerdendir. Ama zamanın ve seçeneklerin ortada olduğu durumlarda planlı verilecek kararlar, en uygun seçenektir (Köksal, 2003). Buna karşın acele verilmesi gereken karar durumlarda bu stil uygun olabilir. Birçok karar verme stili kuramcısına göre tüm karar verme stilleri arasında en fazla tercih edilmesi gereken stilin mantıklı karar verme olduğu belirtilmektedir (Byrnes, 2002). Mantıklı karar verenler dikkatli bir şekilde bilgi toplamakta ve karar verme sürecine dikkatli bir şekilde yaklaşmaktadır. Dışsal boyutta birey karar verme süreci hakkında çevresiyle etkileşimde bulunmakta, içsel boyutta sessiz davranarak kararlarını özel bir konu biçiminde değerlendirmektedir (Johnson,1978, Osipow ve Reed, 1985'den akt. Ersever, 1996).

Belirtilen kuramsal açıklamalar doğrultusunda, kararlarını etkili ve mantıklı kararlar durumu gerçekçi olarak değerlendiren, sistematik düşünen, olası tüm seçenekleri dikkate alan, seçenekleri yansız ve gerçekçi bir biçimde değerlendiren, en uygun seçeneğe yönelen, yaptığı seçimlerin sorumluluğunu alan, seçimlerin sonuçlarını değerlendiren ve gerekirse bir daha seçim yapan kişiler tarafından alınmaktadır. Buna karşın fazla düşünmeden (içtepisel) kararlar tedirgin bir biçimde, seçenekler araştırılmadan, tepkisel ve ani davranışlarla alınmaktadır.

Bireylerden beklenen mantık çerçevesinde kararlar alması ve aldıkları kararları uygulamasıdır. Karar verme üzerine yapılan açıklamaların yanında incelenen öğrenci grubunun gelişimsel özellikleri kuşkusuz önemlidir. Bu bağlamda ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin gelişimsel özellikleri çeşitli yönleriyle açıklanmalı bu açıklamalar doğrultusunda açıklamalar yapılmalıdır.

İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerisine İlişkin Gelişimsel Özellikleri

Ortalama bir günde insan, içerik ve önem açısından çok çeşitli kararlar almak durumunda kalmaktadır. Toplumsal yaşamın bir gereği olarak ve hayatta başarılı olmak isteyen birey iyi ya da kötü sonuçlar doğurması muhtemel seçeneklerin farkında olmalı ve seçenekler arasından uygun olanı seçmelidir. Bu ayırt etme yeteneğinin toplumda edinilecek rolün belirlenmesinde önemli olduğu düşünülürse, kişisel başarı ile karar verme yeterliliği arasında yakın bir bağlantı olduğu söylenebilir (Byrnes, 1998). Bu nedenle özellikle eğitim alanında çalışan bilim insanları tarafından etkili kararlar veren yurttaşların yetiştirilmesine önem verilmektedir.

İlköğretimi tamamlamış bir bireyden beklenecek, bireysel nitelikte belli görevler bulunmaktadır. Özellikle toplumsal sorumluluklarını yerine getirme ve demokratik bir toplum içerisinde etkin düşünme ve doğru kararlar alma alışkanlığı kazanmak, ilköğretimin kişisel bakımdan amaçlarını ortaya koymaktadır (Küçükylmaz, 2012). Schavanveldt ve Adams (1983)'e göre ergenlik problem çözme ve karar verme becerileri gibi soyut bilişsel süreçlerin sınırlı deneyimlendiği bir gelişim evresi olarak görülmektedir (Akt. Köksal, 2003). Bu bağlamda ergenlik dönemine kadar olan süreci kapsayan orta çocukluk dönemi (6-12 yaş), bilişsel becerileriyle çocuğun tanışması anlamında oldukça önemlidir. Bu dönemde kişilerin vicdan, ahlak ve değer sistemi geliştirdiği, çevrelerinde olup bitenlerle ilgili fikir beyan etmeye hatta siyasi tercihler oluşturmaya başladıkları belirtilmektedir (Bacanlı, 2011). Orta çocukluk döneminin son aşaması olarak ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin ergenlik döneminde uygun biçimde kazanılmış olması gereken karar verme becerisine ilişkin gelişimsel bağlamda hangi özelliklere sahip olduğu, bu beceriye dönük hangi niteliklere sahip olması gerektiği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Davranış değiştirme mühendisleri” olarak tanımlanan öğretmenlerin, etkili öğrenmeyi sağlamaları için, hitap ettikleri öğrencilerin gelişim özelliklerini bilmeleri ve eğitim-öğretim ortamlarını, bu öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak düzenlemeleri gerekmektedir (Senemoğlu, 2005, s. 2). Düzenli, uyumlu ve sürekli bir ilerlemeyi ifade eden gelişim kavramı ölçümlerle açıklanamayacak birçok yapı ve işlevi içerisinde barındıran, karmaşık bir olgudur (Yavuzer, 1984). İnsanın çevresiyle

süregelen etkileşimi ile bir kişilik geliştirdiği bilinmektedir. Bireyin kişilik özellikleri yaşantılarıyla oluşur ve birey ömür boyunca öğrenme ve gelişim içerisindedir (Başaran, 1982).

İlköğretim 4. ve 5. sınıf çağına karşılık gelen 10 – 11 yaşlarındaki çocuklar çocukluğun son dönemi ile ergenliğin başlangıç dönemini yaşamaktadırlar. Bu nedenle bu yaş grubu çocukların üst ve alt dönemlere göre daha istikrarlı ve dengeli durumda olduğu belirtilmektedir. Orta çocukluk diye ifade edilen bu dönemdeki çocukların objeleri ve olayları anlamak için mantıklarını kullanmaya, olay ve olgulara farklı açıdan bakmaya başladığı belirtilmektedir (Bacanlı, 2011). Çocuklar, daha ileri seviyelerde düşünebilmekte, soyut olarak tecrübelerini özetleyerek olayların zihinsel imgelerini oluşturabilmektedirler. Vatandaşlık bilinci ve yurt severlik duygusunu da bilinç düzeylerine bu dönemde katmaktadırlar (Barth ve Demirtaş, 1997).

4. sınıf çocukları için bir yanda büyümek, diğer yanda çocuk kalmanın ikilemi bulunmaktadır. Bu yaş çocuklarının somut problemleri uygun biçimde çözebildikleri, soyut problemleri yavaş yavaş algıladıkları, problem çözümlerinde mantıklarını kullandıkları ifade edilmektedir (Senemoğlu, 2005). Piaget'e göre somut işlemler döneminde olan çocuklar, yeni bir dizi kural oluşturabilme ve bu kuralları geliştirebilmektedirler. Gruplandırma, sınıflama, sıralama, serileme, değişmezlik, sayı ve mekân kavramları bu dönemde oluşmaktadır. Döneminin sonlarına doğru, çocukta problemleri kendi kişisel girişimleriyle çözme yeteneğinin yüksek düzeyde geliştiği görülmektedir (Yavuzer, 1984, s.125). Çocuğun beyin ve sinir sistemi zihinsel işlevler ve muhakeme gücünü kullanma bağlamında yetişkinlerin seviyesine yakın bir olgunluk düzeyine ulaşması beklenmektedir. Mantıklı ve soyut düşünme yeteneğinde kuvvetli bir ilerleme görülmektedir.

Gelişimin hızında bireysel farklılıklar vardır. Bazı çocuklar gençlik döneminin bedensel özelliklerini daha erken yaşlarda, bazıları ise daha ileri yaşlarda göstermeye başlar. Genellikle gözle görülen değişiklikler, kızlarda 10- 11 yaşlarına, erkeklerde ise 11-12 yaşlarına rastlamaktadır (Senemoğlu, 2005). Bunun yanında zihinsel gelişim açısından ilköğretim dördüncü sınıf çocuklarının ilgileri ve öğrenme becerilerine bakıldığında, çocukların aynı zamanda konsantrasyon gücü, çalışma yetenekleri, dikkat

becerileri, analitik bir şekilde ezberleme ve eleştirel bir biçimde derlemeleri, bu dönemde geliştiği görülmektedir.

Yapılan kuramsal açıklamalar doğrultusunda, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisi Sosyal Bilgiler Programı dâhilinde, toplumsal ve sosyolojik bir gereklilik içerisinde ele alınması gereken bir konudur. Özellikle eleştirel düşünme becerisi ve diğer düşünme becerileriyle ilişkili olduğu görülen bu becerinin, ilköğretim 4. sınıf seviyesindeki öğrencilerde, oluşma aşamasında olduğu belirtilmektedir. Araştırmanın bu bölümünde ilgili araştırmalarla konunun uygulamaya dönük sonuçları aktarılmaktadır.

İlgili Alanyazın

Alanyazına bakıldığında Türkiye’de bu konuyla ilgili çalışmaların psikoloji alanında ve yönetim alanında yapıldığı görülmektedir. Bunun yanında yapılan araştırmaların da daha çok ergenlik ve üzeri bireylerin aldığı kararları, kariyer seçimi gibi konuları kapsadığı görülmektedir. Yurt dışı alanyazında benzer şekilde bir eğilim söz konusu olmakla birlikte, karar verme becerisi, özellikle problem çözme ve eleştirel düşünme gibi düşünme becerileriyle ilişkilendirilerek araştırma konusu edilmektedir.

Deveci (2011) “Ergenlerde Karar Verme Stilleri ile Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı araştırmasında lise öğrencilerinin algılanan sosyal destek düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki farkın incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 766 lise öğrencisi katılmıştır. Araştırma iki ölçeğin ortaya çıkardığı sonuçlarının nicel bir yaklaşımla karşılaştırılması şeklinde yapılmıştır. Araştırma sonunda aileden alınan sosyal desteğin bireyin karar vermesi üzerinde olumlu sonuçlar doğurduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında aileden alınan olumlu desteğin bireyin karar verme stiline etki ettiği, destek alan bireylerin kararlarını planlı şekilde alma eğiliminde oldukları sonucuna varılmıştır. Alanyazın ile karşılaştırılan bu çalışma, ergenlik çağındaki bireylerin karar verme stillerinin okul – aile – çevre işbirliğinin yardımıyla olumluya döneceği sonucunu ortaya koymaktadır.

Yazıcıoğlu (2008) “İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Karar Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma” adlı çalışmada, öğrencilerin

mesleki karar düzeylerini uzunlamasına ele almak ve öğrencilerin zamansal boyutta verdikleri kararları çeşitli faktörlerle birlikte koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın verileri “Mesleki Karar Envanteri” ve kişisel bilgi formu kullanılarak toplanmıştır. Bir yıl arayla gerçekleşen çalışmanın ilk aşamasına 335 ilköğretim yedinci sınıf öğrencisi, ikinci aşamasında aynı ilçede okuyan 316 ilköğretim sekizinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin karar düzeylerinde bir artış gözlenmiştir. Bunun yanında araştırmaya konu olan diğer değişkenlerden cinsiyet açısından erkeklerin mesleki karar verme yönünde öne çıktığı sonucuna varılmıştır. Aynı çalışmada annesi ev hanımı olan, aile eğitim durumu olarak ilkokul mezunu olan, kardeş sayısı bakımından kardeşi olmayan ya da bir kardeşi olan, ailenin ortalama geliri açısından düşük geliri olan öğrencilerin mesleki karar verme konusunda olumlu yönde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Ersever (1996) “Karar verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Üzerindeki Etkileri” adlı çalışmada, üniversite öğrencilerine uygulanan mantıklı karar verme konusunda verilen bir eğitimin ve etkileşim grubu yardımının, bireylerin içtepkisel karar verme stilini kullanma eğilimlerini azaltmada ve mantıklı karar verme eğilimlerini artırmadaki etkinliğini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, üniversite birinci sınıf öğrencilerinden oluşan birinci gruba etkileşim grubu uygulaması, ikinci gruba Karar Verme Becerileri Kazandırma Programı uygulanmıştır. Deneysel bir biçimde gerçekleştirilen bu çalışma ön test - son test - kontrol gruplu olarak desenlenmiştir. Toplam 45 birinci sınıf lisans öğrencisinin katıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak “Karar Stratejileri Ölçeği” (Kuzgun, 1992) ve “Grup Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Araştırmaya genel olarak bakıldığında, mantıklı karar verme konusunda öğrencilere yardımcı olmak üzere gerçekleştirilen etkinliklerin başarılı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin mantıklı karar verme alt ölçeklerinde elde edilen ilk test – son test bulgularında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırmacının ulaştığı sonuçlar çerçevesinde yapılacak bir eğitimin üniversite öğrencileri düzeyinde karar vermeye olumlu etkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Sanz de Acedo Lizarraga, Sanz de Acedo Baquedano ve Cardelle- Elawar (2007) “Karar Vermeyi Etkileyen Faktörler: Yaş ve Cinsiyet Farkları” adlı çalışmasında

yaş ve cinsiyetin karar verme sürecine etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda yaşları 18 – 80 arasında değişen 589 katılımcıya bir ölçek uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda kadınların karar alırken, kararın doğrudan etkileyeceği diğer bireyleri daha çok önemsedikleri ve duygularıyla hareket ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın erkeklerin seçeneklere ve verilere daha çok dikkat ederek planlı ve mantığa dayalı kararlar aldıkları sonucuna varılmıştır. Çalışmanın diğer boyundaysa yetişkin bireylerin karar alırken deneyimlerinden faydalandıkları ve kararlarını bu şekilde aldıkları saptanmıştır.

Brown, Abdallah ve Ng (2011) “Doğunun ve Batının Karar Verme Stilleri: Çok Kültürlü Araştırmanın Ötesine Geçme Vakti mi?” adlı çalışması Avusturalya, Malezya ve Singapur ülkelerindeki kültür yaş ve cinsiyet değişkenleri çerçevesinde ortaya çıkacak farklılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma yaşları 18 – 69 arasında değişen farklı üç ülkeden toplamda 673 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler karar verme ölçeğiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda, ülkeler arasında karar verme stilleri olarak farklılaşma tespit edilmiştir. Yine araştırmaya katılan kadınların erkeklere oranla, yaşlı olanların gençlere oranla daha özenli (ihtiyatlı) kararlar aldıkları görülmektedir.

Ball, Mann ve Stamm (1994) “Üstün zekâlı ve üstün üstün zekâlı olmayan çocukların karar verme becerileri” adlı çalışmasında 12-15 yaşları arasında değişen 61 üstün zekâlı çocuğun, karar verme becerilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, karar vermeyle ilgili üst düzey bilgi sahibi olma, uygun araştırma stratejilerinin kullanımı, olasılık hesaplama, ifade edilen karar verme stili ve benlik saygısı gibi değişkenler bakımından incelenmiştir. Ortaya konan sonuçlar, üstün zekâlı çocukların karar verme becerilerin normal çocuklardan hem nitelik hem nicelik anlamında daha etkin bir biçimde kullandıkları belirlenmiştir. Üstün zekâlı çocukların becerileri ile karar verme üzerine çalışan uzman kişilerin sahip oldukları beceriler arasında paralellikler olduğu belirlenmiştir.

Bednar ve Fisher (2003) araştırmalarında ergenlerin karar verme becerisi ve ebeveynlik stili arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadırlar. Bu amaç doğrultusunda 262 lise öğrencisine karar verme ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonunda ebeveynlerinin stili ne olursa olsun ergenlerin sosyal içerikli kararlar alırken

arkadaşlarına danıştıklarını ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerini otoriter olarak algılayan ergenlerin ahlak ve bilgi ile alakalı kararlarda etkileyici faktör olarak görmektedir. Ebeveynini müsamahakâr olarak algılayan ergenlerin bilgiye dayalı kararlar için daha çok arkadaşlarına danıştıklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Gömleksiz ve Kan (2007) “İlköğretim 5.Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programının Problem Çözme ve Karar Verme Becerilerini Kazandırmadaki Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada, 600 ilköğretim öğrencisine anket uygulanmıştır. Tarama modelindeki bu çalışmada, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe Dersi Öğretim Programının (TDÖP) problem çözme ve karar verme becerilerini kazandırmadaki etkililik düzeylerine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda, TDÖP’nin problem çözme ve karar verme becerisini kazandırmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Can (2009) “Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Karar Verme Stilllerinin İncelenmesi” adlı çalışmada 750 üniversite öğrencilerine “Melbourne Karar Verme Ölçeği” uygulanmıştır. Tarama modelindeki bu araştırma, üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin akılcı olmayan inançlar ve cinsiyet açısından anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda özsaygı, dikkatli, kaçınan ve erteleyici karar verme düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaştığı; karar vermede özsaygı düzeylerinin akılcı olmayan inanç düzeylerine bağlı olarak değiştiği ve akılcı olmayan inanç düzeyleri düşük öğrencilerin dikkatli karar verme stili düzeyleri farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Kuzgun (1992) “Karar Stratejileri Ölçeği; Geliştirilmesi ve Standardizasyonu” adlı çalışmada 16-18 yaş arasındaki öğrenciler ve 25-40 yaş arasındaki öğrenciler arasında karar stratejilerinin değişkenliği üzerine çalışmıştır. Kendi geliştirdiği “Karar Stratejileri Ölçeği”nin uygulandığı tarama modelindeki bu araştırmanın sonuçlarında kız öğrencilerin mantıklı ve bağımlı karar alt ölçekler puanları ile kararsızlık alt ölçek puanlarının erkeklere oranla, erkeklerin içtepesel karar alt ölçek puanlarının kızlarına oranla yüksek olduğu görülmüştür. Yaş grubu karşılaştırmasında ise, anlamlı bir fark bulunmamıştır. Meslek grubu olarak doktor, hukukçu, subay ve tiyatro sanatçıların en çok mantıklı karar stratejisini uyguladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sinangil (1993) “Yönetici Adaylarında Karar Verme İle Kaygı İlişkileri” adlı çalışması işletme bölümünde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri üzerine gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin karar verme ve kaygı düzeylerin arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilen çalışma tarama modelindedir. Çalışma sonucunda birinci sınıf öğrencilerinin karar verme stratejilerinde içtepsel boyut ağırlık kazanırken, dördüncü sınıf öğrencilerinin daha çok mantıklı karar stratejilerini kullandıkları tespit edilmiştir. Cinsiyetin etkili olmadığı sonucuna varılan çalışmada durumluk sürekli kaygı ile karar verme stratejileri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Genç (1994) tarafından gerçekleştirilen “Karar Verme Sürecinin Analizi” adlı çalışma betimsel bir araştırmadır. Araştırma, karar verme sürecinin hangi davranışları içerdiğini; karar verme sürecini etkileyen etkenlerin, karar basamakları ve tiplerinin karar sürecinde yer alan aşamaların, kullanılan teknik ve modellerin ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda alanyazın taranmış, alt probleme uygun bulgular elde edilmiştir. Ortaya konan bulgulara dayalı olarak, karar verme süreci karar vericiler, çevresel koşullar, zaman ve kararı uygulayacak kişilerden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Karar verme süreci problemin anlaşılması, soruna ilişkin bilgiler toplanıp olası çözüm yollarının değerlendirilmesi ve son olarak çözüme yarayacağı düşünülen en uygun seçeneğin seçilmesi ve uygulanması biçiminde belirlenmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin, ilköğretim 4. sınıf öğretmenlerinin karar verme becerisine ilişkin görüşleri;
 - a) Cinsiyete,
 - b) Kıdem durumuna,
 - c) Mezun olunan lisans programı türüne,

d) Aynı sınıfta çalışılan yıla göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Önemi

İnsanoğlu yaşamı boyunca çok çeşitli fırsatlar, zorluklar ve kestirilmesi güç durumlarla yüzleşmektedir. Karşılaşılan bazı soruların kesin bir “doğru” cevabı yoktur. Böyle durumlarda bireylerin alternatiflerden birini seçmesi gerekir. İnsanlar bu durumlarda, mevcut seçenekler üzerinde düşünerek, kanıtları gözden geçirerek ve kişisel değerleri dikkate alarak bir karar vermektedir (Savages ve Armstrong, 1996). İster iyi olsun, ister kötü; bilinçli ya da bilinçsiz insanların yaptıkları seçimler yaşam düzenini etkilemektedir. Başka bir deyişle günlük hayatta alınan kararlar yaşamın şekillendirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Tersinden bakarsak da kişilerin günlük yaşamlarında aldıkları kararlar aslında yaşantıları ile şekillenmektedir. Özetle karar verme öğrenilmesi gereken, tüm yaşama etki eden kritik bir beceridir (Parker ve Jarolimek, 1997; Smith, 1998’den akt. Baysal, 2009; Hammond, Keeney ve Raiffa, 1999). Söz konusu bu beceri ilköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı başta olmak üzere birçok derste doğrudan kazandırılması öngörülen beceriler arasında yer almaktadır (MEB, 2005). Buna karşın bu beceriyi en iyi şekilde gözlemleyebilecek öğretmenlerin görülerinin ilköğretim dördüncü sınıf seviyesinde araştırma konusu edilmemesi önemli bir sorun alanıdır.

MEB tarafından 2012 yılında yayınlanan “12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamaları” konulu genelge ile 4. sınıfı bitiren öğrencilerin bir sonraki eğitim basamağını tercih etmesi öngörülmektedir. Bu kararın uygun bir biçimde alınabilmesi, öğrencilerin sonraki eğitim yaşamının gelişimi etkilemektedir. Söz konusu değişimi açıklayan MEB’in en önemli amaçlarından biri sistemin demokratikleşme ve esnekleşme arzusuna yanıt vermektir. Bu amaçla, 5. sınıftan itibaren öğrencilere ilgi, yetenek ve kendi gelişimleri çerçevesinde seçimlik dersler oluşturulmuştur. Bunun yanında 4 yıllık ilkokul, 4 yıllık ikinci kademe ortaokul ve 4 yıllık üçüncü kademe lise biçiminde yapılandırılan eğitim kademeleri arasında yatay ve dikey geçiş imkânı tanınmıştır. Oluşan bu esnek yapı sayesinde bireyler yetenek ve gelişimlerine göre erken yaşta tercih yapma durumunda kalmaktadır. Ortaokul öğrencilerinin, daha özgür bir birey olarak sivil toplum ve demokratik devlet anlayışı gereğince özgür ve karar

değiştirme imkanlarına sahip olmaları hedeflenmektedir (MEB, 2012). Bu bağlamda eğitim sürelerinin önemi ve programlar arasında tercih yapma yükümlülüğündeki öğrencilerin karar verme becerisine sahip olmaları ve bu beceriyi etkileyen kişisel, çevresel, kararın niteliğiyle ilgili etkenler önem kazanmaktadır.

Karar verme becerisi demokrasi ve vatandaşlık eğitimiyle de ilişkili bir konudur. Bunun yanında D’Zurilla ve Goldfried (1971), karar verme becerisini günlük yaşamda en çok kullanılan problem çözme becerisinin aşamalarından biri olarak görmektedir. Schuncke (1988) ise problem çözme yaklaşımlarını karar verme modelinin de yer aldığı üç modelle açıklamıştır. Bu bağlamda da karar verme becerisi diğer sosyal ve düşünme becerileriyle ilişkili ve bağlantılı olduğundan söz etmek mümkündür. Ayrıca karar vermenin ne gibi etkenlerle ilişkili olduğunun anlaşılması ile daha etkili kararlar üretmek için gereklidir (Harris, 1998). Bireylerin doğru karar verebilme yetkinliğinin eğitsel ve toplumsal gerekliliği göz önüne alındığında, bu beceriyi etkileyen etmenlerin incelenmesi önemli bir sorun alanı olarak ortaya çıkmaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde de karar verme becerisiyle ilgili, ilköğretim birinci kademe düzeyinde araştırma sayısı sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda yapılacak bu araştırmanın, alanyazına getireceği katkı bakımından, öğrencilerin aldıkları kararların nasıl şekillendiğinin ortaya konması ve öğretmenlerin konuya ilişkin hangi görüşlere sahip olduklarının belirlenmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2012 – 2013 eğitim – öğretim yılı içerisinde Eskişehir ili Tepebaşı ve Odunpazarı merkez ilçeleri sınırları dâhilinde ilköğretim 4. sınıfta görev yapan 171 sınıf öğretmeniyle sınırlıdır.

Tanımlar

Karar verme: Bir karara ulaşmanın zihinsel süreçleri (<http://dictionary.reference.com>)

Karar verme süreci: Bir sorunla karşılaştığında, ne yapılması gerektiği ve nasıl yapacağı konusunda belirsizlik olan ve bireyleri karar almaya zorlayan olayların akışında, alternatiflerden birini seçme süreci (Adair, 2000).

İlköğretim: Tüm yurttaşların ulusal amaçlara uygun olarak bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal anlamda gelişmelerine ve yetişmelerine olanak sağlayan bir eğitim süreci (Gültekin, 2011, s. 65).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmada kullanılacak araştırma modeli, evren - örneklem, araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Araştırma Modeli

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bu araştırmada tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modelleri, var olan durumu betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlardır (Karasar, 2007, s.77).

Olayları herhangi bir şekilde etkilememe düşüncesiyle gerçekleştirilen tarama modelleri genel, tekil, ilişkisel ve örnek olay olmak üzere dört şekilde gerçekleştirilmektedir. Genel tarama modelleri evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümüyle ya da belirli bir parçasını örneklem olarak seçilmesi biçiminde gerçekleştirilmektedir (Bailey, 1982'den akt. Köse, 2010). Tarama araştırmaları arasında yer alan kesitsel araştırmalar “genellikle örneklemin büyük olduğu ve birçok farklı özellikteki topluluğu kapsadığı araştırmalardır” gibi bir kerede ölçülebilen değişkenleri kapsamaktadır. Bu araştırma türleri özellikle örneklemin büyük ve farklı özelliklere sahip olduğu durumlarda tercih edilmektedir (Büyüköztürk, 2010, s.233). Bu araştırma ilköğretim 4. sınıf öğrencileri evreni hakkında genel bir yargıya varma amacı taşıdığından genel tarama modeli olarak gösterilebilir. Örneklemin büyük olması ve farklı özellikteki topluluğu betimlemesi yönüyle kesitsel araştırma niteliği taşımaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu Eskişehir ilinde 2012 – 2013 Eğitim – Öğretim yılında görev yapmakta olan ilköğretim 4. sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda veri toplama aracı, Eskişehir ili Tepebaşı ve Odunpazarı merkez ilçeleri evreninde uygulanmıştır. Örneklem belirleme yöntemi olarak olasılığa dayalı örneklem çeşitlerinden biri olan küme örnekleme kullanılmıştır. Küme örnekleme, evrendeki bütün kümelerin, bütün elemanlarıyla birlikte eşit seçilme şansına sahip oldukları durumda yapılan bir örnekleme çeşididir (Balcı, 2005; Cohen, Manion ve Morrison, 2005). Bu amaçla Eskişehir ilindeki bütün okullar birer küme olarak değerlendirilmiştir. Okulların listesi alınmış ve yeterli sayıda ilköğretim okulu yansızlık kuralına göre seçilmiştir. Örneklem olarak seçilen okulların listesi EK 2’de verilmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Araştırmanın evrenini oluşturan ve Eskişehir ili Tepebaşı ve Odunpazarı merkez ilçelerine bağlı ilkokullarda 2012 – 2013 Eğitim Öğretim yılında görev yapan 4. sınıf, sınıf öğretmenleri sayısı 241 olarak belirlenmiştir. Belirtilen evren arasından 200 öğretmene ulaşılmış olup anket çalışması birebir uygulanmıştır. Anket çalışmasına katılan öğretmenlerden 17 tanesi gönüllülük esasına dayalı olarak ankete katılmak istemediklerini belirtmişlerdir. Buna ek olarak 12 öğretmenin anket maddelerine verdikleri yanıtlar dikkate alınarak, örneklemden çıkarılmıştır. Araştırmanın nicel bölümü olan anket çalışmasının örneklemi (n) 171, çalışmanın evreni (N) 241 olarak belirlenmiştir. Ortaya çıkan evren ve örneklem büyüklüklerinin nicel araştırmalar için geçerli olan belli evrenler için kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Sekeran, 1992’den akt. Altunışık ve diğ., 2005, s.127’den akt. Yurdakul, 2011). Araştırma için belirlenen örneklem grubunda yer alan sınıf öğretmenlerine ilişkin kişisel ve mesleki bilgiler Tablo 1’deki gibi gösterilmiştir.

Tablo 1 - Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğretmenlerin Özellikleri

ÖZELLİKLER	f	%
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	113	66,1
Erkek	58	33,9
Toplam	171	100,0
<i>Kıdem</i>		
1 yıldan az	1	0,6
1-5 yıl	5	2,9
6-10 yıl	12	7,0
11-15 yıl	39	22,8
16 yıl ve üzeri	114	66,7
Toplam	171	100,0
<i>Mezuniyet</i>		
Sınıf Öğretmenliği	114	66,7
Diğer	57	33,3
Toplam		
<i>Aynı Sınıfta Çalışılan Yıl</i>		
1. yıl	26	15,2
2. yıl	14	8,2
3. yıl	16	9,4
4. yıl	115	67,3
Toplam	171	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmanın örneklemini kapsamında 171 öğretmen bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden %66,1’i kadın, %33,9’u erkek olarak belirlenmiştir. Öğretmenlerin kişisel beyanlarına dayalı olarak, katılımcı öğretmenlerin %0,6’sı “1 yıldan az”, %2,9’u “1-5 yıl arası”, %7’si “6-10 yıl arası”, %22,8’i “11-15 yıl arası” ve %66,7’si “16 yıl ve üzeri” biçiminde kıdem dağılımı göstermektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları bölümlerle ilişkili olarak öğretmenlerin beyanları %66,7’si “Sınıf Öğretmenliği”, %33,3’ü “diğer” bölümlerden mezun oldukları yönündedir. Öğretmenlerin şuan %15,2’si 1. yıl, %8,2’si 2. yıl, %9,4’ü 3. yıl ve %67,3’ü 4. yıl aynı sınıfta görev yapmaktadırlar. Bu kişisel ve mesleki özelliklere ilişkin bilgiler öğretmenlerin kendi beyanlarıyla şekillenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada tarama modelinde sıklıkla kullanılan tekniklerden biri olan anket (survey) tekniği kullanılmıştır. Thomas (1998)’dan akt. Büyüköztürk (2010)’e göre anketler diğer veri toplama tekniklerinden zaman ve maliyet yönüyle avantajlı olarak, insanların davranış, inanç veya tutumlarını ortaya koymak için kullanılmaktadır. Ekiz (2013) anketlerin avantajlarını; maliyetinin düşük olması, araştırılan kişilerin gizliliğini korumada güçlü olması, önyargı ve kişisel eğilim gibi durumlarda hataları aza indirmesi, düşünülerek verilen yanıtların ve danışmanın yüksek olması, ulaşımın yüksek olması ve yapılandırılmış anketlerde analiz sürecinin daha kolay gerçekleşmesi biçiminde sıralamaktadır. Bu bağlamda araştırmada daha yüksek sayıda öğretmene düşük maliyetle ulaşmak için bu yöntem kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin kişisel ve mesleki bilgilerini elde etmek amacıyla kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu bilgi formu örneklemini oluşturan öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem, mezun olduğu alan ve aynı sınıfta geçirdiği eğitim-öğretim yılı bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanmıştır.

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla kapalı uçlu sorulardan oluşan bir anket hazırlanmıştır (EK 1). Anketler hazırlanırken planlama, tasarım, uygulama, analiz ve rapor gibi süreçlerden hazırlanarak gerçekleştirilmektedir (Baş, 2006). Bu araştırmada kullanılan

veri toplama aracının plan aşamasında araştırmanın amacı doğrultusunda anketin uygulanacağı okullar tespit edilmiştir. Araştırma yapılacak konu ile ilgili kaynak taraması yapılmıştır. Yapılan alanyazın araştırması sonucunda, araştırmacı tarafından soru havuzu oluşturulmuştur. Anketin tasarım bölümünde oluşturulan soru havuzunda ilk aşamada 85 anket maddesi bulunmaktadır. Araştırma konusuyla ilgili mevcut anketler araştırılarak; bir alan uzmanı, bir yöntem uzmanı ve bir dil uzmanının görüşleri doğrultusunda anket maddeleri oluşturulmuştur (Kuzgun, 1992; Mann, Burnett, Radford, Ford, 1997).

Uzman görüşleriyle ortaya çıkmış anket maddeleri ile karar verme sürecini etkileyen kişisel ve çevresel özellikler ile kararın niteliği ve süreç becerilerine ilişkin öğretmen görüşleri sorgulanmaktadır. “Karar Verme Becerilerini Etkileyen Etmenler” anketi 38 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Bu soruların oluşturduğu maddelerin dağılımı ve ilgili özellikler aşağıda açıklanmıştır:

Kişisel özellikler:

- Akademik başarı (3): Öğrencilerin akademik başarıları ile karar verme becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır.
- Cinsiyet (3): Öğrenciler arasındaki cinsiyet farklılığının karar verme üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.
- Geçmiş Deneyim (4): Öğrencilerin yaş, eğitim durumu ve geçmiş deneyimlerinin karar verme süreçleri üzerindeki etkisini irdelemeyi amaçlamaktadır.
- Karar verme Stili (3): Öğrencilerin süreçte tercih ettikleri karar verme stillerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Çevresel Özellikler:

- Aile (5): Öğrencilerin ailelerinin karar verme üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.
- Öğretmen (3): Öğrencilerin kararları üzerinde öğretmen tutumlarının etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.
- Arkadaş grubu (3): Öğrencilerin arkadaş grubuyla olan ilişkisinin kararları üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Kararın Niteliği:

- Kararın önemi (3): Verilen kararın önemi arttıkça, öğrencilerin zorlandığı belirlenmiştir. Ayrıca karar sonrası pişmanlık konusunda, öğrenciler karşılaştıkları zorlukları belirlemeyi amaçlamaktadır.
- Karmaşıklık derecesi (3): Problem karmaşıklıklaştıkça, davranış örüntüsünde yer alan basamakların gerçekleştirilmesi zorlaşacağından, karar verme güçleşmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin karşılaştıkları zorlukları belirlemeyi amaçlamaktadır.
- Verilen süre (4): Öğrencilerin karar verilecek durumla ilgili düşünme süreleri ve zaman baskısı, kararın mantıklı alınmasında etkilidir. Bu bağlamda öğrencilere karar için verilen sürenin bir faktör olarak etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Süreç Becerileri:

- Süreç becerileri (4): Öğrencilerin karar verme sürecinde izledikleri davranış örüntüsüyle ilgili özellikleri belirlemeyi amaçlamaktadır.

Kapsamı yukarıda belirtilen anket oluşturulduktan sonra belirlenen 10 öğretmene deneme amaçlı olarak uygulanarak, öğretmenlerin yanıtları kontrol edilmiştir. Oluşturulan ve denemesi yapılan anketlerden yeterli sayıda çoğaltılmıştır. Çoğaltılan örnekler için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden elde edilen öğretmen sayıları kadar anket zarflara konulmuştur. Her okul için ayrı ayrı hazırlanan zarflar okul müdürlerine teslim edilerek, yeterli süre verildikten sonra teslim alınmıştır. Bunun yanında bazı okullarda araştırmacı öğretmenlerle anket uygulamasını birebir gerçekleştirmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada elde edilen istatistiksel veriler, “Karar Verme Becerileri Anketi” yardımıyla toplanmıştır. Araştırmacı tarafından uygulanan anketin ham verileri analizleri yapılmak üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 21 (Statistical Package for Social Science) paket programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde elde edilen istatistiksel verilerin frekans ve yüzdelik dilim

çözümlemeleriyle değerlendirme yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel yöntemler arasında gösterilen frekans, belirli bir kategoriye uyan ya da belli bir seçeneği tercih eden kişi sayısını ortaya koymaktadır. Bunun yanında yüzde, belirli bir frekansın toplamda tespit edilen frekansa oranlanması sonucunda belirlenmektedir (Baş, 2006). Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin görüşlerini genel olarak ortaya koymak amacıyla yüzde ve frekans analizi yapılmıştır.

Anketlerin parametrik olmayan iki değişkeni arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığının tespit edilmesi için yapılan testlere ki kare veya kay kare adı verilmektedir (Pallant, 2001'den akt. Akbulut, 2011). Bu araştırmada, örnekleme oluşturan öğretmenlerin kişisel ve mesleki özellikleri kişisel bilgi formu yardımıyla belirlenmiştir. Belirlenen cinsiyet, kıdem, mezun olunan lisans programı ve aynı sınıfla çalışılan yıl özellikleri bir değişken olarak değerlendirilmiş ve anket maddeleri ile ilişkisinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçla her madde için ki kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Bu analizlerde ortaya konan ham istatistiksel veriler cinsiyet, mezun olunan lisans bölümü, kıdem ve aynı sınıfla geçirilen yıl sayısı olmak üzere dört değişkenle incelenmiştir. İnceleme sırasında anlamlılık değeri " $p=0.05$ " biçiminde belirlenerek yorumlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

İlköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen anketin uygulanması sonucunda gerçekleştirilmiştir. Genel olarak kişisel, çevresel, kararın niteliği ve süreç becerilerine ilişkin özelliklerin sorgulandığı ankette 38 madde bulunmaktadır.

“Karar Verme Becerileri Anketi” yüzde ve frekans analizlerine ilişkin tablo ve her maddeye ilişkin yorumlar ilk bölümdeki bulguları barındırmaktadır (Tablo 2). İkinci bölümde, araştırmanın örneklemini oluşturan 171 öğretmenin kişisel ve mesleki özelliklerinin, ankete verilen yanıtlarla ilişkisini ortaya koymak amacıyla yapılan Ki kare bağımsızlık testine ilişkin bulgular bulunmaktadır.

Öğretmenlerin cinsiyet gibi kişisel özelliklerinin yanında kıdem, mezun olunan lisans bölümü ve aynı sınıfla çalışılan yıl gibi mesleki özellikleri bir değişken olarak ele alınmıştır. Bu çerçevede bulunan değişkenlerin anket maddelerine etkisi “Ki-kare bağımsızlık testi” ile belirlenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda yalnızca anketin 7. maddesiyle cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu maddenin ve değişkenin dışında yapılan Ki-kare bağımsızlık testi analizlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 2 – Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

		<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyor</i>	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar	74	43,3	87	50,9	5	2,9	4	2,3	-	-
2	Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifini değerlendirirler	39	22,8	94	55	30	17,5	8	4,7	-	-
3	Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar	39	22,8	70	40,9	26	15,2	31	18,1	5	2,9
4	Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler	58	33,9	76	44,4	14	8,2	21	12,3	2	1,2
5	Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar	42	24,6	97	56,7	17	9,9	14	8,2	1	0,6
6	Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar	9	11,1	62	36,3	49	28,7	38	22,2	3	1,8
7	Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur	13	7,6	65	38	32	18,7	52	30,4	9	5,3
8	Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır	19	11,1	101	59,1	20	11,7	29	17	2	1,2
9	Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır	9	5,3	60	35,1	39	22,8	58	33,9	5	2,9
10	Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar	11	6,4	68	39,8	40	23,4	49	28,7	3	1,8
11	Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır	47	27,5	104	60,8	11	6,4	9	5,3	-	-
12	Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır	33	19,3	113	66,1	16	9,4	9	5,3	-	-
13	Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler	22	12,9	75	43,9	37	21,6	35	20,5	2	1,2
14	Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir	31	18,1	105	61,4	18	10,5	12	7	5	2,9
15	Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar	44	25,7	94	55	15	8,8	17	9,9	1	0,6
16	Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir	77	45	86	50,3	6	1,5	2	1,2	-	-
17	Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar	53	24,6	102	59,6	22	12,9	5	2,9	-	-
18	Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır	58	33,9	89	52	15	8,8	8	4,7	1	0,6
19	Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir	85	49,7	74	43,3	10	5,8	2	1,2	-	-
20	Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar	39	22,8	111	64,9	12	7	6	3,5	3	1,8

Tablo 2'nin devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	
21	Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler	38	22,2	108	63,2	14	8,2	9	5,3	2	1,2
22	Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler	42	24,6	106	62	15	8,8	8	4,7	-	-
23	Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler	48	28,1	101	59,1	13	7,6	9	5,3	-	-
24	Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler	30	17,5	114	66,7	20	11,7	7	4,1	-	-
25	Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar	40	23,4	119	69,6	9	5,3	3	1,8	-	-
26	Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler	17	9,9	90	52,6	46	26,9	17	9,9	1	0,6
27	Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler	13	7,6	106	62	35	20,5	16	9,4	1	0,6
28	Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar	82	48	75	43,9	7	4,1	6	3,5	1	0,6
29	Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler	15	8,8	65	38	40	23,4	47	27,5	4	2,3
30	Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunu farkındadırlar	11	6,4	78	45,6	54	31,6	26	15,2	2	1,2
31	Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar	20	11,7	103	60,2	28	16,4	18	10,5	2	1,2
32	Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir	28	16,4	117	68,4	18	10,5	8	4,7	-	-
33	Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir	50	29,2	99	57,9	16	9,4	6	3,5	-	-
34	Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir	35	20,5	97	56,7	24	14	15	8,8	-	-
35	Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir	54	31,6	98	57,3	14	8,2	5	2,9	-	-
36	Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır	24	14	81	47,4	29	17	30	17,5	7	4,1
37	Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar	28	16,4	119	69,6	17	9,9	7	4,1	-	-
38	Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar	16	9,4	80	46,8	33	19,3	41	24	1	0,6

Tablo 2'ye göre "Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar" sorusuna öğretmenlerin %50,9'u "katılıyorum", %43,3'ü "kesinlikle katılıyorum", %2,9'u "kararsızım", %2,3'ü "katılmıyorum", %0,6'sı ise "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verme sürecinde ön bilgilerin kullanımının oranını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin neredeyse tamamının, karar vermede ön bilgilerden yararlandığını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi "Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler" sorusuna öğretmenlerin %55,0 "katılıyorum", %22,8'i "kesinlikle katılıyorum", %17,5'i "kararsızım", %4,7'si "katılmıyorum" biçimde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken birden çok seçeneği değerlendirme durumları oranlanmıştır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerinin karar verme sürecinde birden çok alternatifi değerlendirdiği görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2' incelendiğinde "Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar" sorusuna öğretmenlerin %40,9'u "katılıyorum", %22,8'i "kesinlikle katılıyorum", %18,1'i "katılmıyorum", %15,2'si "kararsızım", %2,9'u "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek karar verme sürecinde kızlar ve erkeklerin araştırma yapma oranları görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarısından fazlasının, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha çok araştırma yaparak kararlar verdikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'den "Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler" sorusuna öğretmenlerin %44,4'ü "katılıyorum", %33,9'u "kesinlikle katılıyorum", %12,3'ü "katılmıyorum", %8,2'si "kararsızım", %1,2'si "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelme eğilimlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerinde karar verirken ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelme eğilimi gördükleri söylenebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi "Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar" sorusuna öğretmenlerin %56,7'si "katılıyorum", %24,6'sı "kesinlikle katılıyorum", %9,9'u "kararsızım", %8,2'si "katılmıyorum", %0,6'sı "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken ailelerinin desteğine

duydıkları ihtiyaca ilişkin ortaya konmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin karar verirken aile desteğine ihtiyaç duyduğu görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2'ye göre “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” sorusuna öğretmenlerin %36,3'ü “katılıyorum”, %28,7'si “kararsızım”, %22,2'si “katılmıyorum”, %11,1'i “kesinlikle katılıyorum”, %1,8'i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler topladıkları görüşünü ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler topladığı görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2' incelendiğinde “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” sorusuna öğretmenlerin %38'i “katılıyorum”, %30,4'ü “katılmıyorum”, %18,7'si “kararsızım”, %7,6'sı “kesinlikle katılıyorum”, %5,3'ü “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasındaki farkların oranını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıdan azının, kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında karar verme sürecinde herhangi bir fark olmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'den “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” sorusuna öğretmenlerin %59,1'i “katılıyorum”, %17'si “katılmıyorum”, %11,7'si “kararsızım”, %11,1'i “kesinlikle katılıyorum”, %1,2'si “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin sorunu anlama konusunda problemler yaşadıkları konusundaki görüşlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin sorunu anlama konusunda problemler yaşadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” sorusuna öğretmenlerin %35,1'i “katılıyorum”, %33,9'u “kesinlikle katılıyorum”, %12,3'ü “katılmıyorum”, %8,2'si “kararsızım”, %1,2'si “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin problemler hakkında yaptıkları araştırmaların uzun zaman alma durumları ortaya konmuştur. Bu

bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıdan azının, öğrencilerin problemler hakkında yaptıkları araştırmaların uzun zaman aldığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'ye göre “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” sorusuna öğretmenlerin %39,8'i “katılıyorum”, %28,7'si “katılmıyorum”, %23,4'ü “kararsızım”, %6,4'ü “kesinlikle katılıyorum”, %1,8'i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yapma durumları ortaya konmuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin verdikleri önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaptıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2' incelendiğinde “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” sorusuna öğretmenlerin %60,8'i “katılıyorum”, %27,5'i “kesinlikle katılıyorum”, %6,4'ü “kararsızım”, %5,3'ü “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerinin tercihinde arkadaşlarının etkililiğine ilişkin görüşleri ortaya konmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin tercihlerinde arkadaşlarının etki ettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'den “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” sorusuna öğretmenlerin %66,1'i “katılıyorum”, %19,3'ü “kesinlikle katılıyorum”, %9,4'ü “kararsızım”, %5,3'ü “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin tercihlerinde aile etkisine ilişkin görüşleri bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin tercihlerinde ailelerinin etki ettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” sorusuna öğretmenlerin %43,9'u “katılıyorum”, %21,6'sı “kararsızım”, %20,5'i “katılmıyorum”, %12,9'u “kesinlikle katılıyorum”, %1,2'si “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin seçeneklerin listesini oluştururken zaman baskısını hissetme durumları ortaya konmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin seçeneklerin listesini oluştururken zaman baskısını hissettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'ye göre “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” sorusuna öğretmenlerin %61,4'ü “katılıyorum”, %18,1'i

“kesinlikle katılıyorum”, %10,5’i “kararsızım”, %7’si “katılmıyorum”, %2,9’u “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrenciler için oluşturulan seçeneklerin fazla oluşunun, karar üzerindeki etkisi oranlanmıştır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrenciler için seçeneklerin fazla olmasının karar vermeyi güçleştirdiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” sorusuna öğretmenlerin %55,i “katılıyorum”, %25,7’si “kesinlikle katılıyorum”, %9,9’u “katılmıyorum”, %8,8’i “kararsızım”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ye göre “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir” sorusuna öğretmenlerin %50,3’si “katılıyorum”, %45’i “kesinlikle katılıyorum”, %3,5’i “kararsızım”, %1,2’si “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek problem durumunun tanımlanması sürecinde öğretmenin önemi konusundaki düşüncelerini ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin neredeyse tamamı, problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmenin etki ettiği görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” sorusuna öğretmenlerin %59,6’sı “katılıyorum”, %24,6’sı “kesinlikle katılıyorum”, %12,9’u “kararsızım”, %2,9’u “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verme sürecinde olumlu ve olumsuz seçeneklerin belirlenmesi aşamasında geçmiş deneyimlerden faydalanma oranlarını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalandıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” sorusuna öğretmenlerin %52’si “katılıyorum”, %33,9’u “kesinlikle katılıyorum”, %8,8’i

“kararsızım”, %4,7’si “katılmıyorum”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlandıkları görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’den “Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir” sorusuna öğretmenlerin %49,7’si “kesinlikle katılıyorum”, %43,3’ü “katılıyorum”, %5,8’i “kararsızım”, %1,2’si “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin karar verme becerisinin eğitim yoluyla geliştirebileceği görüşünün bulunduğu anlaşılmaktadır . Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin neredeyse tamamının, eğitimin karar verme becerisini geliştiren bir etken olduğu biçimindeki görüşleri belirlenmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” sorusuna öğretmenlerin %64,9’u “katılıyorum”, %3,5i “katılmıyorum”, %22,8’i “kesinlikle katılıyorum”, %7’si “kararsızım”, %1,8’i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin karmaşık problemleri anlama konusunda yaşadıkları güçlüklerin oranı ortaya konmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşadıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ye göre “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” sorusuna öğretmenlerin %63,2’si “katılıyorum”, %22,2’si “kesinlikle katılıyorum”, %8,2’si “kararsızım”, %5,3’ü “katılmıyorum”, %1,8’i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin karar verirken arkadaşlarıyla beraber hareket etme tercih durumlarına ilişkin görüşleri ortaya konmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerinin verdikleri kararlarda arkadaşlarıyla birlikte hareket ettikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” sorusuna öğretmenlerin %62’si “katılıyorum”, %24,6’sı “kesinlikle katılıyorum”, %8,8’i “kararsızım”, %4,7’si “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin karar alırken öğretmenlerinden yardım almayı tercih etmelerine ilişkin görüşlerini ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük

çoğunluğunun, öğrencilerin karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ettikleri görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’den “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” sorusuna öğretmenlerin %59,1’i “katılıyorum”, %28,1’i “kesinlikle katılıyorum”, %7,6’sı “kararsızım”, %5,3’ü “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken arkadaşlarından etkilenme durumu bulunduğunu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin karar verirken arkadaşlarından etkilendikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” sorusuna öğretmenlerin %66,7’si “katılıyorum”, %17,5’i “kesinlikle katılıyorum”, %11,7’si “kararsızım”, %4,1’i “katılmıyorum” biçimde yanıt vererek, öğrencilerin karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görme istekleri oranlanmıştır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerinde karşılaşılan problemlere ilişkin seçenekleri görme isteklerinin bulunduğu yönündeki görüşleri belirlenmiştir.

Tablo 2’ye göre “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” sorusuna öğretmenlerin %69,6’sı “katılıyorum”, %23,4’ü “kesinlikle katılıyorum”, %5,3’ü kararsızım, %1,8’i “katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu bulgulara dayalı olarak öğrencilerin ödev yapma konusunda aldıkları kararlarda ailelerinden yardım aldıkları söylenebilir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” sorusuna öğretmenlerin %52,6’sı “katılıyorum”, %26,9’u “kararsızım”, %9,9’u “kesinlikle katılıyorum”, %9,9’u “katılmıyorum”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken sezgilerine güvenme oranlarını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerinde karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenme eğilimi gördükleri söylenebilir.

Tablo 2’ye göre “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” sorusuna öğretmenlerin %62’si “katılıyorum”, %20,5’i “kararsızım”, %7,6’sı “kesinlikle katılıyorum”, %9,4’ü “katılmıyorum”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum”

biçiminde yanıt vererek öğrencilerin bazı kararları öğretmenlere bırakmalarının oranını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ettikleri görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’den “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” sorusuna öğretmenlerin %48’i “kesinlikle katılıyorum”, %43,9’u “katılıyorum”, %4,1’i “kararsızım”, %3,5’i “katılmıyorum”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, akademik başarı ile problem durumu arasındaki ilişki bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin neredeyse tamamının, akademik başarısı yüksek öğrencilerin problem durumunu daha uygun biçimde tanımladığı görüşünde olduğu söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” sorusuna öğretmenlerin %38’i “katılıyorum”, %27,5’i “katılmıyorum”, %23,4’ü “kararsızım”, %8,8’i “kesinlikle katılıyorum”, %2,3’i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip etme durumlarını oranlamışlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin verdikleri önemli kararlarda bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” sorusuna öğretmenlerin %45,6’sı “katılıyorum”, %31,6’sı “kararsızım”, %15,2’si “katılmıyorum”, %6,4’ü “kesinlikle katılıyorum”, %1,2’si “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek öğrencilerin hangi kararların önemli hangi kararların önemsiz olduğu konusundaki farkındalığını oranlamışlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin hangi kararların önemli hangi kararların önemsiz olduğunu fark edebildikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ye göre “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” sorusuna öğretmenlerin %60,2’si “katılıyorum”, %16,4’ü “kararsızım”, %11,7’i “kesinlikle katılıyorum”, %10,5’i

“katılmıyorum”, %1,2’i “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanma durumlarını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalandığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” sorusuna öğretmenlerin %68,4’ü “katılıyorum”, %16,4’ü “kesinlikle katılıyorum”, %10,5’i “kararsızım”, %4,7’si “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin geçmiş deneyimlerinin problem durumunun farkına varılması sürecindeki önemini ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalandığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’ incelendiğinde “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” sorusuna Tablo 4’de görüldüğü gibi, anketin 33. maddesine öğretmenlerin %57,9’u “katılıyorum”, %29,2’si “kesinlikle katılıyorum”, %9,4’ü “kararsızım”, %3,5’i “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, problem durumunun tanımlanması ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük bir bölümünün, problem durumunun tanımlanması sürecinde akademik başarının önemli bir etken olduğu biçiminde görüş bildirdiği söylenebilir.

Tablo 2’ye göre “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” sorusuna öğretmenlerin %52,6’sı “katılıyorum”, %20,5’i “kesinlikle katılıyorum”, %26,9’u “kararsızım”, %9,9’u “katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, karar verme sürecinde aceleci davranmaya ilişkin görüşlerini ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerin problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih ettikleri görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2’den “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” sorusuna öğretmenlerin %57,3’ü “katılıyorum”, %31,6’sı “kesinlikle katılıyorum”,

%8,2'si "kararsızım", %2,9'u "katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verme sürecinde ailenin önemine ilişkin görüşleri bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, öğrencilerin karar verme sürecinde ailenin önemli etkisinin bulunduğu görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2' incelendiğinde "Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır" sorusuna öğretmenlerin %47,4'ü "katılıyorum", %17,5'i "katılmıyorum", %17'si "kararsızım", %14'ü "kesinlikle katılıyorum", %4,1'i "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecine kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın ortaya konduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıdan fazlasının, bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kız ve erkekler arasında bir fark bulunmadığı görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'ye göre "Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar" sorusuna öğretmenlerin %69,6'sı "katılıyorum", %16,4'ü "kesinlikle katılıyorum", %9,9'u "kararsızım", %4,1'i "katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin karar verirken diğer derslerden edindikleri becerilerin kullanıldığını ortaya koymuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin neredeyse tamamının, öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullandıkları görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 2'den "Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar" sorusuna öğretmenlerin %46,8'i "katılıyorum", %24'ü "katılmıyorum", %19,3'ü "kararsızım", %9,4'ü "kesinlikle katılıyorum", %0,6'sı "kesinlikle katılmıyorum" biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde harcadıkları zamana ilişkin görüşleri anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin seçeneklerin listesini oluştururken zaman baskısını hissettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Ortaya konan yüzde frekans çözümlemesinin yanında, öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerine bağlı olarak belirlenen değişkenlerin, anket maddeleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılan ki-kare bağımsızlık testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Her madde için yapılan analiz sonuçları tablolarda ayrı ayrı yer almaktadır.

Tablo 3 - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Cinsiyet</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>	<i>n</i>	<i>%</i>		
1 Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar	Kadın	45	39,8	62	54,9	4	3,5	2	1,8	-	-	113	66,1	,308	4
	Erkek	29	50,0	25	43,1	1	1,7	2	3,4	1	1,7	58	33,9		
2 Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifini değerlendirirler	Kadın	26	23	60	53,1	21	18,6	6	5,3	-	-	113	66,1	,871	3
	Erkek	13	22,4	34	58,6	9	15,5	2	3,4	-	-	58	33,9		
3 Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar	Kadın	25	22,1	49	43,4	13	11,5	22	19,5	4	3,5	113	66,1	,366	4
	Erkek	14	24,1	21	36,2	13	22,4	9	15,5	1	1,7	58	33,9		
4 Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler	Kadın	47	41,6	45	39,8	9	8	11	9,7	1	0,9	113	66,1	,052	4
	Erkek	11	19	31	53,4	5	8,6	10	17,2	1	1,7	58	33,9		
5 Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar	Kadın	33	29,2	61	54	11	9,7	8	7,1	-	-	113	66,1	,212	4
	Erkek	9	15,5	36	62,1	6	10,3	6	10,3	1	1,7	58	33,9		
6 Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar	Kadın	12	106	40	35,4	31	27,4	29	25,7	1	0,9	113	66,1	,474	4
	Erkek	7	12,1	22	37,9	18	31	9	15,5	2	3,4	58	33,9		
7 Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur	Kadın	7	6,2	38	33,6	21	18,6	43	38,1	4	3,5	113	66,1	,028	4
	Erkek	6	10,3	27	46,6	11	19	9	15,5	5	8,6	58	33,9		
8 Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır	Kadın	9	8	71	62,8	14	12,4	18	15,9	1	0,9	113	66,1	,361	4
	Erkek	10	17,2	30	51,7	6	10,3	11	19	1	1,7	58	33,9		
9 Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır	Kadın	5	4,4	36	31,9	24	21,2	43	38,1	5	4,4	113	66,1	,196	4
	Erkek	4	6,9	24	41,4	15	25,9	15	25,9	-	-	58	33,9		
10 Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar	Kadın	5	4,4	42	37,2	25	22,1	39	34,5	2	1,8	113	66,1	,143	4
	Erkek	6	10,3	26	44,8	15	25,9	10	17,2	1	1,7	58	33,9		

Tablo 3'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X ²	df
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
11 Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır	Kadın	33	29,2	68	60,2	7	6,2	5	4,4	-	-	113	66,1	,836	4
	Erkek	14	24,1	36	62,1	4	6,9	4	6,9	-	-	58	33,9		
12 Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır	Kadın	21	18,6	74	65,5	12	10,6	6	5,3	-	-	113	66,1	,879	4
	Erkek	12	20,7	39	67,2	4	6,9	3	5,2	-	-	58	33,9		
13 Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler	Kadın	20	17,5	46	40,4	26	22,8	21	18,4	1	0,9	113	66,1	,094	4
	Erkek	2	3,5	29	50,9	11	19,3	14	24,6	1	1,8	58	33,9		
14 Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir	Kadın	21	18,6	68	60,2	11	9,7	9	8,0	4	3,5	113	66,1	,882	4
	Erkek	10	17,2	37	63,8	7	12,1	3	5,2	1	1,7	58	33,9		
15 Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar	Kadın	27	23,9	66	58,4	9	8	10	8,8	1	0,9	113	66,1	678	4
	Erkek	17	29,3	28	48,3	6	10,3	7	12,1	-	-	58	33,9		
16 Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkindir	Kadın	55	48,7	52	46	6	5,3	0	0	-	-	113	66,1	,027	4
	Erkek	22	37,9	34	58,6	-	-	2	3,4	-	-	58	33,9		
17 Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar	Kadın	27	23,9	73	64,6	12	10,6	1	0,9	-	-	113	66,1	,058	3
	Erkek	15	25,9	29	50	10	17,2	4	6,9	-	-	58	33,9		
18 Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır	Kadın	41	36,3	60	53,1	7	6,2	4	3,5	1	0,9	113	66,1	,333	4
	Erkek	17	29,3	29	50	8	13,8	4	6,9	-	-	58	33,9		
19 Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkindir	Kadın	53	46,9	55	48,7	4	3,5	1	0,9	-	-	113	66,1	,110	3
	Erkek	32	55,2	19	32,8	6	10,3	1	1,7	-	-	58	33,9		
20 Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar	Kadın	27	23,9	74	65,5	8	7,1	3	2,7	1	0,9	113	66,1	,677	4
	Erkek	12	20,7	37	63,8	4	6,9	3	5,2	2	3,4	58	33,9		

Tablo 3'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X ²	df
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
21 Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler	Kadın	27	23,9	71	62,8	9	8	5	4,4	1	0,9	113	66,1	,891	4
	Erkek	11	19	37	63,8	5	8,6	4	6,9	1	1,7	58	33,9		
22 Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler	Kadın	30	26,5	68	60,2	10	8,8	5	4,4	-	-	113	66,1	,859	3
	Erkek	12	20,7	38	65,5	5	8,6	3	5,2	-	-	58	33,9		
23 Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler	Kadın	32	28,3	70	61,9	7	6,2	4	3,5	-	-	113	66,1	,358	3
	Erkek	16	27,6	31	53,4	6	10,3	5	8,6	-	-	58	33,9		
24 Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler	Kadın	17	15	81	71,7	11	9,7	4	3,5	-	-	113	66,1	,285	3
	Erkek	13	22,4	33	56,9	9	15,5	3	5,2	-	-	58	33,9		
25 Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar	Kadın	27	23,9	78	69	7	6,2	1	0,9	-	-	113	66,1	,565	3
	Erkek	13	22,4	41	70,7	2	3,4	2	3,4	-	-	58	33,9		
26 Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler	Kadın	10	8,8	56	49,6	31	27,4	15	13,3	1	0,9	113	66,1	,261	4
	Erkek	7	12,1	34	58,6	15	25,9	2	3,4	-	-	58	33,9		
27 Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler	Kadın	8	7,1	74	65,5	20	17,7	11	9,7	-	-	113	66,1	,403	4
	Erkek	5	8,6	32	55,2	15	25,9	5	8,6	1	1,7	58	33,9		
28 Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar	Kadın	55	48,7	49	43,4	6	5,3	2	1,8	1	0,9	113	66,1	,326	4
	Erkek	27	46,6	26	44,8	1	1,7	4	6,9	-	-	58	33,9		
29 Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler	Kadın	10	8,8	38	33,6	25	22,1	4	3,5	-	-	113	66,1	,179	4
	Erkek	5	8,6	27	46,6	15	25,9	11	19	-	-	58	33,9		
30 Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar	Kadın	6	5,3	45	39,8	39	34,5	21	18,6	2	1,8	113	66,1	,11	4
	Erkek	5	8,6	33	56,9	15	25,9	5	8,6	-	-	58	33,9		

Tablo 3'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Cinsiyet</i>	<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
31 Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar	Kadın	10	8,8	68	60,2	22	19,5	11	9,7	2	1,8	113	66,1	,241	4
	Erkek	10	17,2	35	60,3	6	10,3	7	12,1	-	-	58	33,9		
32 Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir	Kadın	16	14,2	76	67,3	15	13,3	6	5,3	-	-	113	66,1	,291	3
	Erkek	12	20,7	41	70,7	3	5,2	2	3,4	-	-	58	33,9		
33 Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir	Kadın	32	28,3	69	61,1	9	8	3	2,7	-	-	113	66,1	,561	3
	Erkek	18	31	30	51,7	7	12,1	3	5,2	-	-	58	33,9		
34 Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir	Kadın	22	19,5	64	56,6	16	14,2	11	9,7	-	-	113	66,1	,915	3
	Erkek	13	22,4	33	56,9	8	13,8	4	6,9	-	-	58	33,9		
35 Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir	Kadın	39	34,5	65	57,5	8	7,1	1	0,9	-	-	113	66,1	,105	3
	Erkek	15	25,9	33	56,9	6	10,3	4	6,9	-	-	58	33,9		
36 Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır	Kadın	16	14,2	51	45,1	22	19,5	18	15,9	6	5,3	113	66,1	,51	4
	Erkek	8	13,8	30	51,7	7	12,1	12	20,7	1	1,7	58	33,9		
37 Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar	Kadın	18	15,9	75	66,4	16	14,2	4	3,5	-	-	113	66,1	,08	3
	Erkek	10	17,2	44	75,9	1	1,7	3	5,2	-	-	58	33,9		
38 Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar	Kadın	9	8	48	42,5	24	21,2	32	28,3	-	-	113	66,1	,124	4
	Erkek	7	12,1	32	55,2	9	15,5	9	15,5	1	1,7	58	33,9		

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesine kadınların %54,9 ile “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %50 ile “katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,040, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesine kadınların %53,1 ile “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %58,6 ile “katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 0,708, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesine kadınların %43,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %36,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,31, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesine kadınların %41,6 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %53,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 9,396, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesine kadınların %54 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %62,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,827, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesine kadınların %35,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %37,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,525, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesine kadınların %38,1 ile “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %46,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($X^2 (4) = 10,836, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesine kadınların %62,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %51,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,345, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesine kadınların %38,1 ile “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %41,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,04, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” maddesine kadınların %37,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %44,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden

değerlendirme yaparlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,873, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesine kadınların %60,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %62,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 0,855, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” maddesine kadınların %65,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %67,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 0,675, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesine kadınların %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,053, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesine kadınların %60,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %63,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 1,176, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar" maddesine kadınların %58,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %48,3 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 2,313, p > .05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir" maddesine kadınların %48,7 ile "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %58,6 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 9,169, p > .05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar" maddesine kadınların %64,6 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %50 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 7,474, p > .05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır" maddesine kadınların %53,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %50 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 4,579, p > .05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir" maddesine kadınların %48,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken,

erkeklerin ise %55,2 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,036, p > .05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesine kadınların %65,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %63,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,319, p > .05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesine kadınların %62,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %63,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 1,12, p > .05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesine kadınların %60,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %65,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 0,76, p > .05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesine kadınların %61,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %53,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,224, p > .05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesine kadınların %71,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %56,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,789, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesine kadınların %69 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %70,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,036, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesine kadınların %49,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %58,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,269, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesine kadınların %65,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %55,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,024, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesine kadınların %48,7 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %46,6 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Akademik başarısı yüksek

öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda maddesine verilen yanıtlarda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,643, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesine kadınların %33,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %46,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,286, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesine kadınların %39,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %56,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 7,54, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesine kadınların %60,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %60,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,482, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesine kadınların %67,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %70,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,738, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir" maddesine kadınların %61,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %51,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,056, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir" maddesine kadınların %56,6 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %56,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 0,518, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir" maddesine kadınların %57,5 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %56,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 6,147, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır" maddesine kadınların %45,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %51,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır" maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 3,292, p>.05$).

Tablo 3'te görüldüğü gibi, "Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar" maddesine kadınların %66,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülürken, erkeklerin ise %75,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. "Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri

becerileri kullanırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 6,747, p>.05$).

Tablo 3’te görüldüğü gibi, “Öğrenciler bir sorunun çözümlü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesine kadınların %42,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmürken, erkeklerin ise %55,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. “Öğrenciler bir sorunun çözümlü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesi ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 7,228, p>.05$).

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan anket maddelerinin her biri için yapılan ki-kare bağımsızlık testinin sonuçlarının cinsiyet değişkeni boyutunda yalnızca “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer maddelerde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aşağıda sınıf öğretmenlerinin kıdem değişkenleri ile anket maddeleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekteştirilen ki-kare bağımsızlık testine ait bulgular Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
1 Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar	1 yıldan az	-	-	1	100,0	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,221	16
	1-5 yıl	1	20,0	3	60,0	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25,0	9	75,0	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	18	46,2	17	43,6	3	7,7	-	-	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	52	45,6	57	50,	1	0,9	4	3,5	0	0,0	114	66,7		
2 Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifini değerlendirirler	1 yıldan az	-	-	-	-	1	100	0	0	-	-	1	0,6	,479	12
	1-5 yıl	-	-	3	60	1	20	1	20	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	7	58,3	3	25	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	9	23,1	19	48,7	9	23,1	2	5,1	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	28	24,6	65	57	16	14	5	4,4	-	-	114	66,7		
3 Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,931	16
	1-5 yıl	1	20	3	60	-	-	1	20	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	4	33,3	3	25	2	16,7	1	8,3	12	7		
	11-15 yıl	9	23,1	16	41	6	15,4	8	20,5	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	26	22,8	47	41,2	17	14,9	20	17,5	4	3,5	114	66,7		
4 Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,906	16
	1-5 yıl	2	40	2	40	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25	6	50	-	-	3	25	-	-	12	7		
	11-15 yıl	15	38,5	18	46,2	2	5,1	3	7,7	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	37	32,5	50	43,9	11	9,6	15	13,2	1	0,9	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı – Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
5 Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,082	16
	1-5 yıl	-	-	2	40	3	60	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25	9	75	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	9	23,1	22	56,4	6	15,4	2	5,1	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	29	25,4	64	56,1	8	7	12	10,5	1	0,9	114	66,7		
6 Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	1	0,6	,822	16
	1-5 yıl	-	-	1	20	2	40	2	40	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	4	33,3	4	33,3	4	33,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	3	7,7	14	35,9	14	35,9	7	17,9	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	16	14	43	37,7	29	25,4	24	21,1	2	1,8	114	66,7		
7 Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100	1	0,6	,014	16
	1-5 yıl	-	-	2	40	-	-	3	60	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	3	25	3	25	5	41,7	-	-	12	7		
	11-15 yıl	2	5,1	11	28,2	6	15,4	18	46,2	2	5,1	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	10	8,8	49	43	23	20,2	26	22,8	6	5,3	114	66,7		
8 Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,707	16
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	7	58,3	2	16,7	2	16,7	1	8,3	12	7		
	11-15 yıl	6	15,4	25	64,1	3	7,7	5	12,8	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	13	11,4	64	56,1	14	12,3	22	19,3	1	0,9	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı – Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorrum</i>		<i>Katılıyorrum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>	
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>			
9	Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,170	16
		1-5 yıl	-	-	3	60	1	20	1	20	-	-	5	2,9		
		6-10 yıl	-	-	2	16,7	2	16,7	6	50	2	16,7	12	7		
		11-15 yıl	1	2,6	19	48,7	5	12,8	13	33,3	1	1,6	39	22,8		
		16 yıl ve üzeri	8	7	35	30,7	31	27,2	38	33,3	2	1,8	114	66,7		
10	Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	1	0,6	,304	16
		1-5 yıl	-	-	1	20	-	-	4	80	-	-	5	2,9		
		6-10 yıl	-	-	6	50	1	8,3	5	41,7	-	-	12	7		
		11-15 yıl	1	2,6	16	41	9	23,1	11	28,2	2	5,1	39	22,8		
		16 yıl ve üzeri	10	8,8	45	39,5	30	26,3	28	24,6	1	0,9	114	66,7		
11	Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır	1 yıldan az	0	0	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,983	16
		1-5 yıl	1	20	4	80	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
		6-10 yıl	3	25	8	66,7	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
		11-15 yıl	12	30,8	24	61,5	2	5,1	1	2,6	-	-	39	22,8		
		16 yıl ve üzeri	31	27,2	67	58,8	8	7	8	7	-	-	114	66,7		
12	Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,921	16
		1-5 yıl	-	-	5	100	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
		6-10 yıl	3	25	8	66,7	-	-	1	8,3	-	-	12	7		
		11-15 yıl	9	23,1	25	64,1	4	10,3	1	2,6	-	-	39	22,8		
		16 yıl ve üzeri	21	18,4	74	64,9	12	10,5	7	6,1	-	-	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
13 Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederek	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,753	16
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	5	41,7	2	16,7	5	41,7	-	-	12	7		
	11-15 yıl	6	15,4	19	48,7	8	20,5	5	12,8	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	16	14	46	40,4	26	22,8	25	21,9	1	0,9	114	66,7		
14 Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir	1 yıldan az	2	7,7	16	61,5	5	19,2	3	11,5	-	-	1	0,6	,149	16
	1-5 yıl	3	21,4	10	71,4	1	7,1	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	7	43,8	9	56,3	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	10	25,6	26	66,7	-	-	2	5,1	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	21	18,4	63	55,3	17	14,9	9	7,9	4	3,5	114	66,7		
15 Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,586	16
	1-5 yıl	1	20	4	80	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	11	91,7	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	12	30,8	22	56,4	1	2,6	4	10,3	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	30	26,3	56	49,1	14	12,3	13	11,4	1	0,9	114	66,7		
16 Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkindir	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,598	16
	1-5 yıl	1	20	3	60	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	5	41,7	7	58,3	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	14	35,9	24	61,5	1	2,6	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	56	49,1	52	45,6	4	3,5	2	1,8	-	-	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
17 Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,132	12
	1-5 yıl	2	40	-	-	3	60	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	9	75	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	7	17,9	27	69,2	3	7,7	2	5,1	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	31	27,2	65	57	15	13,2	3	2,6	-	-	114	66,7		
18 Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,955	16
	1-5 yıl	2	40	2	40	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25	9	75	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	15	38,5	19	48,7	2	5,1	3	7,7	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	38	33,3	58	50,9	12	10,5	5	4,4	1	0,9	114	66,7		
19 Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,890	12
	1-5 yıl	2	40	3	60	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	4	33,3	8	66,7	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	22	56,4	15	38,5	2	2,1	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	56	49,1	48	42,1	8	7	2	1,8	-	-	114	66,7		
20 Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,978	16
	1-5 yıl	1	20	4	80	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	9	75	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	10	25,6	27	69,2	2	5,1	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	26	22,8	70	61,4	9	7,9	6	5,3	3	2,6	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
21 Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,865	16
	1-5 yıl	3	60	2	40	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	8	66,7	2	16,7	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	7	17,9	27	69,2	4	10,3	1	2,6	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	27	23,7	70	61,4	8	7	7	6,1	2	1,8	114	66,7		
22 Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,234	12
	1-5 yıl	2	40	3	60	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	11	91,7	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	14	35,9	24	61,5	1	2,6	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	26	22,8	67	58,8	13	11,4	8	7	-	-	114	66,7		
23 Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,199	12
	1-5 yıl	3	60	1	20	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	11	91,7	-	-	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	11	28,2	23	59	5	12,8	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	33	28,9	65	57	7	6,1	9	7,9	-	-	114	66,7		
24 Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	1	0,6	,000	12
	1-5 yıl	2	40	1	20	2	40	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	9	75	1	8,3	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	10	25,6	25	64,1	2	5,1	2	5,1	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	17	14,9	79	69,3	15	13,2	3	2,6	-	-	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesirlikle Katılıyorrum</i>		<i>Katılıyorrum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesirlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
25 Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,971	12
	1-5 yıl	1	20	4	80	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	9	75	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	12	30,8	26	66,7	1	2,6	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	25	21,9	79	69,3	7	6,1	3	2,6	-	-	114	66,7		
26 Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	1	0,6	,022	16
	1-5 yıl	-	-	3	60	1	20	1	20	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	8	66,7	1	8,3	3	25	-	-	12	7		
	11-15 yıl	2	5,1	21	53,8	8	20,5	7	17,9	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	15	13,2	58	50,9	36	31,6	5	4,4	0	0	114	66,7		
27 Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,991	16
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	7	58,3	4	33,3	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	3	7,7	27	69,2	6	15,4	3	7,7	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	10	8,8	67	58,8	24	21,1	12	10,5	1	0,9	114	66,7		
28 Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,83	16
	1-5 yıl	4	80	1	20	-	-	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	5	41,7	6	50	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	17	43,6	19	48,7	2	5,1	-	-	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	55	48,2	49	43	4	3,5	6	5,3	0	0	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
29 Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler	1 yıldan az	-	-	-	-	-	-	1	100	-	-	1	0,6	,037	16
	1-5 yıl	-	-	-	-	2	40	2	40	1	20	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	6	50	1	8,3	5	41,7	-	-	12	7		
	11-15 yıl	2	5,1	13	33,3	8	20,5	13	33,3	3	7,7	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	13	11,4	46	40,4	29	25,4	26	22,8	-	-	114	66,7		
30 Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunu farkındadırlar	1 yıldan az	-	-	-	-	1	100	-	-	-	-	1	0,6	,101	16
	1-5 yıl	-	-	1	20	1	20	3	60	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	5	41,7	4	33,3	3	25	-	-	12	7		
	11-15 yıl	-	-	18	46,2	13	33,3	6	15,4	2	5,1	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	11	9,6	54	47,4	35	30,7	14	12,3	-	-	114	66,7		
31 Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,169	16
	1-5 yıl	-	-	2	40	-	-	3	60	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	7	58,3	4	33,3	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	3	7,7	23	59	7	17,9	5	12,8	1	2,6	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	17	14,9	70	61,4	17	14,9	9	7,9	1	0,9	114	66,7		
32 Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,010	12
	1-5 yıl	-	-	1	20	3	60	1	20	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	8	66,7	3	25	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	6	15,4	25	64,1	4	10,3	4	10,3	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	21	18,4	82	71,9	8	7	3	2,6	-	-	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesirlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesirlikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
33 Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir	1 yıldan az	1	100	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,411	12
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25	7	58,3	2	16,7	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	15	38,5	17	43,6	6	15,4	1	2,6	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	31	27,2	71	62,3	7	61	5	4,4	-	-	114	66,7		
34 Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,697	12
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	2	16,7	8	66,7	1	8,3	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	7	17,9	27	69,2	4	10,3	1	2,6	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	26	22,8	57	50	18	15,8	13	11,4	-	-	114	66,7		
35 Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,663	12
	1-5 yıl	-	-	4	80	1	20	-	-	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	3	25	8	66,7	1	8,3	-	-	-	-	12	7		
	11-15 yıl	16	41	22	56,4	1	2,6	-	-	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	35	30,7	63	55,3	11	9,6	5	4,4	-	-	114	66,7		
36 Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,834	16
	1-5 yıl	-	-	4	80	-	-	1	20	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	7	58,3	1	8,3	3	25	-	-	12	7		
	11-15 yıl	8	20,5	16	41	8	20,5	4	10,3	3	7,7	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	15	13,2	53	46,5	20	17,5	22	19,3	4	3,5	114	66,7		

Tablo 4'ün devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
37 Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,12	12
	1-5 yıl	-	-	2	40	1	20	2	40	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	1	8,3	7	58,3	3	25	1	8,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	7	17,9	30	76,9	1	2,6	1	2,6	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	20	17,5	79	69,3	12	10,5	3	2,6	-	-	114	66,7		
38 Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar	1 yıldan az	-	-	1	100	-	-	-	-	-	-	1	0,6	,204	16
	1-5 yıl	-	-	2	40	-	-	3	60	-	-	5	2,9		
	6-10 yıl	-	-	5	41,7	-	-	7	58,3	-	-	12	7		
	11-15 yıl	6	15,4	19	48,7	5	12,8	9	23,1	-	-	39	22,8		
	16 yıl ve üzeri	10	8,8	53	46,5	28	24,6	22	19,3	1	0,9	66,7			

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %50 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %46,2 ile "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(16) = 19,973, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %57 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(12) = 11,592, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %41,2 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %41 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %33,3 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(16) = 8,53, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %43,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %46,2 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %50 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler"

maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 9,117, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %56,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %56,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 24,364, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %37,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %35,9 ile "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %40 ile "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneklerinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 10,792, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %43 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %46,2 ile "Katılmıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %41,7 ile "Katılmıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 30,907, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %56,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %64,1 ile

“Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile “Katılmıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 12,526, p > .05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %33,3 ile “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %50 ile “Katılmıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 21,232, p > .05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %39,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %41 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %50 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 18,344, p > .05$).

Tablo 4’e göre “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %58,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 4,036, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %64,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %64,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 5,908$, $p > .05$).

Tablo 4'te "Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %40,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %41,7 ile "Katılıyorum" ve "Katılmıyorum" seçeneklerinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 11,873$, $p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %55,3 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %66,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %56,3 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 31,662$, $p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %49,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %56,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %91,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karmaşık

problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 14,166, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %49,1 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 10,202, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %57 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %69,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 17,494, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 7,802, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkindir" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %49,1 ile "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %56,4 ile "Kesinlikle Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkindir" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(16) = 6,483, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %61,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %69,2 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(16) = 6,736, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %61,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %69,2 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(16) = 10,028, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %58,8 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %61,5 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %91,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı

tercih ederler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 15,137, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %57 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %59 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %91,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 15,826, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %69,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %64,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 35,885, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %69,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %75 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 4,55, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %53,8 ile

“Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 29,247, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %58,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %69,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 5,659, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %48,2 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %50 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 10,667, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %33,3 ile “Katılıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %50 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 27,406, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %47,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %46,2 ile "Katılıyorum" ve "Katılmıyorum" seçeneklerini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %41,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 23,487, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %61,4 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %59 ile "Katılıyorum" ve "Katılmıyorum" seçeneklerini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 21,266, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %71,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %64,1 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 26,135, p > .05$).

Tablo 4'e göre "Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %62,3 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %43,6 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10

yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (16) = 12,444, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %69,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 9,073, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %55,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %56,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 9,467, p>.05$).

Tablo 4’e göre “Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %46,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %41 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 10,588, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %69,3 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %76,9 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %58,3 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 25,547, p>.05$).

Tablo 4'e göre "Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar" maddesine 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin %53 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri, 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin %48,7 ile "Katılıyorum" seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin verdikleri yanıtlardan %41,7 ile "Katılıyorum" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. "Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar" maddesi ile kıdem değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 20,361, p>.05$).

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan anket maddelerinin her biri için ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Uygulama sonucunda öğretmenlerinin kıdemleri ile herhangi bir anket maddesi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Kıdem değişkeninin yanında yer alan ve öğretmenlerin mezun oldukları lisans programları ile anket maddeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyan ki-kare bağımsızlık testine ilişkin bulgular Tablo 5'te sıralanmıştır.

Tablo 5- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi

	Mezun Olunan Lisans Programı	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam		X ²	df	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1	Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar	Sınıf Öğretmenliği	49	43,0	60	52,6	2	1,8	2	1,8	1	0,9	114	66,7	,589	4
		Diğer	25	43,9	27	47,4	3	5,3	2	3,5	-	-	57	33,3		
2	Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifini değerlendirirler	Sınıf Öğretmenliği	25	21,9	63	55,3	21	18,4	5	44,4	-	-	114	66,7	,954	3
		Diğer	14	24,6	31	54,4	9	15,8	3	5,3	-	-	57	33,3		
3	Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar	Sınıf Öğretmenliği	25	21,9	48	42,1	17	14,9	19	16,7	5	4,4	114	66,7	,533	4
		Diğer	14	24,6	22	38,6	9	15,8	12	21,1	-	-	57	33,3		
4	Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler	Sınıf Öğretmenliği	39	34,2	53	46,5	9	7,9	12	10,5	1	0,9	114	66,7	,831	4
		Diğer	19	33,3	23	40,4	5	8,8	9	15,8	1	1,8	57	33,3		
5	Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar	Sınıf Öğretmenliği	28	24,6	63	55,3	14	12,3	8	7	1	0,9	114	66,7	,544	4
		Diğer	14	24,6	34	59,6	3	5,3	6	10,5	-	-	57	33,3		
6	Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar	Sınıf Öğretmenliği	14	12,3	39	34,2	31	27,2	29	25,4	1	0,9	114	66,7	,384	4
		Diğer	5	8,8	23	40,4	18	31,6	9	15,8	2	3,5	57	33,3		
7	Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur	Sınıf Öğretmenliği	10	8,8	45	39,5	23	20,2	33	28,9	3	2,6	114	66,7	,204	4
		Diğer	3	5,3	20	35,1	9	15,8	19	33,3	6	10,5	57	33,3		
8	Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır	Sınıf Öğretmenliği	11	9,6	73	64	10	8,8	18	15,8	2	1,8	114	66,7	,210	4
		Diğer	8	14	28	49,1	10	17,5	11	19,3	-	-	57	33,3		
9	Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır	Sınıf Öğretmenliği	6	5,3	39	34,2	27	23,7	39	34,2	3	2,6	114	66,7	,99	4
		Diğer	3	5,3	21	36,8	12	21,1	19	33,3	2	3,5	57	33,3		

Tablo 5'in devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi

	Mezun Olunan Lisans Programı	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor		Kesinlikle Katılmıyor		Toplam		X ²	df	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
10	Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar	Sınıf Öğretmenliği	7	6,1	46	40,4	29	25,4	31	27,2	1	0,9	114	66,7	,655	4
		Diğer	4	7	22	38,6	11	19,3	18	31,6	2	3,5	57	33,3		
11	Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır	Sınıf Öğretmenliği	32	28,1	68	59,6	7	6,1	7	6,1	-	-	114	66,7	,881	4
		Diğer	15	26,3	36	63,2	4	7	2	3,5	-	-	57	33,3		
12	Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır	Sınıf Öğretmenliği	20	17,5	75	65,8	12	10,5	7	6,1	-	-	114	66,7	,671	4
		Diğer	13	22,8	38	66,7	4	7	2	3,5	-	-	57	33,3		
13	Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler	Sınıf Öğretmenliği	20	17,5	46	40,4	26	22,8	21	18,4	1	0,9	114	66,7	,094	4
		Diğer	2	3,5	29	50,9	11	19,3	14	24,6	1	1,8	57	33,3		
14	Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir	Sınıf Öğretmenliği	21	18,4	66	57,9	14	12,3	9	7,9	4	3,5	114	66,7	,649	4
		Diğer	10	17,5	39	68,4	4	7	3	5,3	1	1,8	57	33,3		
15	Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar	Sınıf Öğretmenliği	29	25,4	64	56,1	7	6,1	14	12,3	-	-	114	66,7	,154	4
		Diğer	15	26,3	30	52,6	8	14	3	5,3	1	1,8	57	33,3		
16	Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir	Sınıf Öğretmenliği	51	44,7	59	51,8	4	3,5	-	-	-	-	114	66,7	,246	4
		Diğer	26	45,6	27	47,4	2	3,5	2	3,5	-	-	57	33,3		
17	Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar	Sınıf Öğretmenliği	31	27,2	66	57,9	14	12,3	3	2,6	-	-	114	66,7	,722	3
		Diğer	11	19,3	36	63,2	8	14	2	3,5	-	-	57	33,3		
18	Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır	Sınıf Öğretmenliği	41	36	57	50	9	7,9	7	6,1	-	-	114	66,7	,335	4
		Diğer	17	29,8	32	56,1	6	10,5	1	1,8	1	0,6	57	33,3		

Tablo 5'in devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Mezun Olunan Lisans Programı</i>	<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>	
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>			
19	Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir	Sınıf Öğretmenliği	60	52,6	48	42,1	5	4,4	1	0,9	-	-	114	66,7	,533	3
		Diğer	25	43,9	26	45,6	5	8,8	1	1,8	-	-	57	33,3		
20	Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar	Sınıf Öğretmenliği	23	20,2	79	69,3	8	7	4	3,5	-	-	114	66,7	,090	4
		Diğer	16	28,1	32	56,1	4	7	2	3,5	3	5,3	57	33,3		
21	Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler	Sınıf Öğretmenliği	27	23,7	68	59,6	13	11,4	6	5,3	-	-	114	66,7	,054	4
		Diğer	11	19,3	40	70,2	1	1,8	3	5,3	2	3,5	57	33,3		
22	Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler	Sınıf Öğretmenliği	26	22,8	76	66,7	8	7	4	3,5	-	-	114	66,7	,28	3
		Diğer	16	28,1	30	52,6	7	12,3	4	7	-	-	57	33,3		
23	Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler	Sınıf Öğretmenliği	28	24,6	74	64,9	8	7	4	3,5	-	-	114	66,7	,131	3
		Diğer	20	35,1	27	47,4	5	8,8	5	8,8	-	-	57	33,3		
24	Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler	Sınıf Öğretmenliği	22	19,3	75	65,8	11	9,6	6	5,3	-	-	114	66,7	,39	3
		Diğer	8	14	39	68,4	9	15,8	1	1,8	-	-	57	33,3		
25	Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar	Sınıf Öğretmenliği	29	25,4	77	67,5	7	6,1	1	0,9	-	-	114	66,7	,42	3
		Diğer	11	19,3	42	73,7	2	3,5	2	3,5	-	-	57	33,3		
26	Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler	Sınıf Öğretmenliği	8	7	61	53,5	32	28,1	12	10,5	1	0,9	114	66,7	,436	4
		Diğer	9	15,8	29	50,9	14	24,6	5	8,8	-	-	57	33,3		
27	Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler	Sınıf Öğretmenliği	7	6,1	68	59,6	28	24,6	11	9,6	-	-	114	66,7	,192	4
		Diğer	6	10,5	38	66,7	7	12,3	5	8,8	1	1,8	57	33,3		

Tablo 5'in devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi

	Mezun Olunan Lisans Programı	Kesinlikle Katılıyor		Katılıyor		Kararsız		Katılmıyor		Kesinlikle Katılmıyor		Toplam		X ²	df	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
28	Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar	Sınıf Öğretmenliği	54	47,4	51	44,7	7	6,1	1	0,9	1	0,9	114	66,7	,028	4
		Diğer	28	49,1	24	42,1	-	-	5	8,8	-	-	57	33,3		
29	Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler	Sınıf Öğretmenliği	10	8,8	45	39,5	27	23,7	30	26,3	2	1,8	114	66,7	,928	4
		Diğer	5	8,8	20	35,1	13	22,8	17	29,8	2	3,5	57	33,3		
30	Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunu farkındadırlar	Sınıf Öğretmenliği	8	7	49	43	36	31,6	21	18,4	-	-	114	66,7	,134	4
		Diğer	3	5,3	29	50,9	18	31,6	5	8,8	2	3,5	57	33,3		
31	Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar	Sınıf Öğretmenliği	10	8,8	75	65,8	15	13,2	13	11,4	1	0,9	114	66,7	,141	4
		Diğer	10	17,5	28	79,1	13	22,8	5	8,8	1	1,8	57	33,3		
32	Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir	Sınıf Öğretmenliği	15	13,2	81	71,1	12	10,5	6	5,3	-	-	114	66,7	,431	3
		Diğer	13	22,8	36	63,2	6	10,5	2	3,5	-	-	57	33,3		
33	Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir	Sınıf Öğretmenliği	35	30,7	64	56,1	13	11,4	2	1,8	-	-	114	66,7	,175	3
		Diğer	15	26,3	35	61,4	3	5,3	4	7	-	-	57	33,3		
34	Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir	Sınıf Öğretmenliği	22	19,3	62	54,4	17	14,9	13	11,4	-	-	114	66,7	,328	3
		Diğer	13	22,8	35	61,4	7	12,3	2	3,5	-	-	57	33,3		
35	Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir	Sınıf Öğretmenliği	36	31,6	64	56,1	11	9,6	3	2,6	-	-	114	66,7	,783	3
		Diğer	18	31,6	34	59,6	3	5,3	2	3,5	-	-	57	33,3		
36	Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır	Sınıf Öğretmenliği	18	15,8	52	45,6	18	15,8	20	17,5	6	5,3	114	66,7	,664	4
		Diğer	6	40,5	29	50,9	11	19,3	10	17,5	1	1,8	57	33,3		

Tablo 5'in devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Mezun Olunan Lisans Programı Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Mezun Olunan Lisans Programı</i>	<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
37 Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar	Sınıf Öğretmenliği	15	13,2	81	71,1	13	11,4	5	4,4	-	-	114	66,7	,381	3
	Diğer	13	22,8	38	66,7	4	7	2	3,5	-	-	57	33,3		
38 Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar	Sınıf Öğretmenliği	11	9,6	52	45,6	22	19,3	29	25,4	-	-	114	66,7	,656	4
	Diğer	5	8,8	28	49,1	11	19,3	12	21,1	1	1,8	57	33,3		

Tablo 5’den “Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” sorusuna öğretmenlerin %46,8’i “katılıyorum”, %24’ü “katılmıyorum”, %19,3’ü “kararsızım”, %9,4’ü “kesinlikle katılıyorum”, %0,6’sı “kesinlikle katılmıyorum” biçiminde yanıt vererek, öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde harcadıkları zamana ilişkin görüşleri anlaşılmaktadır. Bu bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin yarıya yakınının, öğrencilerin seçeneklerin listesini oluştururken zaman baskısını hissettiği görüşünde oldukları söylenebilir.

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %52,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %47,4 ile öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,814, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %55,3 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin %54,4 ile “Kesinlikle Katılıyorum” yanıtları öne çıkmaktadır. “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 0,333, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %42,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %38,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,152, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %46,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,152, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %55,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %59,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,083, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %34,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,163, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %39,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %35,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,939, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %64 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %49,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,864$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %34,2 ile “Katılıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %36,8 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 0,299$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %38,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,442$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %59,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %63,2 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 0,665$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %65,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 1,55, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %40,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 7,944, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %57,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %68,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 2,477, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %56,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %52,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 6,679, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %51,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %47,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 4,152, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %57,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %63,2 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 1,332, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %56,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 4,56, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %52,6 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %45,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir

etkendir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,196, p>.05$).

Tablo 5’te “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %69,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %56,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 8,052, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %59,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %70,2 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 9,317, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %52,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 39,836, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %64,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %47,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesi

ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 5,634, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %65,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %68,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,007, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %67,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %73,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,818, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %53,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 3,783, p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %59,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %66,7 ile “Katılıyorum”

seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 6,095$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %47,4 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %49,1 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 10,834$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %39,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %35,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 0,875$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %43 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(4) = 7,028$, $p > .05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %65,8 ile “Katılıyorum”

seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %79,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 6,913, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %71,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %63,2 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 2,757, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %56,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %61,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (4) = 4,963, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %54,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %61,4 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 3,446, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %56,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %59,6 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 1,074, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %45,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %50,9 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 2,391, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %71,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %66,7 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. “Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 3,072, p>.05$).

Tablo 5 incelendiğinde “Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesine sınıf öğretmenliği lisans programından mezun olan öğretmenlerin %45,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, diğer lisans programlarından mezun olan öğretmenlerin yanıtlarından %49,1 ile “Katılıyorum” seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesi ile mezun olunan lisans bölümü değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (3) = 2,436, p>.05$).

Tablo 6- Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>	
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>			
1	Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar	1. yıl	5	19,2	19	73,1	1	3,8	1	3,8	-	-	26	15,2	,017	12
		2. yıl	4	28,6	10	71,4	-	-	-	-	-	-	14	8,2		
		3. yıl	5	31,3	10	62,5	-	-	-	-	1	6,3	16	9,4		
		4. yıl	60	52,2	48	41,7	4	3,5	3	2,6	-	-	115	67,3		
2	Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifini değerlendirirler	1. yıl	3	11,5	16	61,5	7	26,9	-	-	-	-	26	15,2	,081	9
		2. yıl	2	14,3	8	57,1	2	14,3	2	14,3	-	-	14	8,2		
		3. yıl	2	12,5	8	50	6	37,5	-	-	-	-	16	9,4		
		4. yıl	32	27,8	62	53,9	15	13	6	5,2	-	-	115	67,3		
3	Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar	1. yıl	4	15,4	14	53,8	4	15,4	4	15,4	-	-	26	15,2	,714	12
		2. yıl	3	21,4	5	35,7	1	7,1	5	35,7	-	-	14	8,2		
		3. yıl	3	18,8	8	50	3	18,8	2	12,5	-	-	16	9,4		
		4. yıl	29	25,2	43	37,4	18	15,7	20	17,4	5	4,3	115	67,3		
4	Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler	1. yıl	11	42,3	11	42,3	3	11,5	1	3,8	-	-	26	15,2	,514	12
		2. yıl	6	42,9	6	42,9	1	7,1	1	7,1	-	-	14	8,2		
		3. yıl	4	25	7	43,8	-	-	4	25	1	4,3	16	9,4		
		4. yıl	37	32,2	52	45,2	10	8,7	15	13	1	0,9	115	67,3		
5	Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar	1. yıl	5	19,2	13	50	6	23,1	2	7,7	-	-	26	15,2	,158	12
		2. yıl	-	-	13	92,9	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
		3. yıl	4	25	10	62,5	-	-	2	12,5	-	-	16	9,4		
		4. yıl	33	28,7	61	53	10	8,7	10	8,7	1	0,9	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinitikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinitikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>	
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>			
6	Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar	1. yıl	1	3,8	6	23,1	11	42,3	7	26,9	1	3,8	26	15,2	,36	12
		2. yıl	2	14,3	3	21,4	6	42,9	3	21,4	-	-	14	8,2		
		3. yıl	-	-	8	50	3	18,8	5	31,3	-	-	16	9,4		
		4. yıl	16	13,9	45	39,1	29	25,2	23	20	2	1,7	115	67,3		
7	Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur	1. yıl	1	3,8	9	34,6	6	23,1	7	26,9	3	11,5	26	15,2	,285	12
		2. yıl	-	-	7	50	-	-	7	50	-	-	14	8,2		
		3. yıl	-	-	6	37,5	2	12,5	7	43,8	1	6,3	16	9,4		
		4. yıl	12	10,4	43	37,4	24	20,9	31	27	5	4,3	115	67,3		
8	Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır	1. yıl	2	7,7	14	53,8	4	15,4	5	19,2	1	3,8	26	15,2	,191	12
		2. yıl	3	21,4	9	64,3	1	7,1	-	-	1	7,1	14	8,2		
		3. yıl	3	18,8	9	56,3	-	-	4	25	-	-	16	9,4		
		4. yıl	11	9,6	69	60	15	13	20	17,4	-	-	115	67,3		
9	Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır	1. yıl	-	-	7	26,9	6	23,1	11	42,3	2	7,7	26	15,2	,15	12
		2. yıl	-	-	10	71,4	3	21,4	1	7,1	-	-	14	8,2		
		3. yıl	1	6,3	5	31,3	5	31,3	4	25	1	6,3	16	9,4		
		4. yıl	8	7	38	33	25	21,7	42	36,5	2	1,7	115	67,3		
10	Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar	1. yıl	2	7,7	8	30,8	5	19,2	10	38,5	1	3,8	26	15,2	,76	12
		2. yıl	1	7,1	5	35,7	3	21,4	4	28,6	1	7,1	14	8,2		
		3. yıl	-	-	9	56,3	4	25	3	18,8	-	-	16	9,4		
		4. yıl	8	7	46	40	28	24,3	32	27,8	1	0,9	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinlikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
11 Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır	1. yıl	7	26,9	14	53,8	3	11,5	2	7,7	-	-	26	15,2	,545	12
	2. yıl	2	14,3	12	85,7	-	-	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	7	43,8	7	43,8	1	6,3	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	31	27	71	61,7	7	6,1	6	5,2	-	-	115	67,3		
12 Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır	1. yıl	6	23,1	16	61,5	2	7,7	2	7,7	-	-	26	15,2	,689	12
	2. yıl	1	7,1	10	71,4	2	14,3	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	6	37,5	9	56,3	1	6,3	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	20	14,4	78	67,8	11	9,6	6	5,2	-	-	115	67,3		
13 Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler	1. yıl	1	3,8	11	42,3	4	15,4	10	38,5	-	-	26	15,2	,321	12
	2. yıl	1	7,1	6	42,9	5	35,7	2	14,3	-	-	14	8,2		
	3. yıl	2	12,5	10	62,5	1	6,3	3	18,8	-	-	16	9,4		
	4. yıl	18	15,7	48	41,7	27	23,5	20	17,4	2	1,7	115	67,3		
14 Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir	1. yıl	2	7,7	16	61,5	5	19,2	3	11,5	-	-	26	15,2	,149	12
	2. yıl	3	21,4	10	71,4	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	7	43,8	9	56,3	-	-	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	19	16,5	70	60,9	12	10,4	9	7,8	5	4,3	115	67,3		
15 Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar	1. yıl	4	15,4	16	61,5	2	7,7	4	15,4	-	-	26	15,2	,944	12
	2. yıl	4	28,6	8	57,1	1	7,1	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	10	62,5	-	-	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	32	27,8	60	52,2	12	10,4	10	8,7	1	0,9	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinitikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinitikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
16 Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir	1. yıl	8	30,8	15	57,7	2	7,7	1	3,8	-	-	26	15,2	,668	12
	2. yıl	6	42,9	8	57,1	-	-	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	7	43,8	9	56,3	-	-	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	56	48,7	54	47	4	3,5	1	0,9	-	-	115	67,3		
17 Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar	1. yıl	4	15,4	16	61,5	5	19,2	1	3,8	-	-	26	15,2	,533	9
	2. yıl	2	14,3	9	64,3	3	21,4	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	2	12,5	12	75	1	6,3	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	34	29,6	65	56,5	13	11,3	3	2,6	-	-	115	67,3		
18 Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır	1. yıl	6	23,1	13	50	2	7,7	5	19,2	-	-	26	15,2	,068	12
	2. yıl	5	35,7	6	42,9	2	14,3	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	3	18,8	11	68,8	2	12,5	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	44	38,3	59	51,3	9	7,8	2	1,7	1	0,9	115	67,3		
19 Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir	1. yıl	8	30,8	17	65,4	1	3,8	-	-	-	-	26	15,2	,315	9
	2. yıl	8	57,1	5	35,7	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	7	43,8	7	43,8	1	6,3	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	62	53,9	45	39,1	7	6,1	1	0,9	-	-	115	67,3		
20 Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar	1. yıl	5	19,2	16	61,5	3	11,5	2	7,7	-	-	26	15,2	,954	12
	2. yıl	3	21,4	10	71,4	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	11	68,8	1	6,3	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	27	23,5	74	64,3	7	6,1	4	3,5	3	2,6	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinitikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinitikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
21 Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler	1. yıl	4	15,4	17	65,4	1	3,8	4	15,4	-	-	26	15,2	,528	12
	2. yıl	4	28,6	8	57,1	2	14,3	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	2	12,5	11	68,8	2	12,5	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	28	24,3	72	62,6	9	7,8	4	3,5	2	1,7	115	67,3		
22 Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler	1. yıl	4	15,4	18	69,2	2	7,7	2	7,7	-	-	26	15,2	,966	9
	2. yıl	4	28,6	9	64,3	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	10	62,5	1	6,3	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	30	26,1	69	60	11	9,6	5	4,3	-	-	115	67,3		
23 Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler	1. yıl	6	23,1	15	57,7	1	3,8	4	15,4	-	-	26	15,2	,494	9
	2. yıl	5	35,7	8	57,1	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	11	68,8	1	6,3	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	33	28,7	67	58,3	10	8,7	5	4,3	-	-	115	67,3		
24 Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler	1. yıl	5	19,2	16	61,5	4	15,4	1	3,8	-	-	26	15,2	,002	9
	2. yıl	-	-	7	50	7	50	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	11	68,8	-	-	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	21	18,3	80	69,6	9	7,8	5	4,3	-	-	115	67,3		
25 Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar	1. yıl	5	19,2	20	76,9	-	-	1	3,8	-	-	26	15,2	,778	9
	2. yıl	2	14,3	11	78,6	1	7,1	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	12	75	-	-	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	29	25,2	76	66,1	8	7	2	1,7	-	-	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kıdem</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorum</i>		<i>Katılıyorum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
26 Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler	1. yıl	1	3,8	14	53,8	9	34,6	2	7,7	-	-	26	15,2	,838	12
	2. yıl	-	-	8	57,1	4	28,6	2	14,3	-	-	14	8,2		
	3. yıl	1	6,3	7	43,8	5	31,3	3	18,8	-	-	16	9,4		
	4. yıl	15	13	61	53	28	24,3	10	8,7	1	0,9	115	67,3		
27 Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler	1. yıl	1	3,8	15	57,7	5	19,2	5	19,2	-	-	26	15,2	,125	12
	2. yıl	-	-	10	71,4	2	14,3	1	7,1	1	7,1	14	8,2		
	3. yıl	1	6,3	10	62,5	3	18,8	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	11	9,6	71	61,7	25	21,7	8	7	-	-	115	67,3		
28 Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar	1. yıl	9	34,6	16	61,5	1	3,8	-	-	-	-	26	15,2	,841	12
	2. yıl	6	42,9	7	50	-	-	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	9	56,3	5	31,3	1	6,3	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	58	50,4	47	40,9	5	4,3	4	3,5	1	0,9	115	67,3		
29 Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler	1. yıl	-	-	7	26,9	9	34,6	8	30,8	2	7,7	26	15,2	,011	12
	2. yıl	-	-	5	35,7	4	28,6	5	35,7	-	-	14	8,2		
	3. yıl	-	-	5	31,3	1	6,3	10	62,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	15	13	48	41,7	26	22,6	24	20,9	2	1,7	115	67,3		
30 Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar	1. yıl	1	3,8	8	30,8	13	50	3	11,5	1	3,8	26	15,2	,466	12
	2. yıl	-	-	6	42,9	5	35,7	3	21,4	-	-	14	8,2		
	3. yıl	-	-	10	62,5	4	25	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	10	8,7	54	47	32	27,8	18	15,7	1	0,9	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinitikle Katılıyor</i>		<i>Katılıyor</i>		<i>Kararsız</i>		<i>Katılmıyor</i>		<i>Kesinitikle Katılmıyor</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
31 Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar	1. yıl	-	-	20	76,9	4	15,4	2	7,7	-	-	26	15,2	,437	12
	2. yıl	-	-	8	57,1	3	21,4	3	21,4	-	-	14	8,2		
	3. yıl	1	6,3	10	62,5	3	18,8	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	19	16,5	65	56,5	18	15,7	11	9,6	2	1,7	115	67,3		
32 Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir	1. yıl	3	11,5	17	65,4	6	23,1	-	-	-	-	26	15,2	,55	9
	2. yıl	2	14,3	9	64,3	2	14,3	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	3	18,8	10	62,5	2	12,5	1	6,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	20	17,4	81	70,4	8	7	6	5,2	-	-	115	67,3		
33 Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir	1. yıl	6	23,1	18	69,2	1	3,8	1	3,8	-	-	26	15,2	,486	9
	2. yıl	3	21,4	8	57,1	2	14,3	1	7,1	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	8	50	2	12,5	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	37	32,2	65	56,5	11	9,6	2	1,7	-	-	115	67,3		
34 Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir	1. yıl	3	11,5	17	65,4	4	15,4	2	7,7	-	-	26	15,2	,493	9
	2. yıl	-	-	10	71,4	2	14,3	2	14,3	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	9	56,3	3	18,8	0	0	-	-	16	9,4		
	4. yıl	28	24,3	61	53	15	13	11	9,6	-	-	115	67,3		
35 Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir	1. yıl	5	19,2	17	65,4	3	11,5	1	3,8	-	-	26	15,2	,827	9
	2. yıl	6	42,9	8	57,1	-	-	-	-	-	-	14	8,2		
	3. yıl	5	31,3	10	62,5	1	6,3	-	-	-	-	16	9,4		
	4. yıl	38	33	63	54,8	10	8,7	4	3,5	-	-	115	67,3		

Tablo 6'nın devamı - Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Aynı Sınıfla Çalışılan Yıl Değişkenine Göre İncelenmesi

	<i>Kadem</i>	<i>Kesinlikle Katılıyorrum</i>		<i>Katılıyorrum</i>		<i>Kararsızım</i>		<i>Katılmıyorum</i>		<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>		<i>Toplam</i>		<i>X²</i>	<i>df</i>
		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>		
36 Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır	1. yıl	1	3,8	19	73,1	1	3,8	5	19,2	-	-	26	15,2	,245	12
	2. yıl	2	14,3	8	57,1	1	7,1	2	14,3	1	7,1	14	8,2		
	3. yıl	3	18,8	8	50	3	18,8	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	18	15,7	46	40	24	20,9	21	18,3	6	5,2	115	67,3		
37 Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar	1. yıl	2	7,7	19	73,1	4	15,4	1	3,8	-	-	26	15,2	,015	9
	2. yıl	2	14,3	8	57,1	1	7,1	3	21,4	-	-	14	8,2		
	3. yıl	4	25	8	50	2	12,5	2	12,5	-	-	16	9,4		
	4. yıl	20	17,4	84	73	10	8,7	1	0,9	-	-	115	67,3		
38 Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar	1. yıl	-	-	12	46,2	7	26,9	6	23,1	1	3,8	26	15,2	,406	12
	2. yıl	1	7,1	9	64,3	1	7,1	3	21,4	-	-	14	8,2		
	3. yıl	1	6,3	7	43,8	3	18,8	5	31,3	-	-	16	9,4		
	4. yıl	14	12,2	52	45,2	22	19,1	27	23,5	-	-	115	67,3		

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin aynı sınıfla çalıştıkları yıl ile ankete verdikleri yanıtların ilişkilerini belirlemeyi amaçlayan ki-kare bağımsızlık testi sonuçları yukarıda yer almaktadır. Bu bağlamda Tablo 6 incelendiğinde, “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %73,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile katılıyorum seçeneği ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %52,2 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. “Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 24,556, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneği ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %52,2 ile “Katılıyorum” yanıtları öne çıkmaktadır. “Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (9) = 15,367, p > .05$).

Tablo 6’dan “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %53,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %35,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %37,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. “Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,866, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,3 ile “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,9 ile “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Katılıyorum” seçeneği ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %45,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,866, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %92,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri belirlenmiştir. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %53 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri anlaşılmaktadır. “Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 16,773, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,3 ile “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,9 ile “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %36,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 13,121, p > .05$).

Tablo 6’da “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %34,6 ile “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan

öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Katılmıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %37,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. 6’da “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 14,251, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %53,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %64,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %60 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 15,998, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,3 ile “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %31,3 ile “Katılıyorum” ve “Kararsızım” seçeneklerini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %36,5 ile “Katılmıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 16,991, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %38,5 ile “Katılmıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %35,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum”

seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %40 ile “Katılmıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,321, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %53,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %85,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçeneklerini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %61,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 7,894, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %67,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 6,495, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %41,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler seçeneklerin bir

listesini oluştururken zaman baskısını hissederler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 13,685, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %60,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 17,021, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %52,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 5,37, p > .05$).

Tablo 6’da “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkindir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %48,7 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkindir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan

yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 6,701, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geğmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri görölürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %64,3 ile “Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %75 ile “Katılıyorum” seğeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %56,5 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seğeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geğmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,008, p>.05$).

Tablo 6’da “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri görölürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,9 ile “Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %68,8 ile “Katılıyorum” seğeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %51,3 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seğeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 19,958, p>.05$).

Tablo 6’da “Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %65,4 ile “Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri görölürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seğeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” seçeneklerini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %53,9 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seğeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Eğitim

karar verme becerisini geliştiren bir etkidir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 10,456, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %68,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %64,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 5,117, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %65,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %68,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %62,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 11,014, p>.05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %69,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %64,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %60 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında

yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 2,946$, $p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %68,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %58,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,404$, $p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %68,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %69,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 25,866$, $p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %76,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %78,6 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %75 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %66,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesi ile aynı sınıfta çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 5,61$, $p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %53,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri görülürken, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %53 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 7,295, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %61,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 17,717, p > .05$).

Tablo 6’da “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %61,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %50,4 ile “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 7,251, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan

öğretmenlerin %34,6 ile “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %35,7 ile “Katılıyorum” ve “Katılmıyorum” seçeneklerini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılmıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %41,7 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 25,857, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Kararsızım” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %42,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %47 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunun farkındadırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 11,753, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %76,9 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %56,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 12,114, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %65,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta

görev yapan öğretmenlerin %64,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %70,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 7,841, p > .05$).

Tablo 6’da “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %69,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %56,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (12) = 8,485, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %65,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %71,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %56,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %53 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (9) = 8,412, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %65,4 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı

sınıfta görev yapan öğretmenlerin %62,5 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %54,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(9) = 5,083, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %73,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %40 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(9) = 14,927, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %73,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %57,1 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %50 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %40 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(9) = 14,927, p > .05$).

Tablo 6’da “Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesine 1 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %46,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri, 2 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %64,3 ile “Katılıyorum” seçeneğini işaretledikleri anlaşılmaktadır. Bunun yanında 3 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin %43,8 ile “Katılıyorum” seçeneğini ve 4 yıldır aynı sınıfta görev yapan öğretmenlerin ise %45,2 ile “Katılıyorum” seçeneğini tercih ettikleri belirlenmiştir. “Öğrenciler bir

sorunun çözümlü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar” maddesi ile aynı sınıfla çalışılan yıl değişkeni arasında yapılan ki kare analizi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2 (9) = 12,505, p > .05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde verilerin analizi sonucu ulaşılan bulgulardan elde edilen sonuçlara, sonuçların alanyazındaki diğer araştırma bulguları ile tartışılmasına, uygulamaya ve yapılacak araştırmalara dönük önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

İlköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda ortaya konan sonuçlar kişisel ve çevresel özellikler ile kararın niteliği ve karar verme süreciyle ilgili özellikler olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu özelliklerle ilişkilendirilmiş sonuçlar aşağıdaki biçimiyle sunulmaktadır.

Kişisel Özelliklere İlişkin Sonuçlar

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda, öğrencilerin kişisel özellikleri arasında akademik başarı, cinsiyet, geçmiş yaşantılar ve karar verme stili ile ilgili sonuçlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Araştırma sonucunda, akademik başarısı yüksek öğrencilerin problem durumunu daha uygun biçimde tanımladığı, problem durumunun tanımlanması sürecinde akademik başarının önemli bir etken olduğu, öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullandıkları belirlenmiştir. Bunun yanında eğitimin karar verme becerisini geliştiren bir etken olduğu ve öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullandıkları sınıf öğretmenlerinin görüşlerine yansıyan sonuçlar arasındadır.
- Araştırma sonucunda, karar verme sürecinin önemli basamaklarından biri olan araştırma yapma konusunda kız öğrencilerin daha önde olduğunu belirten

öğretmenler (%40,9) bulunmakla birlikte kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında karar verme sürecinde farklılık bulunmadığı biçiminde görüşler (%38) de belirlenmiştir. Bu özellikle ilişkilendirilen anket maddesine ilişkin yapılan ki kare analizinde cinsiyet değişkeninin verilen yanıtları etkilediği belirlenmiştir. Bir başka deyişle “Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur” maddesiyle cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

- Yapılan araştırma sonucunda, öğrencilerin karar vermede ön bilgilerden yararlandığı, olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalandıkları ve günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalandıkları belirlenmiştir.
- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, öğrencilerin ilk önlerine gelen seçeneğe yöneldikleri, sezgilerine güvenerek karar aldıkları, bilgi toplamak yerine tepkisel ve acele karar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çevresel Özelliklere İlişkin Sonuçlar

İlköğretim öğrencilerinin sosyal çevresini oluşturan aile, öğretmen ve arkadaş grubu aynı zamanda karar verme becerisiyle ilişkilendirilen çevresel özellikleri de oluşturmaktadır. Bu bağlamda ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda çevresel özelliklerle ilgili sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisiyle ilgili olarak, öğrencilerin karar alırken aile desteğine ihtiyaç duyduğu ve öğrencilerin tercih süreçlerinde ailelerinin etkili olduğu öğretmenlerin çoğunun (%66,1) dile getirdiği bir konudur. Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlandığı belirlenmiştir.
- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisiyle ilgili olarak, öğrencilerin karar verme sürecinde genellikle öğretmenlerinden yardım aldıkları, bu nedenle de öğretmenin önemli bir etken olduğu görülmüştür. Bu bağlamda problem durumunun tanınması sürecinde, karar verme aşamasında öğrencilerin

yardım aldıkları kişilerden birinin öğretmen olduğu, öğretmen görüşlerine yansımıştır. Bunun yanında öğrencilerin bazı kararları öğretmene bıraktıkları da araştırma sonuçları arasındadır.

- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisiyle ilgili olarak arkadaş grubunun, öğrencilerin tercih süreçlerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, öğrencilerin karar verirken arkadaşlarıyla beraber hareket etme eğiliminde oldukları ve karar süreçlerinde arkadaşlarından etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Kararın Niteliğine İlişkin Sonuçlar

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin öğretmen görüşleri doğrultusunda, kararın niteliğine ilişkin kararın karmaşıklık derecesi, kararın önemi ve verilen süre ile ilgili özellikler sonuçlara aşağıdaki biçimde yansımıştır.

- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin, karşılaştıkları karmaşık ve önemli nitelikteki sorunlar, problemi algılama ve çözüm yolları üretmelerini güçleştirmektedir. Bu bağlamda araştırmada, öğrenciler için oluşturulan seçeneklerin fazla olmasının, karar verilmesini güçleştirdiği belirlenmiştir. Öğrenciler ortaya çıkan sorunun karmaşıklık derecesine bağlı olarak, sorunu algılamada güçlük yaşayabilmektedir.
- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, öğrencilerin hangi kararın önemsiz olduğunun bilincinde oldukları görüşünde oldukları belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin önemli kararların ardından değerlendirme yapma eğiliminde oldukları ve önemli kararlar alırken süreç becerilerini eksiksiz takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, özellikle soyut işlemler dönemine yeni geçen öğrencilerin karşılaştıkları problemler hakkında yaptıkları araştırmaların uzun sürdüğü belirlenmiştir. Bunun yanında konuya ilişkin bilgi toplama sürecinde çok fazla zaman harcadıkları ve süreçte zaman baskısını hissettikleri araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Karar Verme Süreç Becerilerine İlişkin Sonuçlar

- Araştırma sonunda, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme sürecinde, sahip olması gereken süreç becerilerinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu süreç becerilerinin uygun kullanımı ile ilgili öğrencilerin sorunu anlama konusunda zaman zaman problemler yaşadıkları ve karar verilmesi gereken konuya ilişkin ayrıntılı bilgiler topladıkları belirtilmiştir.
- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, bir karar oluştururken öğrencilerin birden çok alternatif arama eğiliminde oldukları ve seçenekleri görme isteklerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tartışma

İlköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, amaca yönelik olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve anket yardımıyla veriler elde edilmiştir. Bu veriler ve verilerin analizi ile elde edilen bulgulara göre, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerisi kişisel ve çevresel özelliklerden, kararın niteliği ve karar verme süreç becerileriyle şekillendiği belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda, karar verme sürecinde etkili olan akademik başarı, cinsiyet, geçmiş deneyimler ve karar verme stili gibi kişisel değişkenlerin öne çıktığı belirlenmiştir. Karar durumunun algılanması, karar verilecek duruma ilişkin bilgi toplanması gibi süreç becerilerinin gelişmesi ve bu becerilerin etkili biçimde kullanılması akademik başarısı yüksek öğrencilerde görülen bir özellik olduğu bu çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ortak görüşüdür. Bu yönüyle Ormond ve diğerlerinin (1992) kişisel bilgi, mesleki bilgi ve strateji oluşturma becerisinin genç ve orta ergenler arasında sınıflandırdığı ve daha büyük ergenlerin daha fazla bilgiye ve daha yeterli karar verme becerisine sahip olduğunun tespit edildiği yönündeki bulguları, bu çalışmayla benzerlik göstermektedir. Benzer biçimde Ball, Mann ve Stamm (1994) üstün yetenekli öğrencilerin karar verme becerileriyle ilişkili

süreç becerilerini inceledikleri çalışmada, üstün yetenekli çocukların karar verme ile ilgili becerilerinin normal çocuklardan çok fazla olduğu, karar verme uzmanlarının sahip olduğu beceriler arasında paralellikler tespit etmiştir. Ann (1989) akademik başarının öğrencilerin karar verme stilleriyle ilişkisini araştırdığı çalışmada, akademik başarısı yüksek olan lise öğrencilerinin daha çok düşünerek ve daha sistemli karar verdiklerini; akademik başarısı düşük öğrencilerin ise, daha fazla içtepisel ve aceleci karar verme davranışı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Zekâ ve akademik başarının karar verme becerisine etkisi bağlamında iki araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlarla bu araştırmanın sonuçlarının örtüştüğü söylenebilir.

Karar verme ile ilgili araştırmalarda kullanılan cinsiyet özellikleriyle ilgili olarak tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu çalışmada karar verme süreçleri içerisinde özellikle kız öğrencilerin daha çok araştırma yaptığı öğretmenlerin yarısından fazlası tarafından dile getirilen bir konudur. Buna karşın öğretmenlerin yarıya yakını ise kız öğrencilerle erkek öğrenciler arasında karar verme sürecinde bir fark bulunmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Araştırmada yapılan anlamlılık ilişkisinde de cinsiyet bakımından tek fark bu özellikle ilgilidir. Tiryaki (1997) üniversite öğrencileri üzerinde karar verme stratejilerinin farklılığını belirlemek üzere yaptığı çalışmada cinsiyet açısından kız öğrencilerin içtepisel karar verme puan ortalamaları erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkarken kararsızlık ve mantıklı karar verme stratejileri puan ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna karşın Kesici (2002) yaptığı çalışmada kızların mantıklı karar verme stilini erkeklerden daha yüksek düzeyde kullandıkları sonucunda ulaşılmıştır. Avşaroğlu ve Üre (2007)'nin yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri puan ortalamaları, öğrencilerin cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu çalışmada yer alan cinsiyetin bireylerin mantıklı karar alma sürecinde bir faktör olmaması yönüyle, Tiryaki (1997)'nin yaptığı çalışma ve Avşaroğlu ve Üre (2007)'nin yaptığı çalışmayla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Karar verme stillerinin cinsiyetle ilişkisini incelendiği başka bir çalışmada Gürçay (1998) ilgisizlik ve kaçınma karar verme stilinde erkek öğrencilerin puanlarının kız öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Kesici (2002)'nin çalışmasında yer alan kız öğrenciler lehine sonuç ile kız öğrencilerin karar verme sürecinde daha çok

araştırma yaptıklarını gösteren bu araştırma sonucunun benzerlik gösterdiği söylenebilir.

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin öğretmen görüşlerine bağlı olarak, geçmiş deneyimlerin karar verme sürecinde etkili olan bir kişisel özellik olduğu belirlenmiştir. Özellikle öğretmenlerin çoğunluğu tarafından dile getirilen, öğrencilerin karşılımlarına çıkan durumlarda geçmiş deneyimlerin yardımıyla kararlar aldıkları belirlenmiştir. Araştırmanın bu yöndeki bulgusunu vurgulayan bir çalışma bulunmamasına karşın Dilmaç ve Bozgeyikli (2009) yaptıkları çalışmada, bireyin bilişsel ve duyuşsal olarak kendi yaşamını değerlendirmesi şeklinde tanımlanan öznel iyi oluş ile karar verme stilleri arasındaki ilişki karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda, bireylerin karar verirken alternatifleri mantıklı bir biçimde değerlendirmesinin, önsezilerine ve duygularına güvenme düzeylerdeki artışın, onların öznel iyi oluşlarını da artıracığı tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmadaki, geçmiş deneyimlerin bireylere kazandırdığı güven ve mantıklı değerlendirme yapma becerisinin karar süreçlerindeki olumlu etkisi bu araştırma ile ilişkilendirilebilir.

Araştırma sonucunda, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin genellikle önlerine gelen ilk seçeneğe yöneldikleri, öğretmenlerin çoğunluğu tarafından belirtilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin karar verme sürecinde sezgilerine güvendikleri ve bilgi toplamak yerine tepkisel ve aceleci karar verme stillerini tercih ettikleri öğretmenlerin yarısından fazlasının ortak görüşüdür. İlgili alanyazın incelendiğinde daha büyük yaş gruplarında (ergenlik ve sonrası) olmakla birlikte en yoğun araştırmalar bu bağlamda yoğunlaşmaktadır. Klayman (1985) karar verme becerisine gelişimsel bir bakış açısı ile bakmıştır. Yapılan çalışma, 12 yaş çocuklarının stratejik karar verme ile ilgili temel kavramları anlayabildikleri fakat karar stratejilerini sınıflama ve düzenli bir şekilde kullanma konusunda sorunlar yaşadığını ortaya koymuştur. Yetişkinlerin deneyimlerini öne çıkaran Klayman (1985)'a göre çocukların konuya ilişkin genel ilkelerin varlığından haberdar oldukları fakat kullandıkları stil ve stratejileri bir araya getirmekte güçlük yaşadıkları belirtilmektedir. Denise (1989), yaptığı çalışmada ilköğretim ikinci, beşinci ve sekizinci sınıf öğrencileri arasında kullanılan karar stratejilerinin karar durumlarına göre değişimini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda, ikinci sınıf öğrencilerinin karar stratejilerini etkili kullanamadıklarını, buna karşın beşinci ve

sekizinci sınıf öğrencilerinin mantıklı karar stratejileriyle hareket ettikleri belirlenmiştir. Erözkan (2011) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışma sonucunda, ailelerini demokratik olarak algılayan bireylerin daha mantıklı kararlar verdiği, ailelerini demokratik ve ilgisiz algılayan bireylerin daha bağımsız kararlar verdiği ve ailelerini ilgisiz, tutarsız ve otoriter olarak algılayan bireylerin karar vermekte güçlük yaşadığı tespit edilmiştir. Edelekoğlu (1996) tarafından yapılan araştırmada anne-baba tutumları ile tercih edilen karar verme stratejileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda bağımsız kararlar veren bireylerin demokratik anne babaların çocukları olduğu belirlenmiştir. Alanyazında ele alınan araştırmalarda öğrencilerin yaş ilerledikçe mantıklı stil ve stratejileri kullanma yetkinliklerinin geliştiği görülmekle birlikte, öğrencilerin maruz kaldıkları ebeveynlik tutumlarına bağlı olarak bağımlı kararlar aldıkları görülmektedir. Bu bağlamda bu araştırma ilköğretim 4. sınıf seviyesindeki öğrencilerin karar verme stillerinden mantıklı karar verme stillerini kullanamaması yönünden Klayman (1985)'in araştırması ile örtüşmekte Denise (1989)'in araştırmasıyla ters düşmektedir.

Karar verme sürecinde etkili olan çevresel özellikler arasında yer alan aile, öğretmen ve arkadaş grubu gibi etmenler karar verme durumunda kalmış olan ilköğretim 4. sınıf öğrencilerine kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz etkilerinin olduğu belirtilmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından, öğrencilerin aile desteğine muhtaç olduğu belirlenmekle birlikte, ailelerin zaman zaman tercih süreçlerinde baskıcı unsuru oldukları ve kararları doğrudan etkiledikleri belirtilmiştir. Bilgi toplama sürecinde ise eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının daha az zorlandıkları öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görüşüdür. Brown ve Mann (1990) bazı değişkenlere göre ergenlerin aile kararlarına katılımını ve aile yapısının ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, ergenlerin aile kararına katılımında ailenin tutumunun etkisini, sadece yapısal değişkenlerle ilgili olarak tespit edilmiştir. Tunç (2011) yapmış olduğu çalışmada, ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ile algılanan ana-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, eğitim düzeyi düşük annenin çocuklarının karar vermede öz saygılarının düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte Erözkan (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, demokratik olarak algılanan ailelerin çocuklarının daha mantıklı kararlar aldığı yönünde

sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak, konuyla ilgili üç araştırmada da ailenin çocuklarının kararına olumlu etkisinin olduğu belirlenmiştir. Bu yönüyle araştırmada ortaya çıkan ailenin kararlara olumlu etkilerinin ortaya çıktığı sonuçlarla, söz konusu araştırma sonuçlarının paralellik gösterdiği söylenebilir.

İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin görüşleri arasında yer alan öğretmen, öğrencinin sosyal çevresini oluşturan önemli bir etken olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin yardım görevini üstlendikleri ve karar süreçlerinde zaman zaman sorumluluğu üstlenmek zorunda kaldıkları, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun görüşleri çerçevesinde tespit edilmiştir. Candangil (2005) lise öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, öğretmenleri yaşadıkları sorunlarda başvurdukları bir kaynak olarak görmektedir. Öğrencilerin destek düzeyini artıran bir faktör olarak öğretmenin karar vermede öz saygıya etkisini vurgulayan çalışma, öğretmenlerden “her zaman” destek alan öğrencilerin karar vermede öz saygılarının yüksek olduğu biçiminde sonuç vermiştir. Öğretmenin karar verme sürecinde oynadığı destek rolün vurgulanması bağlamında söz konusu çalışmanın, bu araştırmada yer alan öğretmenin karar süreçlerindeki rolü ile örtüştüğü söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine dayalı olarak, karar verme sürecinde öğrencinin beraber hareket ettiği ve kararlarına zaman zaman etki eden arkadaş çevresinin durumu tanımlama aşamasında özellikle etkili olduğu belirlenmiştir. Bednar ve Fisher (2003), araştırmalarında ergenlerin karar verme becerisi ve ebeveynlik stili arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırma sonunda, ebeveynlerinin stili ne olursa olsun ergenlerin sosyal çevrelerine etki edecek kararlar alırken arkadaşlarına danıştıklarını ortaya koymuşlardır. Ergenlerin bilgiye dayalı kararlar için daha çok arkadaşlarına danıştıklarını, ailelerini ihmalkâr – reddedici olarak algılayan ergenlerin ahlaki ve bilgiye dayalı kararlar için ailelerinden çok arkadaşlarına başvurdukları sonucuna ulaşmışlardır. Sonuç olarak, söz konusu araştırmada ortaya konan öğrencilerin çevresinde bulunan kişileri bilgi kaynağı biçiminde kullandıkları ve önemli konularda danışacakları kişiler olarak gördükleri biçimindeki sonuçlarla, bu araştırmada ortaya konan arkadaşların karar vermede etkin olduğu yönündeki sonuçların örtüştüğü söylenebilir.

Öğrencilerin verdikleri kararların nitelikleri, kararın etkili bir biçimde alınmasını güçleştirmektedir. Bu araştırmada yer alan karar için verilen süre, kararın karmaşıklığı,

karar veren kişi sayısı gibi karar verilecek durumla ilgili özellikler öğrencilerin kararlarını etkilemektedir. Gardner ve Steinberg (2005) yılında yaptıkları 13 – 16 yaş arasındaki ergenlerin ve 18 – 22 yaş arasındaki genç yetişkinlerin karşılaştıkları sorunlara getirdikleri çözümlerde risk algılarının ve aldıkları riskli kararların kişi sayısına bağlı olarak değiştiği görülmüştür. Bireyler yanlarında yaşatlarının bulunduğu zamanlarda daha riskli kararları alabildikleri tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada elde edilen kişi sayısına bağlı olarak karar alma süreçlerindeki rahatlama bu araştırmanın karar veren kişi sayısı ile ilgili sonuçlarıyla ilişkilendirilebilir.

İlköğretim öğrencileri zaman zaman önemli kararlar almak durumunda kalabilirler. Özellikle üst öğrenim basamağının 4. sınıf sonunda tercih edilmesi sürecinde ya da seçmeli derslerin tercihinde zorlandıkları belirtilen öğrenciler için öğretmenlerin neredeyse yarısı hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunu fark edemediklerini, önemli kararların ardından değerlendirme yaptıklarını ve önemli kararları alırken süreç basamaklarını eksiksiz takip ettiklerini belirtmişlerdir. Kuzgun (2006), bireylerin verdikleri kararlarda mantıklarını kullanmalarına olumsuz etki eden özellikleri belirtirken sorunun önemi ve risk derecesini de saymaktadır. Birden çok kişinin etkileneceği durumlarda insanların daha sistemli kararlar verdiğini belirten Kuzgun (2006) ile bu araştırmada ortaya çıkan önemli kararların eksiksiz takip edilen süreç becerileriyle gerçekleştiği yolundaki sonuçlar örtüşmektedir.

Öğrencilerin verdikleri kararı kesinleştirmesi için onlara tanınan sürenin yeterli olması gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını öğrencilere karar verme sürecinde yeterli sürenin öneminden bahsetmektedir. Öğrencilerin araştırma yaparken, seçeneklerin listesini oluştururken ve bilgi toplama sürecinde zaman baskısını hissettikleri belirlenmiştir. Dror, Katona ve Mungur (1998) riskli durumlardaki kararları yaş faktörüne bağlı olarak değişen koşullarda araştırmışlardır. Araştırmanın sonucunda yaşlı kişilerin önemli durumlarda karar alırken daha az zamana ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Buna karşın daha genç bireylerin karar vermeleri için zamana ihtiyaç duydukları araştırma sonuçlarına yansımıştır. Araştırmada elde edilen süre ile ilgili sonuçlar, ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme sürecinde ihtiyaç duyduğu yeterli süreye ilişkin sonuçlarla örtüşmektedir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen öneriler "Uygulamaya Yönelik Öneriler" ve "Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler" biçiminde iki başlık altında sunulmuştur.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin olarak ailenin ve öğretmenin rolü konusunda paydaşların bilgilendirilmesi sağlanabilir.
- Sınıf içinde öğrenme süreçlerinde rol alan öğretmen ve öğrencilerin kararlar üzerindeki etkisine dönük öğretmenlere bilgilendirmeler yapılabilir.
- Öğrencilerin karar alma süreçlerini uygun biçimde gerçekleştirebilmesi için öğretmenlerin örnek uygulamalar ile durumu tanıma süreçlerine yoğunlaşmaları sağlanabilir.

Yapılacak Araştırmalar Yönelik Öneriler

- İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin sınıf içi uygulamaları kapsayan uzamsal çalışmalar yapılabilir. Bu amaç doğrultusunda geliştirilebilecek bir modelin sınanmasına yönelik bir araştırma desenlenebilir.
- Öğrencilerin karar süreçlerinde rol alan çevresel faktörler bütününe katılımıyla tarama niteliğinde geniş çaplı bir çalışma desenlenebilir.
- Araştırma sonuçları, karar verme becerisine dönük uygulanacak eğitim programlarının üst öğrenim basamaklarında etkili olduğunu belirtmektedir. İlköğretim 4. sınıf seviyesinde kazandırılması gereken bir beceri olan karar verme becerisine ilişkin alt sınıflara yönelik araştırmalar artırılabilir.

EKLER

1. Karar Verme Becerisi Anketi
2. Okul Listesi
3. Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzin Belgesi

EK 1
KARAR VERME BECERİSİ ANKETİ

Sevgili Öğretmenlerim;

Bu anketle toplanacak veriler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak, herhangi bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın amaçlarına ulaşması için anketi içtenlikle doldurmanız, büyük önem taşımaktadır.

Anketimiz iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise öğrencilerinizin karar verme becerilerine ilişkin öğretmenlerin görüşlerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

2. Mesleki Kıdeminiz

1 yıldan az 6-10 yıl
 1-5 yıl 11-15 yıl 16 yıl ve üzeri

3. Mezun olduğunuz alan

Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı
 Diğer, belirtiniz.....

4. Bu sınıfla kaçınıcı yılınız?

1. 2. 3. 4.

Karar Verme Becerisi Anketi

		Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Öğrenciler karar verirken önceki bilgilerden yararlanırlar					
2	Öğrenciler karar verirken birden çok alternatifi değerlendirirler					
3	Karar verme sürecinde kızlar erkeklere oranla daha fazla araştırma yapar					
4	Öğrenciler ilk anda hoşlarına giden seçeneğe yönelirler					
5	Öğrenciler karar alırken ailelerinin desteğine ihtiyaç duyarlar					
6	Öğrenciler karar verirken konuyla ilgili ayrıntılı bilgiler toplarlar					
7	Karar verme sürecinde kızlar ve erkekler arasında herhangi bir fark yoktur					
8	Öğrenciler sorunu anlama konusunda problemler yaşamaktadır					
9	Öğrenciler problemler hakkında yaptıkları araştırmalar uzun zaman almaktadır					
10	Öğrenciler önemli kararların ardından, yeniden değerlendirme yaparlar					
11	Öğrencilerin tercihlerinde arkadaşları etkili olmaktadır					
12	Öğrencilerin tercihlerinde aileleri etkili olmaktadır					
13	Öğrenciler seçeneklerin bir listesini oluştururken zaman baskısını hissederler					
14	Öğrenciler için oluşturulan seçeneğin fazla olması, karar vermeyi güçleştirir					
15	Öğrenciler karmaşık problemler için geliştirilen seçenekler arasında karar vermekte zorlanırlar					
16	Problem durumunun tanımlanması sürecinde, öğretmen önemli bir etkidir					
17	Öğrenciler olumlu ve olumsuz seçenekleri belirlerken geçmiş deneyimlerinden faydalanmaktadırlar					
18	Eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocukları, karar durumuyla ilgili bilgi toplama sürecinde daha az zorlanmaktadır					
19	Eğitim karar verme becerisini geliştiren bir etkidir					
20	Öğrenciler karmaşık problemleri anlamakta güçlük yaşamaktadırlar					
21	Öğrenciler karar verirken, arkadaşlarıyla beraber hareket etmeyi tercih ederler					
22	Öğrenciler karar verirken öğretmenlerden yardım almayı tercih ederler					
23	Öğrenciler karar verirken arkadaşlarından etkilenirler					
24	Öğrenciler karşılaştıkları problemlere ilişkin seçenekleri görmek isterler					
25	Öğrenciler ödevlerini nasıl yapacakları konusunda karar verirken ailelerinden yardım alırlar					
26	Öğrenciler karar verirken zaman zaman sezgilerine güvenirler					
27	Öğrenciler bazı kararları öğretmene bırakmayı tercih ederler					
28	Akademik başarısı yüksek öğrenciler problem durumunu daha uygun biçimde tanımlar					
29	Öğrenciler önemli konularda karar verirken bütün süreç basamaklarını eksiksiz takip ederler					
30	Öğrenciler hangi kararın önemli hangi kararın önemsiz olduğunu farkındadırlar					
31	Öğrencilerin günlük hayatla ilgili çatışmaların üstesinden gelmek için geçmiş deneyimlerinden faydalanırlar					
32	Öğrencilerin geçmiş deneyimleri problem durumunun farkına varılması sürecinde önemlidir					
33	Bir problem durumunu tanımlama sürecinde akademik başarı önemli bir etkidir					
34	Öğrenciler problem durumlarında bilgi toplamak yerine acele karar vermeyi tercih etmektedir					
35	Öğrencilerin karar verme sürecinde aile önemli bir etkidir					
36	Öğrencilerin bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde kızlar ve erkekler arasında fark bulunmaktadır					
37	Öğrencilerin karar verirken başka derslerde edindikleri becerileri kullanırlar					
38	Öğrenciler bir sorunun çözümü için bilgi toplama sürecinde, çok fazla zaman harcamaktadırlar					

EK 2
Okul Listesi

Okul Adı	Eğitim Bölgesi
Ticaret Odası İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Av. Mail Büyükerman İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Cahit Kural İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
75. yıl Özel İdare İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Çamlıca Ticaret Odası İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Cevat Ünügör İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Ertuğrul Gazi İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Mualla Zeyrek İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Reşat Benli İlkokulu	ERTUĞRUL GAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Barbaros İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
İstiklal İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Mustafa Kemal İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Yarb. Mehmet Yaşar Gülle İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Ahmet Olcay İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Ahmet Olcay İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Av. Şahap Demirer İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
TOKİ Şh. Emre Bolat İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
TED Eskişehir Özel İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Özel Çağdaş İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Özel Çağfen İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Özel Atayurt İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
MAT-FKB Özel Gelişim İlkokulu	ULUÖNDER EĞİTİM BÖLGESİ
Mithat Paşa İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Ülkü İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Dumlupınar İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Cumhuriyet İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Pilot Binbaşı Ali Tekin İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Suzan Gürcanlı İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Şh. Piyade Ast. Çvş. Soner Özübek İlkokulu	BAHÇELİEVLER EĞİTİM BÖLGESİ
Hürriyet İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Ali Rıza Efendi İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
İsmet Paşa İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Korgeneral Lütfi Akdemir İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Yavuz Selim İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Tunalı İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Muttalip Atatürk İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
Özel Samanyolu Ümit İlkokulu	FATİH EĞİTİM BÖLGESİ
100.yıl İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
TEİ Alparslan İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ

Şh. Piy. Üst. Tğ. Gökhan Yavuz İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
Kazım Karabekir İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
Ziya Gökalp İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
Sinan Alagaç İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
Kozkayı İlkokulu	ESENTEPE EĞİTİM BÖLGESİ
Şeker İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Şht. Yusuf Tuna Güzey İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Mehmet Ali Yasin İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Kurtuluş İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Şh. Serkan Özaydın İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Malhatun İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
Yunusemre İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
İbrahim Karaoğlu İlkokulu	ALANÖNÜ EĞİTİM BÖLGESİ
23 Nisan İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
30 Ağustos İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Battalgazi İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Süleyman Havva Kamışlı İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Havacılar İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Halil Yasin İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Vali Münir Raif Güney İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Cengiz Topel İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
Av. Lütfi Ergökmen Özel Eğitim İlkokulu	BATTALGAZİ EĞİTİM BÖLGESİ
1. Hava İkmal Bakım Merkezi İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
İlhan Ünügör İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Vali Sami Sönmez İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Vali Ali Fuat Güven İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
24 Kasım İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Erdal Abacı İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Eti Maden İşletmeleri İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Sevinç Behiç Akaydın İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Ağapınar İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Kireç Sedat Buhuma İlkokulu	EMEK EĞİTİM BÖLGESİ
Osmangazi İlkokulu	EDEBALI EĞİTİM BÖLGESİ
Edebalı İlkokulu	EDEBALI EĞİTİM BÖLGESİ
Aziz Boale İlkokulu	EDEBALI EĞİTİM BÖLGESİ
Porsuk İlkokulu	EDEBALI EĞİTİM BÖLGESİ
Meserret İnel İlkokulu	EDEBALI EĞİTİM BÖLGESİ
Şht. Yalçın Baykuş İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
Nasrettin Hoca İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
Zübeyde Hanım İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
İsmet İnönü İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
Ahmet Hamdi Bayraktar İlkokulu	MALHATUN EĞİTİM BÖLGESİ
Adalet İlkokulu	YUNUS EMRE EĞİTİM BÖLGESİ
Milli Zafer İlkokulu	YUNUS EMRE EĞİTİM BÖLGESİ

EK 3

ESKİŞEHİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

 ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 42815220/605.01/161040
Konu: Anket Uygulama Çalışması
İzin Talebi.

05/03/2013

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nün 19/02/2013 tarih ve 226-2013 sayılı yazısı.

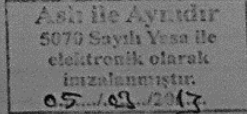
Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nden alınan ilgi yazı ile, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Bilal ÖNCÜL'ün, "İlköğretim 4.Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışması için, İlimize bağlı ek listede adı geçen İlkokul 4.Sınıf öğretmenlerine yönelik tez çalışması yapmak için izin talebinde bulunulmuş olup, 4 sayfadan oluşan anket çalışması "Araştırma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Değerlendirme Komisyonu" tarafından da incelenmiş ve uygulamanın okul ismi ve kişi adı soyadı belirtilmemek kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmediği tespit edilmiştir.

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nden alınan ilgi yazı ile, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Bilal ÖNCÜL'ün, müdürlüğümüz tarafından tasdik edilen 4 sayfadan oluşan "İlköğretim 4.Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmasını okul ismi ve kişi adı soyadı belirtilmemek kaydıyla, 2012 - 2013 eğitim - öğretim yılı 2.döneminde, İlimize bağlı ek listede adı geçen ilkokulların 4. sınıf öğretmenlerine yönelik tez çalışmasını, okul müdürlüklerinin uygun göreceği saatlerde, dersleri aksatmadan gerçekleştirilmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde takdirlerinize arz ederim.

Arif DEDE
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR.
...../03/2013
İsmail KÜRECI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Remzi **EXCELİK**
Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Tel : 0 (222) 239 72 00 -407 E-Posta Adresi :eskisehir@meb.gov.tr
Faks : 0 (222) 239 39 22 İnternet Adresi :http://eskisehir.meb.gov.tr
Ayrıntılı Bilgi:S.ERDİL E-Posta:sinavlar26@meb.gov.tr

KAYNAKÇA

- Adair, J. (2000). *Karar Alma ve Problem Çözme*. (N. Kalaycı Çev.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Akbulut, Y. (2011). Verilerin analizi. *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 141-164). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Alabaş, Ç., Baykoç, Ö.F. (2000). Monte Carlo benzetiminin bir karar problemine uygulanması. *Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 7(1), 145-149.
- Ann, A.B. (1989). Vocational decision making: Characteristics of high and low achieving academically gifted high school students. *Dissertation Abstracts International*, 50(5), 1208-A.
- Archer, E. (1980). How to make business decisions. *Management Review*.
- Avşaroğlu, S., Üre, Ö. (2007). Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 85-100.
- Ay, Ş., Akgör, H. (2008). Eleştirel düşünme gücü ile cinsiyet, yaş ve sınıf düzeyi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(2), 21-48.
- Bacanlı, F. (2000). Kararsızlık ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 7-16.
- Bacanlı, F. (2006). Personality characteristics as predictors of personal indecisiveness. *Journal of Career Development*, 32, 320-332.
- Bacanlı, F. (2012). Karar verme stratejileri ve ego kimlik statüleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, (37)163, 17-28.
- Bacanlı, H. (2011). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem A.
- Ball, C., Mann, L. and Stamm, C. (1994). Decision-making abilities of intellectually gifted and non-gifted children. *Australian Journal of Psychology*, 46, 13–20.
- Barker, A. (1998). *Daha iyi nasıl... karar verme*. (A. Çimen, Çev.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Baron, J. (1988). *Thinking and deciding*. Cambridge University Press, New York.
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretimi kaynak üniteler*. Ankara: YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi.
- Baş, T. (2006). *Anket nasıl hazırlanır? Nasıl uygulanır? Nasıl değerlendirilir?*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1982). *Eğitim psikolojisi, modern eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Emel Matbaası.
- Baysal, Z. N. ve Öztürk, C. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde süreç odaklı öğretim yaklaşımı: Probleme dayalı öğrenme. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (Ed.), *İlköğretim çağına genel bir bakış* içinde (s. 265-278). İstanbul: Morpa Yayınları.
- Baysal, Z.N. (2009). An application of the decision-making model for democracy education: a sample of a third grade social sciences lesson. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 9 (1), 75-84.
- Bednar, E. D. ve Fisher, T. D. (2003). Peer referencing in adolescent decision making as a function of perceived parenting style. *Adolescence*, 38 (152), 607 – 621.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. (D. A. Özçelik Çev.). Ankara: Milli Eğitim Basımevi. (Orijinal eser 1913 yılında basılmıştır.).
- Bowkett, S. (2006). *100 ideas for teaching thinking skills*. New York: Continuum International Publishing Group.

- Brown, J., Abdallah, S.S., Ng, R. (2011). Decision making styles East and West: Is it time to move beyond cross-cultural research. *International Journal of Sociology and Anthropology*, 3(12), 452-459.
- Brown, J.E., Mann, L. (1990). The relationship between family structure and process variables and adolescent decision making. *Journal of Adolescence*, (13)1, 25-37.
- Byrnes, J.P. (1998). *The nature and development of decision making: a self regulation model*. Mahwah, New Jersey: Erlbaum.
- Byrnes, J.P. (2002). The development of decision making. *Journal of Adolescent Health*, 31, 208-215.
- Bronner, R. (1993). Decision making in complex situations – result of german empirical studies. *Management International Review*, 33, 7 – 25.
- Budak, S. (2000). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. ve diğerleri (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, Ö. (2009). *Üniversite öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve karar verme stillerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Candangil, S. (2005). *Denetim odakları farklı lise öğrencilerinin bazı kişisel, sosyal ve ailesel özelliklerine göre karar vermede özsaygı ve kaygı düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2005). *Research methods in education*. (5th Ed.). London: Routledge Falmer.
- Connolly, T., Marcel Zeelenberg, M. (2002). Regret in decision making. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 212-216.
- Court, D. (1990). Skills in education: the perils of a frequent misnomer. *Clearing House*, 63(6), 265-266.

- Cullingford, C. (1995). *The effective teacher*. London: Cassell Education.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmen adaylarının eleştirel düşünmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (3), 93-108.
- Çubukçu, Z., Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig: Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 154-174.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde program geliştirme: kuramdan uygulamaya*. (8. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Denise, D. A. (1988). A developmental model and working-memory analysis of children's decision-making. (Order No. 8823928, State University of New York at Albany). *ProQuest Dissertations and Theses*, 178-178.
- Deveci, F. (2011). *Ergenlerde karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Deveci, H. (2011). Eğitimin sosyal temelleri. M. Gültekin (Ed.). *Eğitim bilimine giriş*. (s. 17-38). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Develioğlu, M. (2006). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dilmaç, B. Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11)1, 181-197.
- Dror, I.E., Katona, M., Mungur, K. (1998). Age differences in decision making: To take a risk or not? *Gerontology*, 44, 67-71.
- Drucker, P. F. (2000). *Yeni gerçekler*. (Çeviren: B. Karanakçı). 7. Baskı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Dunham, R.B. ve Pierce, J.L. (1989). *Management*. Glenview, IL: Scott, Foresman and Company.

- D'Zurilla, T. J., & Goldfried, M. R. (1971). *Problem solving and behavior modification. Journal of Abnormal Behavior* 78(1), 107–126.
- Edelekoğlu, J. (1996). *Karar stratejileri ile ana baba tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Elias, M.J. ve Clabby, J.F. (1988). Teaching social decision making. *Educational Leadership*. 45 (6), 52–55.
- Erdem, A.R. (1998). *21. yüzyıla girerken nasıl bir insan modeli yetiştirelim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 60-74.
- Ersever, H.Ö. (1996). *Karar verme becerileri kazandırma programının ve etkileşim grubu deneyiminin üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fidan, N. (1997). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi
- Fisher, R. (2003). *Teaching thinking*. Londra: Continuum Books.
- Fox, R. (2005). *Teaching & learning: lessons from psychology*. United Kingdom: Blackwell Publishing.
- Galotti, K.M., Mark, M.C. (1994). How do high school students structure an important life decision? A short-term longitudinal study of the college decision-making process. *Research in Higher Education*, 35(5), 589-607.
- Gardner, M., Steinberg, L. (2005). Peer influence on risk taking, risk preference, and risky decision making in adolescence and adulthood: An experimental study. *Developmental Psychology*, 41(4), 625-635.

- Gazda, G.M. (1989). *Group counseling: a developmental approach*. Allyn and Bacon: Boston.
- Genç, B.G. (1994). *Karar verme sürecinin analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Glasser, W. (1999). *Okuldaki kaliteli eğitim: öğrencileri baskısız yönetmek*. (U. Kaplan Çev.). İstanbul: Beyaz Yayınları. (Orijinal eser 1992 yılında basılmıştır.).
- Gordon, C. P. (1996). Adolescent decision making: A broad based theory and application to the prevention of early pregnancy. *Adolescence*, 31, 561-584.
- Gömlüksiz, M. N. ve Kan, A. Ü. (2007). İlköğretim 5.sınıf Türkçe dersi öğretim programının problem çözme ve karar verme becerilerini kazandırmadaki etkililik düzeyine ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (3), 51 – 63.
- Gültekin, M. (2007). Dünyada ve Türkiye’de ilköğretimdeki yönelimler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 477 – 502.
- Gürçay, S.S.(1998). Aile ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek, bireylerarası ilişkilerde yeterlik ve karar verme ilişkileri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(9), 89-104.
- Gürçay, S. S. (2001). Ergenlerde karar verme davranışlarının özsaygı ve problem çözme becerileri algısı ile ilişkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 106-121.
- Gürçay, S. S. (2003). The analysis of decision making behaviors and perceived problem solving skills in adolescents. *The Turkish Online Journal of Education Technology*, 2(2), s. 29-37.
- Gürkan, T. (2005). Eğitim, öğretim programları ile ilgili temel kavramlar. M. Gültekin (Ed.). *Öğretimde planlama ve değerlendirme* içinde (s. 1 – 14). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Hammond, J.S. (2002). *Karar verme sanatı*. Beyaz Yayıncılık, İstanbul.

- Hammond, J.S., Keeney, R.L., Raiffa, H. (1999). *Smart choices*. Boston: Harvard Business School Press.
- Harren, V. H. (1979). A model of career decision making for college students. *Journal of Vocational Behavior*, 14, 19- 133.
- Harren, V. H. (1984). *Assessment of career decision making*. Los Angeles: Western Psychological Services.
- Harris, R. (1998) *Introduction to decision making*, VirtualSalt.
<http://www.virtualsalt.com/crebook5.htm> sitesinden 05.09.2012 tarihinde indirilmiştir.
- Kaltsounis, T. (1987). *Teaching social studies in the elementary school*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Karakaşoğlu, N., (2008). *Bulanık çok kriterli karar verme yöntemler ve uygulama*.
 Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kesici, S. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerinin psikolojik ihtiyaç örüntüleri ve özellik niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*.
 Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Klayman, J. (1985). Children's decision strategies and their adaptation to task characteristics. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 35(2), 179-201.
- Klein, G. (2008). Naturalistic decision making. *Human Factors: The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society*, 50(3), 456-460.
- Köksal, A. (2003). *Ergenlerde duygusal zekâ ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Köse, E. (2010). Bilimsel araştırma modelleri. R. Kınca (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 97-119). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kuzgun, Y. (1992). Karar stratejileri ölçeği; geliştirilmesi ve standardizasyonu. VII. *Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kuzgun, Yıldız (2006). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı (2. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Küçükahmet, L. (1997). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Gazi Kitabevi
- Küçükyılmaz, A. (2012). Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin temel dayanakları. M. Gültekin (Ed.). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim içinde* (s.23-44). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Lee, W. (1971). *Decision theory and human behavior*. USA: Wiley.
- Lipshitz, R., Strauss, O. (1997). Coping with uncertainty: a naturalistic decision-making analysis. *Organizational Behavior And Human Decision Processes*, 69(2), 149-163.
- Mann, L., Burnett, P., Radford, M., Ford, S. (1997). The melbourne decision making questionnaire: an instrument for measuring patterns for coping with decisional conflict. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Marco, C.D., Hartung, P.J., Newman, I., ve Parr, P. (2003). Validity of the decisional process inventory. *Journal of Vocational Behavior*, 63, 1-19.
- Martorella, P.H. (1998). *Social Studies for Elementary School Children: Developing Young Citizens*. (Second Edition). USA: Prentice Hall.
- Mau, W.C. (2000). Cultural differences in career decision-making styles and self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 57, 365-378.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim program ve kılavuzu*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MEB (2012). *12 yıl zorunlu eğitim sorular – cevaplar*.
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf
adresinden 1 Ocak 2013 tarihinde edinilmiştir.

- MEB (2012). *Millî eğitim bakanlığı ilköğretim kurumları yönetmeliği*.
http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html adresinden 10 Ekim 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Messick, D.M., & Brewer, M.B. (1983). Solving social dilemmas: A review. *Review of Personality and Social Psychology*, 4, 11-44.
- Naylor, D. T. ve Diem, R. A. (1987). *Elementary and middle school social studies*. New York: Random House.
- NCSS, (1993). *National curriculum standards for social studies: introduction*.
<http://www.socialstudies.org/standards/introduction> adresinden 26 Aralık 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Ormond, C., Luszcz, M. A., Mann, L., Beswick, G. (1991). A metacognitive analysis of decision making in adolescence. *Journal of Adolescence*, (14)13, 275–291.
- Öğüt, A. (2003). *Bilgi çağında yönetim*. (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Özden, D. (2006). *Sosyal bilgiler dersinin düşünme becerilerini kazandırma düzeyine ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Parker, A.M. ve Fischhoff, B. (2005). Decision- making competence: external validation through an individual-differences approach. *Journal of Behavioral Decision Making*, 18, s.1-27.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş: nitel ve nicel yaklaşımlar* (D. Bayrak, H.B. Arslan, Z. Akyüz çev.). Ankara: Siyasal.
- Sanfey, A.G. (2007). Social decision-making: insights from game theory and neuroscience. *Science*, 318 (5850), 598-602.
- Sanz de Acedo Lizarraga, M.L., Sanz de Acedo Baquedano, M.T., Cardelle- Elawar, M. (2007). Factors that affect decision making: gender and age differences. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy* 7 (3), 321–391.

- Sardoğan, M.E., Karahan, T.F. ve Kaygusuz, C. (2006). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları kararsızlık stratejilerinin problem çözme becerisi, cinsiyet, sınıf düzeyi ve fakülte türüne göre incelenmesi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 78-97.
- Savages, T.V., Armstrong, D.G. (1996). *Effective teaching in elementary social studies*. Prince-Hall: United States.
- Schuncke, G. M. (1988). *Elementary social studies: knowing, doing, caring*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Seferoğlu, S.S., Akbıyık, C. (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, s. 193-200.
- Seferoğlu, S.S., Akbıyık, C. (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, s. 193-200.
- Selçuk, Z (2009). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi. (12. Baskı).
- Shaftel, F.R., Shaftel, G. (1967). *Role-playing for Social Values*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Sinangil, K.H. (1993). Yönetici adaylarında karar verme ile kaygı ilişkileri. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Sönmez, V. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, A.E. (2006). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar (V. Sönmez Ed.) *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (s. 1 – 24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 40-52.

- Tenbrunsel, A.E., Gregory, N. (2010). In the eye of the beholder: payoff structures and decision frames in social dilemmas. R. M. Kramer, A.E. Tenbrunsel, M.H. Bazerman (Ed.). *Social Decision Making*. New York: Routledge.
- Tiryaki, M.G. *Üniversite öğrencilerinin karar verme davranışlarının bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Thunholm, P. (2004). Decision-making style: habit, style or both? *Personality and Individual Differences*, 36, 931–944.
- Toffler, A. (2011). *Şok gelecek korkusu*. (S. Sarut Çev.). İstanbul: Koridor Yayıncılık. (Orijinal eser 1974 yılında basılmıştır).
- Tosun, K. (1974). *İşletme yönetimi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Matbaası.
- Tunç, A. (2011). *İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri ile algılanan ana baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Varış, F. (1991). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi
- Varoğlu, A.K. (2000). Problem çözme ve karar verme. *Askeri Yönetim Kursu Ders Notları*. Ankara: KHO Basımevi.
- Wheeler, M. (2011). Rethinking decision making. *Negotiation Journal*, 27(1), 87-94.
- Wright, G. (1985). *Behavioral decision making*. Plenum Press: New York.
- Yaşar, Ş ve Karadağ, R. (2011). *The state of awareness of prospective teachers regarding literacy types*. ATEE Annual Conference, Riga, Latvia.
- Yaşar, Ş. (2005). Öğrenme ve öğretme sürecinin kuramsal temelleri. M. Gültekin (Ed.). *Öğrenme ve Öğretme Sürecinin Kuramsal Temelleri*. (s. 59-76). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Yavuz, Y. (2001). *Lise yöneticilerinin ve öğretmenlerinin okulda yerinden yönetim ve merkezden yönetim yaklaşımlarına ilişkin görüşlerinin karar verme sürecine etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yavuzer, H. (1984). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, Bilimsel Sorunlar Dizisi.
- Yazıcıoğlu, A. (2008). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin mesleki karar düzeylerinin incelenmesi: uzunlamasına bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Yurdakul, I.K. (2011). Evren ve örneklem (A.A. Kurt, Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (s. 77 – 93). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları